

LATVIJAS KULTŪRAS AKADEMIJA

Reģ. Nr. 90000039164

Ludzas iela 24, Rīga, LV-1003, Latvija; tālr. (371) 67140175, (371) 67140174; fakss: (371) 67141012

E-pasts: admin@lka.edu.lv; <http://www.lka.edu.lv>

Kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014 – 2020) īstenošanas gala novērtējums

Gala ziņojums

Rīga, 2021

Saturs

Ievads. Kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) gala novērtējuma izstrādes pamatojums un metodoloģija.	4
Pamatnostādņu izstrādes un ieviešanas vides kontekstuāls raksturojums	7
Globālā ekonomikas un finanšu krīze	7
Demogrāfiskās izmaiņas	8
Globalizācija un straujā tehnoloģiju attīstība	9
Resursu mobilizācija (viedā specializācija)	10
Citas tendences un ietekmes faktori	11
Pamatnostādņu vispārējs raksturojums un saskaņotības novērtējums	12
Pamatnostādņu kā attīstības plānošanas dokumenta novērtējums	14
Ārējās saskaņotības novērtējums	14
Pamatnostādņu iekšējās saskaņotības novērtējums	17
Ieguldījums pamatnostādņu vīzijas sasniegšanā un virsmērķa sasniegšanas novērtējums	20
Politikas rezultātu sasniegšanas, pasākumu un rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums	29
Politikas rezultātu, uzdevumu un pasākumu izpildes raksturojums	29
Rezultatīvo rādītāju izpilde	50
Iesaistīto pušu novērtējums. Īstenošanā iesaistītās institūcijas un to ietekme uz mērķu un rezultātu sasniegšanu. 60	
Ministrijas un valsts pārvaldes institūcijas	62
Pašvaldības	64
Nacionālās kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas	65
Reģionālās kultūras un mākslas institūcijas	66
Nozaru padomes un nevalstiskais sektors	67
Ieguldītie resursi un to izlietojuma efektivitāte	69
Mērķa grupu viedokļa analīze.	73
Ietekmes novērtējums uz citām nozarēm/politikām	77
Secinājumi un rekomendācijas	83
Pielikums	91
Pētījuma anotācija	92

Saīsinājumi

AiM	Aizsardzības ministrija
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
ĀM	Ārlietu ministrija
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
JVLMA	Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
KM	Kultūras ministrija
LAS	Latvijas Arhitektu savienība
LDC	Latvijas Dizaina centrs
LGA	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LKA	Latvijas Kultūras akadēmija
LKNVOA	Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija
LM	Labklājības ministrija
LMA	Latvijas Mākslas akadēmija
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
LNMM	Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
LNVM	Latvijas Nacionālais vēstures muzejs
LRSP	Latvijas Radošo savienību padome
LU	Latvijas Universitāte
NAP	Nacionālais attīstības plāns
NMKK	Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs
NKC	Nacionālais Kino centrs
NKMP	Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde
NKP	Nacionālā kultūras padome
NVO	nevalstiskās organizācijas
MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
Pamatnostādnes	Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”
PIKC	profesionālās izglītības kompetenču centrs
RaPaPro	Radošo partnerību programma
RD	Rīgas dome
RII	Radošo industriju biznesa inkubators
“Rīga 2014”	“Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014”
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
TM	Tieslietu ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VKKF	Valsts kultūrkapitāla fonds
VNĪ	Valsts nekustamie īpašumi
VPP	Valsts pētījumu programma
VSS	Viedās specializācijas stratēģija
ZM	Zemkopības ministrija

Ievads. Kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) gala novērtējuma izstrādes pamatojums un metodoloģija.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija” (turpmāk – Pamatnostādnes) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas noteica valsts kultūrpolitikas mērķus un prioritātes laika periodam līdz 2020. gadam un bija vērsts uz to, lai sekmētu valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu. Pamatnostādnes tika izstrādātas laika posmā, kad ekonomikas krīze bija ieviesusi radikālas izmaiņas attīstības plānošanas procesā un devusi jaunu, pieredzē balstītu izpratni par valsts izaugsmes virzītājspēkiem un avotiem. Jauna kultūrpolitikas dokumenta izstrādes nepieciešamību 2013. gadā aktualizēja arī vienotas integrētas pieejas ieviešana valsts un Eiropas Savienības (ES) politikas un budžeta plānošanā¹.

Pamatnostādņēs kā šī dokumenta izstrādes mērķis norādīts “apliecināt kultūras vērtību un definēt rīcības virzienus kultūras daudzveidīgai un ilgtspējīgai attīstībai, kas, veicinot valsts izaugsmi un konkurētspēju, veido augstāku dzīves kvalitāti ikvienam, saglabājot un attīstot Latvijas kultūras kapitālu un iedzīvotāju radošumu”².

Pamatnostādņu gala novērtējuma tiesiski normatīvo pamatojumu veido:

1) Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi (Latvijas Republikas Ministru kabineta (MK) noteikumi nr. 737³), kur 35., 41. un 42. punktā noteikta Pamatnostādņu gala novērtējuma kārtība. Saskaņā ar noteikumu 41. punktu gala ietekmes novērtējumā:

- novērtē noteikto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanu, skaidro atkāpes no noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem un analizē ārējās vides izmaiņas, kas ietekmējušas politikas plānošanas dokumenta īstenošanu;
- novērtē politikas plānošanas dokumenta īstenošanā iesaistīto institūciju paveikto un tā ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu;
- apzina politikas plānošanas dokumenta īstenošanā ieguldītos resursus un to izlietojuma efektivitāti;
- apzina politikas plānošanas dokumenta mērķa grupu viedokli par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu.

¹ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>, skatīts 12.05.2021.

² Turpat.

³ Ministru kabineta noteikumi nr. 737. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi, stājās spēkā 13.12.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 16.05.2021.

2) MK rīkojuma nr. 401 (2014.gada 29 jūlijā)⁴ “Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam “Radošā Latvija”” 4.2. punktā noteiktā prasība līdz 2021. gada 31. maijam sniegt Pamatnostādņu īstenošanas gala novērtējumu.

3) Līgums (26.02.2021.) par kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) īstenošanas gala novērtējuma veikšanu starp Latvijas Republikas Kultūras ministriju (KM) (līguma reģistrācijas Nr.2.5-12-5) un Latvijas Kultūras akadēmiju (līguma reģistrācijas Nr. 1.21.1/3).

Saskaņā ar līgumu Pamatnostādņu gala novērtējuma veikšana paredz septiņu darba uzdevumu izpildi.

1. Pamatnostādņu mērķu un rezultātu sasniegšanas novērtējums.
2. Ietekmes novērtējums.
3. Politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju novērtējums.
4. Iesaistīto pušu novērtējums.
5. Resursu izlietojuma novērtējums.
6. Mērķa grupu viedokļa analīze.
7. Rekomendāciju sniegšana.

Gala novērtējums veikts, ietverot šādus novērtējuma pētījuma soļus:

(1) Pamatnostādņu kā politikas plānošanas dokumenta analīze. Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) izstrādes konteksta, procesa un struktūras atbilstības analīze divos aspektos: 1) atbilstība vispārējiem plānošanas dokumentu pamatprincipiem un labajai praksei; 2) atbilstība Latvijas Republikas tiesību normatīvajiem aktiem, t.i., Attīstības plānošanas sistēmas likumam⁵, kā arī MK noteikumiem Nr. 737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”⁶.

(2) Analītisks darbs ar “Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu “Radošā Latvija” (2014.–2020.) starpposma ietekmes novērtējumu par periodu no 2014. līdz 2016.

(3) Rezultatīvo rādītāju analīze. Datu apkopošana par rezultatīvo rādītāju izpildi uz 2020. gadu, izmantojot jaunākos pieejamos datus uz novērtējuma īstenošanas brīdi; informācijas ieguve par īstenotajiem pasākumiem un izlietoto finansējumu. Datu pieprasījums un komunikācija ar 29 Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītajām institūcijām: valsts tiešās pārvaldes iestādēm, tostarp ministrijām un citām institūcijām un kultūras nozaru pārstāvjiem. Kopēja novērtējuma sagatavošana par galvenajiem sasniegtajiem rezultātiem un faktoriem, kas sekmēja vai traucēja īstenot Pamatnostādņēs plānoto, laika posmā no 2014. līdz 2020. gadam. Sasniegto rezultātu salīdzinājums ar

⁴ Ministru kabineta rīkojums nr. 401 no 2014.gada 29 jūlija “Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam “Radošā Latvija”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=267970>, skatīts 16.05.2021.

⁵ Saeima. Attīstības plānošanas sistēmas likums, stājās spēkā 01.01.2009. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/175748-attistibas-planosanas-sistemas-likums>, skatīts 16.05.2021.

⁶ Ministru kabineta noteikumi nr. 737. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi, stājās spēkā 13.12.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 16.05.2021.

plānotajiem rādītājiem, pasākumiem un finansējumu, kā arī ietekmes uz mērķu sasniegšanu noteikšana.

(4) Mērķgrupu un iesaistīto pušu viedokļu apzināšana. Iesaistīto mērķgrupu, organizāciju un institūciju viedokļi un vērtējums par Pamatnostādņēs izvirzīto mērķu, uzdevumu un realizēto pasākumu īstenošanu, sasniegtajiem darbības un politikas rezultātiem.

(5) Secinājumu izstrāde un rekomendāciju sagatavošana par sasniegto rezultātu atbilstības pakāpi plānotajam un to ietekmi uz mērķu sasniegšanu; secinājumos balstīti priekšlikumi kultūrpolitikas attīstībai nākošajam vidējā termiņa politikas plānošanas posmam 2021.–2027. gadā.

(6) Gala ziņojuma izstrāde. Atbilstoši visiem apkopotajiem materiāliem un secinājumiem izvērstā gala ziņojuma sagatavošana par valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) gala novērtējuma rezultātiem, iekļaujot secinājumus, priekšlikumus un rekomendācijas kultūrpolitikas veidošanai.

Novērtējuma metodoloģija paredz jaukta tipa pētījuma stratēģiju, kur datu ieguvē tiek kombinētas kvantitatīvās un kvalitatīvās pētniecības metodes.

Kvantitatīvie dati tiek iegūti, lai sniegtu finanšu resursu izlietojuma novērtējumu, identificētu kvantitatīvo rezultātīvo rādītāju izpildi, iegūtu kultūras organizāciju pārstāvju kā Pamatnostādņu mērķa grupas viedokli. Novērtējuma izstrādē tika izmantotas šādas kvantitatīvās datu ieguves metodes:

- elektroniska aptauja (mērķa grupa: Pamatnostādņu īstenošanā iesaistīto kultūras organizāciju un institūciju pārstāvji; sasniegtā izlase 1027 respondenti);
- finanšu analīze ar mērķi identificēt valsts budžeta un ES fondu ieguldījumu apmēru Pamatnostādņu mērķu sasniegšanā, gadījumos, kur ieguldījumu apmērs ir korekti fiksējams, vērtējot to sasaisti ar progresu mērķu sasniegšanā.

Kvalitatīvie dati iegūti, lai iegūtu nozares politikas veidotāju, ekspertu un lielāko kultūras organizāciju vadītāju pieredzē balstītu vispārēju vērtējumu par kultūrpolitikas rezultātiem plānošanas periodā 2014.–2020., šo rezultātu saikni ar Pamatnostādņu mērķiem un plānotajiem rezultātiem. Kvalitatīvās datu ieguves metodes:

- padziļinātās, daļēji strukturētās intervijas (mērķa grupas: kultūrpolitikas eksperti, kultūras nozares pārstāvji);
- dokumentu analīze.

Izvērtējuma procesā izmantoti arī sekundāri dati: Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati un līdzšinējo pētījumu (tie, kuri veikti Pamatnostādņu un kultūras procesu monitorēšanai) dati. Gan kvantitatīvie, gan kvalitatīvie dati veido analītisko bāzi ar pierādījumiem pamatota ietekmes novērtējuma veikšanai. Datu analīzē izmantotas katrai metožu grupai (kvantitatīvajām un kvalitatīvajām) atbilstošas datu analīzes metodes.

Datu ieguves laikā tika pētīts iesaistīto pušu kopējais kultūras nozares attīstības novērtējums 2014.–2020. gadā, virsmērķa vīzijas, mērķu/prioritāšu sasniegšanas novērtējums uzdevumu un pasākumu līmenī, identificējot šķēršļus, kas traucē sasniegt izvirzītos izaicinājumus, kā arī faktorus, kas sekmē to izpildi. Tika noskaidrots arī nozares viedoklis par Pamatnostādņu funkcionalitāti nozares attīstības plānošanā, konkrētu institūciju darbības novērtējums, finansiālie ieguldījumi un to saikne ar sasniegto rezultātu. Gala novērtējumu secinājumi tiks balstīti arī iesaistīto pušu un mērķa grupu priekšstatos par neizpildīto rezultātu pārneši uz nākošo politikas plānošanas periodu 2014.–2017. gadam.

Novērtējuma secinājumu un rekomendāciju ieviešanas procesu būtiski iespaido fakts, ka Pamatnostādņu gala novērtējuma izstrādes laiks sakrīt ar Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2021.–2027.gadam “Kultūrvalsts” (politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts stratēģiskos mērķus, prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus kultūrpolitikas jomā laika posmam no 2021. līdz 2027. gadam) saskaņošanas un apstiprināšanas procesu⁷. Lai jaunā plānošanas perioda Pamatnostādnes nodrošinātu nozares politikas pēctecību, balstoties uz kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam „Radošā Latvija”⁸ īstenošanas gaitā sasniegto progresu, būtiska ir gala novērtējuma secinājumu integrēšana jaunā plānošanas dokumenta Rīcības plānā.

Pamatnostādņu izstrādes un ieviešanas vides kontekstuāls raksturojums

Izstrādājot Pamatnostādnes, tika ņemti vērā vairāki pasaulē un Latvijā nozīmīgi ietekmes faktori: globālā ekonomikas un finanšu krīze, demogrāfiskās izmaiņas, globalizācija un straujā tehnoloģiju attīstība un resursu mobilizācija (viedā specializācija). Daži no šiem **kultūrpolitikas veidošanas vides faktoriem** ir vērtējami kā noteiktam laika posmam raksturīgi un plānošanas dokumenta darbības laikā ir zaudējuši savu nozīmi vai izpaužas ar lejupslīdošu ietekmes spēku; daži – ir ieguvuši citu izpausmi, citi – ieguvuši lielāku nozīmi, kā arī aktualizējušies jauni.

Globālā ekonomikas un finanšu krīze

Globālā ekonomikas un finanšu krīze, kas minēta Pamatnostādnes kā viens no kultūrpolitikas veidošanas vides faktoriem, ir **zaudējusi savu toreizējo izpausmi un ietekmes spēku, taču vienlaikus transformējusies jaunā krīzē**, ko plānošanas perioda pēdējā – 2020. gadā – izraisīja COVID-19 epidemioloģiskās drošības pasākumi. Tā radikāli ierobežoja gan kultūras un radošo nozaru organizāciju un uzņēmumu darbību, gan iedzīvotāju kultūras vajadzību apmierināšanas iespējas un pieejamību. Pamatnostādņu izstrādes laikā aktuālā globālā ekonomikas un finanšu krīze aizsākās 2007. gadā un izraisīja 2008.–2010. gada Latvijas finanšu krīzi. 2009.–2011. gadā Latvijas valdība bija

⁷ Kultūras ministrija, Pamatnostādņu projekts "Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021. – 2027.gadam "Kultūrvalsts"", projekts VSS-386. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40501590>, skatīts 26.05.2021.

⁸ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>, skatīts 12.05.2021.

spiesta īstenot radikālu valsts budžeta konsolidāciju, kas atstāja nozīmīgu iespaidu arī uz kultūras nozari. To raksturoja arī KM budžeta izdevumu samazinājums 2010. gadā par 32%, salīdzinot ar 2008. gadu, kā arī valsts kultūras sektorā strādājošo vidējās darba algas samazinājums 2010. gadā par 37%, salīdzinot ar 2008. gadu⁹. Tikai 2018. gadā KM budžeta izdevumi ar mērķdotācijām pirmo reizi pārsniedz pirmskrīzes (2008. gads) līmeni. Tiesa, izdevumus un budžeta programmu apjomu lielā mērā iespaidoja kultūras infrastruktūras objektu būvniecība un rekonstrukcija, arī ar Latvijas valsts simtgades svinībām saistītas budžeta apakšprogrammas, kas ir vienreizēji budžeta piešķirumi un neļauj runāt par kultūras nozares finansējuma stabilu un konsekventu pieaugumu un ilgtspēju. Arī daudzviet reģionos ieguldīts finansējums kultūras infrastruktūras sakārtošanā, tomēr joprojām aktuāls ir finansējums kultūras infrastruktūrai, kas arvien noveco, kā arī bāzes finansējums daudzās publiskās kultūras institūcijās, kuru attīstība nav iespējama pie fiksēta bāzes finansējuma.

Pamatnostādņu darbības laikā līdz 2020. gadam (ko raksturo COVID-19 infekcijas izraisītās krīzes ietekme) būtiski nemainījās iedzīvotāju kultūras aktivitāte finansiālā izteiksmē. Proti, CSP dati liecina, ka atpūtai un kultūrai kopā iedzīvotāji plānošanas periodā tērējuši 7,6%–8,1 % (2019. gadā) no sava ģimenes budžeta, un šādu izdevumu īpatsvars pēdējo desmit gadu laikā nav mainījies. Absolūtos skaitļos tas ir pieaudzis, bet mājsaimniecību izdevumu struktūrā kopumā šādu tēriņu īpatsvars ir bijis nemainīgs 7%–8% līmenī. Šī statistika liecina, ka, neskatoties uz iedzīvotāju kopējo ieņēmumu kāpumu un kultūras piedāvājuma dinamiku, potenciāls palielināt iedzīvotāju izdevumu apjomu atpūtas un kultūras aktivitātēm joprojām ir diskutabls un problematizējams.

Pamatnostādņu izstrādes laikā tika prognozēta paradigmas maiņa pasaules ekonomikā – pāreja uz zināšanu ekonomiku, kas nozīmē arī pieaugošo kultūras un radošo industriju nozīmi valsts izaugsmes veicināšanā. Lai arī Latvijā ir palielinājusies radošo industriju loma, tomēr valsts politikā kopumā nav jūtams principiāls pagrieziens, kas liecinātu par kultūras un radošo industriju izšķirošo nozīmi valsts politiskajā un ekonomiskajā attīstībā.

Demogrāfiskās izmaiņas

Demogrāfiskās izmaiņas ir vērtējamas kā kultūrpolitikas vides faktors, kura **ietekme nav mazinājusies un arī 2020. gadā ir skatāms kā ilgtermiņā nozīmīgs faktors kultūrpolitikas attīstībā**. Tas īpašu nozīmi iegūst kultūras līdzdalības, kultūrizglītības un kultūras piedāvājuma un pieprasījuma, kā arī kultūras un radošā sektora darba tirgus attīstībā. Pamatnostādnēs kā galvenie demogrāfisko izmaiņu faktori tika konstatēti trīs: zemā dzimstība, sabiedrības novecošana un ekonomisku cēloņu izraisīti migrācijas procesi uz ārvalstīm, kā arī Latvijā – no lauku teritorijām uz pilsētām. Kultūras līdzdalības procesus jo īpaši iespaido amatiermākslas māksliniecisko kolektīvu

---

⁹ LR Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2015.

dalībnieku sastāvs un skaits; kultūras patēriņa prakses iespaido populācijas vecuma, dzīvesvietas un ieņēmumu struktūra, kultūras piedāvājuma mērķauditoriju segmentēšanā būtiska loma ir vecuma, iedzīvotāju blīvuma, ieņēmumu struktūrai, kultūras un radošā sektora darba tirgu iespaido paaudžu nomaiņas dinamika un migrācijas procesi, kultūrizglītības procesus nosaka gan dzimstības, gan iedzīvotāju blīvuma rādītāji dažādās Latvijas pilsētu un lauku teritorijās, gan arī iekšējā un ārējā migrācija. Šie ir tikai daži faktori, kuru mijiedarbe veido būtisku kultūras un demogrāfisko procesu kopsakarību ainu. 2013. gadā kā iespējamo kultūras nozares atbildi šiem procesiem Pamatnostādņu autori identificēja vietējā materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma kā attīstības resursa palielināšanos, tomēr situācijas attīstība plānošanas periodā saasināja vairākus jaunus problēmjautājumus, kas nākošajā plānošanas periodā izvirzāmi prioritāšu statusā.

Kopējais iedzīvotāju skaits ir samazinājies no 2,21 milj. 2007. gadā līdz nepilniem 1,90 milj. 2020. gada sākumā. Šo izmaiņu rezultātā mainās arī Latvijas iedzīvotāju sociāli demogrāfiskā struktūra – joprojām pieaug par 60 gadiem vecāku iedzīvotāju īpatsvars sabiedrībā kopumā, savukārt samazinās 15–29 gadīgo īpatsvars. Eurostat demogrāfiskās prognozes liecina, ka iedzīvotāju skaits Latvijā turpinās samazināties arī ilgtermiņā, 2080. gadā sasniedzot 1,35 milj., kas ir par gandrīz trešdaļu mazāk nekā 2020. gadā. Šādas statistikas tendences veido ilgtermiņa sistēmisku ietvaru visu iepriekš minēto izaicinājumu pārvarēšanai.

Globalizācija un straujā tehnoloģiju attīstība

Pamatnostādņēs tika identificēti vairāki apdraudējumi un izaicinājumi kultūras nozarei tehnoloģiju attīstības un globalizācijas dēļ, kas **savu nozīmi ir saglabājuši un 2020. gadā izpaužas ar augšupejošu ietekmes spēku, turklāt, tie ieguvuši jaunu izpausmi COVID-19 epidemioloģiskās situācijas radīto ierobežojumu kontekstā.** Šī izaicinājumu grupa ir saistīta ar būtiskām izmaiņām kultūras patēriņā, jauniem kultūras patērēšanas modeļi (t.sk., patērētāja iesaiste kultūras produkta satura veidošanā), jauniem digitāliem produktiem un politikas jomām (piemēram, kultūras mantojuma digitalizēšana). Globālie procesi 2013. gadā tika iezīmēti arī kā zināms apdraudējums nacionālai identitātei un kultūras daudzveidības saglabāšanai un attīstībai. Gan globalizācijas procesi, gan digitalizācija Pamatnostādņu ieviešanas laikā ir turpinājuši attīstīties un ietekmēt visdažādākās jomas, tostarp kultūras nozari. Gan tehnoloģisko, gan netehnoloģisko inovāciju attīstība pasaulē un to izplatība Latvijā arvien radikālāk izmaina kultūras produkta radīšanas, izplatīšanas un patēriņa veidus. Šī vides faktora nozīme Pamatnostādņu ieviešanas laikā ir palielinājusies, turklāt ieguvusi jaunas izpausmes 2020. gadā COVID-19 infekcijas izplatības radītā krīzes iespaidā. Visspilgtāk tehnoloģisko inovāciju radītās izmaiņas sabiedrībā izpaužas, radikāli un strauji mainot interneta lietotāju uzvedības modeļus. Kultūras patēriņa pētījumu dati rāda, ka internets un jaunie mediji sniedz, no vienas puses jaunas iespējas kultūras patēriņam un līdzdalībai kultūrā, bet, no otras puses – vienlaikus ir būtisks

konkurents klātienas kultūras aktivitātēm (teātris, kinoteātris, koncerti utt.). Jau 2014. gadā īstenotā kultūras patēriņa pētījuma dati¹⁰ liecināja, ka kultūras aktivitātes digitālajā vidē Latvijas iedzīvotājiem ir biežākas nekā došanās uz kultūras pasākumiem ārpus mājas. Katrs piektais iedzīvotājs 2014. gadā izmantoja internetu ar kultūras tēmu saistītām vajadzībām ne retāk kā reizi mēnesī, un vēl 1/5 – ne retāk kā 1–3 reizes mēnesī. Savukārt 2020. gadā Latvijā interneta lietotāju īpatsvars sasniedz 86,9% no pieaugušo iedzīvotāju populācijas, turklāt, vecuma grupā no 16 līdz 24 gadiem tas sasniedz 97,9%¹¹. Internets un jo īpaši tā lietošana viedtālrunos, kļuvis par visstraujāk augošo platformu arī kultūras auditorijas sasniegšanai, kultūras produkta mārketinga aktivitātēm, komunikācijai un izplatīšanai. Īpaši radikālas pārmaiņas kultūras praksēs, kas tiek īstenotas digitālajā vidē, ienesa COVID-19 infekcijas izplatība, kad epidemioloģiskie ierobežojumi vairākos laika nogriežņos digitālo vidi atstāja kā *de facto* vienīgo komunikācijas telpu sabiedrībā. 2020. gada kultūras patēriņa dati liecināja, ka vairākām kultūras aktivitātēm digitālajā vidē (salīdzinot ar 2018. gadu) auditorijas apjoms ir palielinājies par 10%–30%. Ir atsevišķas kultūras aktivitātes (piemēram, filmu skatīšanās internetā), kuras 2020. gada rudenī (COVID-19 laiks) īstenoja pat 80% no jauniešu auditorijas¹². Auditorijas kultūras patēriņa paradumi digitālajā vidē COVID-19 laikā visticamāk ietekmēs arī turpmāko kultūras patēriņa prakšu attīstību un veidos atšķirīgus kultūras produktu izplatības un komunikācijas nosacījumus.

Resursu mobilizācija (viedā specializācija)

Pamatnostādņu izstrādes laikā pēckrīzes apstākļos ES, tostarp Latvijas politikas veidošanas vidē, īpaši spilgti izpaudās resursu konsolidācijas un stratēģiskas plānošanas diskurss. Lai izmantotu zināšanās balstītu attīstības potenciālu, saskaņā ar Eiropas Komisijas (EK) paziņojumu „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei”¹³ Latvijā tika izstrādāta Viedās specializācijas stratēģija (VSS), kuras mērķis bija palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā un saskaņā ar kuru tiek noteiktas ES Struktūrfondu finansējuma prioritātes. Šajā kontekstā īpaši tika uzsvērtā kultūras loma starpnozaru kontekstā – kultūra kā resurss un investīcija ilgtspējīgā attīstībā, kā arī kultūras ietekme uz citām nozarēm – piemēram, pilsētu un reģionu attīstībā u.tml. Pētījumi Eiropā un pasaulē liecina, ka kultūrai ir instrumentāla loma citu politiku īstenošanā, piemēram, kā nozīmīga tiek atzīta kultūras ietekme reģionu attīstībā, sociālo jautājumu risināšanā, integrācijā, arvien biežāk tiek analizēta kultūras un

¹⁰ Culturelab, 2014. Latvijas iedzīvotāju kultūras patēriņš un līdzdalība kultūras aktivitātēs 2007.-2014. Pieejams: <https://culturelablv.files.wordpress.com/2014/12/kulturas-paterins-web-versija-3-decembris.pdf>, skatīts 25.05.2021.

¹¹ Centrālā statistikas pārvalde, 02.11.2020. Desmit gados interneta pieejamība majsaimniecībās pieaugusi par 30 %. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/zinatne-ikt/datori-internets/meklet-tema/2775-iedzivotaju-interneta-lietosanas-paradumi>, skatīts 25.05.2021.

¹² Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija, SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” un SIA “SKDS””, 2020. Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/petijumi>, skatīts 25.05.2021.

¹³ Eiropas Komisija, 2010. Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei. Pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a/language-lv>, skatīts 25.05.2021.

radošo industriju tiešā un netiešā ekonomiskā ietekme. Šāds skatījums un diskusija par kultūras lomu citu tautsaimniecības sektoru attīstībā joprojām saglabājis aktualitāti 2021. gadā, iegūstot jaunas izpaušmes diskusijās par primāri atbalstāmajām nozarēm un darbaspēka grupām COVID-19 laikā (kopš 2020. gada marta), kā arī par kultūras un radošajā sektorā ieguldīto resursu ekonomisko atdevi.

Citas tendences un ietekmes faktori

Bez šiem Pamatnostādnēs minētajiem ārējiem faktoriem gala ziņojuma izstrādes laikā varam identificēt vēl vairākus faktorus un attīstības tendences, kas būtu jāņem vērā turpmāko kultūrpolitikas aktivitāšu īstenošanā, no kuriem uzsvērsim divus. Pirmkārt, tie ir faktori, kas ir saistīti ar izmaiņām **Latvijas nodokļu politikā** un kas ietekmē gan kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma līmeni, gan kultūras un radošo industriju uzņēmumu attīstības un konkurētspējas potenciālu (piemēram, PVN likme u.c.), gan kultūras nevalstiskā sektora attīstību, gan finansējuma plūsmu starp kultūras un citiem tautsaimniecības sektoriem sponsorēšanas, mecenātisma u.c. kontekstos. Vislielākā ietekme laika posmā 2014.–2020. uz kultūrvidi bija 2018. gada izmaiņām Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā¹⁴, kas būtiski samazināja ziedojumu apjomu kultūras nozares nevalstiskajām organizācijām, kā arī 2020. gadā veiktajiem grozījumiem likumā „Par iedzīvotāju ienākumu nodokli”¹⁵ un likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”¹⁶. Otrkārt, tie ir faktori, kas ir saistīti ar **administratīvi teritoriālās reformas (ATR)¹⁷ plānošanu un ieviešanu**, kas jau Pamatnostādņu ieviešanas laikā aktualizēja jautājumus par valsts un pašvaldību funkcijām, galvenajiem mērķiem un kompetencēm kultūrpolitikas īstenošanā. Risinājumi un politikas scenāriji tādos jautājumos kā kultūras centru loma un attīstības perspektīva, kultūrizglītība reģionos, kultūras pieejamības izaicinājumi un arī citi jautājumi lielā mērā ir izgaismojušies jau plānošanas periodā 2014.–2020. Sabiedriskās diskusijas par administratīvi teritoriālo iedalījumu ATR ietvaros lielā mērā kalpoja par pamatojumu Latvijas Republikas Valsts prezidenta Egila Levita ierosinātā likumprojekta “Latviešu vēsturisko zemju likums”¹⁸ izstrādei. Likumprojekts izstrādāts, lai radītu priekšnoteikumus iedzīvotāju kopīgās identitātes stiprināšanai un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai¹⁹. Šī valsts prezidenta likumdošanas iniciatīva vēl ir saskaņošanas procesā, taču perspektīvā var radīt ietekmi uz kultūras mantojuma politiku reģionos.

¹⁴ Saeima. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums, stājās spēkā no 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/292700-uznemumu-ienakuma-nodokla-likums>, skatīts 25.05.2021.

¹⁵ Saeima. Likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, stājās spēkā 01.01.1994. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/56880-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>, skatīts 25.05.2021.

¹⁶ Saeima. Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu”, stājās spēkā no 01.01.1998. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/45466-par-valsts-socialo-apdrosinasanu>, skatīts 25.05.2021.

¹⁷ Valsts prezidenta paziņojums Nr. 12 no 19.06.2020. Par administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315662-par-administrativi-teritorialas-reformas-istenosanu>, skatīts 25.05.2021.

¹⁸ Valsts prezidenta paziņojums nr. 16 no 24.09.2020. Par Latviešu vēsturisko zemju likumprojektu. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/317584-par-latviesu-vesturisko-zemju-likumprojektu>, skatīts 25.05.2021.

¹⁹ Likumprojekta “Latviešu vēsturisko zemju likums” anotācija. Pieejams: https://www.president.lv/storage/kefinder/files/Likumprojekta_anotacija_24092020.pdf, skatīts 25.05.2021.

Visi minētie vides faktori darbojušies gan kā ierobežojumi, gan kā stimuls kultūrpolitikas scenāriju attīstībai, jo veicināja kultūras un radošā sektora nevalstisko organizāciju aktivitāti, jaunu kultūras līdzdalības formu konstituēšanos un kultūras jomas dinamiku un vitalitāti kopumā.

Kā pamatnostādņu ieviešanu atbalstošs faktors vērtējama arī valdības deklarācijās iekļautās prioritātes. Pamatnostādņu ieviešanas laikā Kultūras ministru amatā bijuši divi Nacionālās apvienības "Visu Latvijai!" – "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK" ministri: Dace Melbārde (Laimdotas Straujumas, Māra Kučinska un Krišjāņa Kariņa valdība) un Nauris Puntulis (Krišjāņa Kariņa valdība). 2019. gadā notika **valdības maiņa**. Krišjāņa Kariņa valdības deklarācijā kopumā tika saglabāta tolerance Pamatnostādņu stratēģiskajām prioritātēm, tomēr, samazinot radošo industriju sektora attīstības dimensiju.

Radikālu ietekmi uz atsevišķu uzdevumu/pasākumu izpildi radīja **COVID-19** izraisītā epidemioloģisko ierobežojumu situācija, kas sākās 16.03.2020. un kuras ietekme uz nozari skatāma pētījumā²⁰.

Pamatnostādņu vispārējs raksturojums un saskaņotības novērtējums

Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes „Radošā Latvija” (2014.–2020.) pieņemtas ar MK rīkojumu nr. 401 2014. gada 29. jūlijā²¹. Kā jau minēts, tās ir nacionāla līmeņa vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts kultūrpolitikas mērķus un prioritātes laika periodam līdz 2020. gadam un sekmē valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija” konkrētajā plānošanas periodā bija vienīgais nacionāla līmeņa vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokuments, tā virsmērķis ir “Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam”. Politikas virsmērķa sasniegšanai pamatnostādnēs noteiktas četras prioritātes:

1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos.
2. Radošums mūzizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība.
3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas.
4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.

Dokumentā atbilstoši izvirzītajām prioritātēm ir formulētas risināmās problēmas, noteikts prioritātes stratēģiskais mērķis, rīcības virzieni, sagaidāmie rezultāti, identificēti politikas un darbības rādītāji. Rīcības virzieniem ir pakārtoti uzdevumi, pasākumi, atbildīgās un iesaistītās institūcijas, noteikts finansējuma avots un prognozēts finansējums laika posmam no 2015. līdz 2020. gadam. Šis

²⁰ Latvijas Kultūras akadēmija, 2020. Covid-19 pandēmijas ietekme uz kultūras nozari. Pieejams: <https://lka.edu.lv/lv/petnieciba/petijumu-projekti/lietiskie-petijumi/>, skatīts 25.05.2021.

²¹ Ministru kabineta rīkojums nr. 401 no 29.07.2014. (prot. Nr. 41 23.§). Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam “Radošā Latvija”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>, skatīts 25.05.2021.

strukturējums tika ņemts vērā, veicot Pamatnostādņu starpposma ietekmes novērtējumu 2017. gadā un gala novērtējumu.

Pamatnostādņu īstenošanai nepieciešamais finansējums tika plānots, prognozējot optimistisku valsts ekonomikas attīstību, kas ņemts vērā, veicot gala novērtējumu.

Pamatnostādnes tieši ietekmē kultūras apakšnozaru attīstību. Tika plānots, ka 15 kultūras nozaru stratēģijas 2014.–2020. gada periodam precizēs katras nozares attīstības mērķi, stratēģiskos rīcības virzienus un aktivitātes. Gala novērtējuma ietvaros konstatēts, ka ir izstrādāti sekojoši stratēģiskie nozaru dokumenti: Arhitektūras nozares stratēģija 2015.–2020²², Arhīvu nozares stratēģija 2014–2020²³, Bibliotēku nozares stratēģija 2014–2020²⁴, Rīgas cirka vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.–2021. gadam, Dejas nozares stratēģija²⁵, Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija²⁶, Latvijas Dizaina stratēģija 2017–2020²⁷, Kino un filmu nozares stratēģija 2015–2020²⁸, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas darbības stratēģija 2017–2019,²⁹ Literatūras un grāmatniecības nozares stratēģija 2015–2020³⁰, Muzeju nozares stratēģija³¹, Mūzikas nozares stratēģija³², Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības stratēģija³³, Teātra nozares stratēģija³⁴, Vizuālās mākslas nozares stratēģija³⁵. Šajos dokumentos ir definētas katras nozares attīstības prioritātes, mērķi un rīcības virzieni, kas īstenojami plānošanas periodā, kas ir pietuvināts Pamatnostādņu plānošanas periodam. Nozaru stratēģiju izstrāde sekmēja katras nozares ekosistēmas dalībnieku un lauka mērogošanu, izaicinājumu apzināšanu, iekšējo un ārējo dialogu sekmēšanu, taču rezultātu sasniegšanas monitorings katras stratēģijas darbības laikā notika atšķirīgi.

Ar Pamatnostādņēm tika saskaņoti gan reģionāla un vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumenti, gan atsevišķu institūciju darbības stratēģijas. Ar Pamatnostādņēm saskaņota ir arī Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbība (saskaņā ar VKKF likumu³⁶ tā mērķis ir veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām). Pamatnostādnes tika veidotas, lai plānošana aptvertu visus kultūras un radošo industriju apakšsektoros, tādējādi tām bija izšķiroša nozīme arī kultūras un radošā sektora mēroga, atbildības jomu un kultūras operatoru funkciju kartēšanā Latvijā – kas joprojām ir aktuāls politikas veidošanas uzdevums.

²² https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/strategija_arhitektura_final1.pdf

²³ <https://www.km.gov.lv/lv/media/198/download>

²⁴ <https://www.km.gov.lv/lv/media/209/download>

²⁵ <https://www.km.gov.lv/lv/media/225/download>

²⁶ <https://www.km.gov.lv/lv/media/157/download>

²⁷ <https://www.km.gov.lv/lv/media/230/download>

²⁸ https://www.km.gov.lv/sites/km/files/strategija_filmas_final1.pdf

²⁹ <https://www.nkmp.gov.lv/lv/media/1612/download>

³⁰ <https://www.km.gov.lv/lv/media/242/download>

³¹ <https://www.km.gov.lv/lv/media/161/download>

³² <https://www.km.gov.lv/lv/media/248/download>

³³ <https://www.km.gov.lv/lv/media/163/download>

³⁴ https://www.km.gov.lv/sites/km/files/strategija_teatri_final1.pdf

³⁵ <https://www.km.gov.lv/lv/media/291/download>

³⁶ Saeima. Valsts Kultūrkapitāla fonda likums, stājas spēkā 01.01.2004. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=81064>, skatīts 25.05.2021.

Pamatnostādņu kā attīstības plānošanas dokumenta novērtējums

Attīstības plānošanas dokumenta kvalitāti lielā mērā nosaka tā izstrādes un ietekmes izvērtēšanas atbilstība normatīvajam regulējumam, kas paredz dokumenta ārējo saskaņotību jeb sasaisti ar citiem plānošanas dokumentiem, arī paredzēto izvērtēšanas kārtību, sociālo partneru un nevalstisko organizāciju (NVO) iesaistīšanos, pētījumu izmantošanu plānošanas dokumentu izstrādē. Tāpat būtisks dokumenta kvalitātes rādītājs ir dokumenta iekšējā saskaņotība, kas izpaužas kā dokumenta programmatiski-strukturālo elementu: prioritāšu, mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un galveno pasākumu savstarpējās sasaistes jeb iekšējās saskaņotības novērtējums.

Pamatnostādņu izstrādi un ietekmes novērtējuma normatīvā regulējuma bāzi veido Attīstības plānošanas sistēmas likums³⁷ un Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi³⁸. Secināms, ka Pamatnostādnes izstrādātas **atbilstoši normatīvajam regulējumam**, pēc KM iniciatīvas, lai noteiktu jaunus vidējā termiņa attīstības virzienus kultūrpolitikā. Pamatnostādņu loģiskā struktūra atbilst “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” prasībām (18.–19.punkts). MK rīkojumā nr. 401³⁹ noteiktas atbildīgās institūcijas par Pamatnostādņu ieviešanu, kā arī noteikts, ka līdz 2017. gada 31. maijam jāveic Pamatnostādņu īstenošanas starpposma novērtējums. Regulējums (40. punkts)⁴⁰ nosaka, ka starpposma izvērtējumu veic, lai novērtētu īstenotās politikas ietekmi un pieņemtu lēmumu par vidēja termiņa politikas plānošanas dokumenta izstrādes nepieciešamību nākamajam plānošanas periodam. “Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) starpposma ietekmes izvērtējums par periodu no 2014. līdz 2016. gadam” tika veikts 2017. gada pirmajā pusē un Informatīvais ziņojums par novērtējumu apstiprināts 31.05.2017.⁴¹

Ārējās saskaņotības novērtējums

Kā liecina dokumenta analīze, Pamatnostādnes to izstrādes gaitā tika saskaņotas arī ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem: ar augstākstāvošiem ilgtermiņa plānošanas dokumentiem (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam), ar vidēja termiņa nacionāla līmeņa plānošanas dokumentiem (Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam (NAP)), kā arī ar citu nozaru politikas plānošanas dokumentiem. Tāpat izstrādē tika ņemti vērā ES līmeņa plānošanas dokumenti (ES

³⁷ Attīstības plānošanas sistēmas likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/175748-attistibas-planosanas-sistemas-likums>, skatīts 20.05.2021.

³⁸ MK noteikumi nr. 737 no 2.12.2014. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/270934-attistibas-planosanas-dokumentu-izstrades-un-ietekmes-izvertesanas-noteikumi>, skatīts 20.05.2021.

³⁹ Ministru kabineta rīkojums nr. 401 no 29.07.2014. (prot. Nr. 41 23.§). Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.–2020. gadam “Radošā Latvija”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>, skatīts 25.05.2021.

⁴⁰ MK noteikumi nr. 737 no 2.12.2014. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/270934-attistibas-planosanas-dokumentu-izstrades-un-ietekmes-izvertesanas-noteikumi>, skatīts 20.05.2021.

⁴¹ Informatīvais ziņojums “Par valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) starpposma ietekmes izvērtējumu par periodu no 2014. līdz 2016. gadam”. Pieejams L http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Radosa_Latvijas_starpposma_ietekmes_izvert_2014_2016_Zinojums.pdf, skatīts 25.05.2021.

stratēģija „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei”, kā arī Padomes secinājumi par kultūras ieguldījumu stratēģijas „ES2020” īstenošanā (2011/C 175/01)).

Pamatnostādņu autori norāda, ka to izstrādē izmantota gan lejupvērstā (*top-down*), gan augšupvērstā (*bottom-up*) pieeja politikas plānošanas vadībai: “No vienas puses, pamatnostādnēs integrēti hierarhiski augstākstāvošos – nacionāla līmeņa – dokumentos noteiktie politikas mērķi un uzdevumi, no otras, – ņemtas vērā prioritātes, kas formulētas kultūras nozaru un starpnozaru attīstības stratēģijās, kuras sadarbībā ar KM nozaru padomēm izstrādātas līdztekus dokumenta „Radošā Latvija” veidošanas procesam.”⁴²

Lejupvērstā pieeja sekmējusi Pamatnostādņu mērķu hierarhisku integrēšanu valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības un politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu struktūrā. Pamatnostādnēs raksturota šī dokumenta prioritāšu, mērķu, uzdevumu un pasākumu saikne ar citiem nacionāla līmeņa vidējā un ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam), citiem KM vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentiem (Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012. – 2018. gadam), kā arī citu ministriju (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM), Ekonomikas ministrijas (EM), Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM), Labklājības ministrijas (LM)) politikas plānošanas dokumentiem. Dokuments veido strukturētu saikni arī ar ES līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem. ES līmeņa attīstības plānošanas dokuments 2014.–2020. gada periodam ir ES stratēģija „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” (apstiprināta ES Padomē 2010. gada 17. jūnijā). Norādīts, ka attiecībā uz kultūru nozīmīgi ir Padomes secinājumi par kultūras ieguldījumu stratēģijas „ES2020” īstenošanā (2011/C 175/01). Sasaisti ar NAP 2014.–2020. nodrošina ne tikai abu dokumentu hierarhiska mērķu sasaiste, bet arī Pamatnostādņu Rīcības virzienu saturiskā saikne ar NAP 2014.–2020. (pie katra rīcības virziena atsauce), kā arī rezultatīvo rādītāju un bāzes vērtības noteikšanas sinhronizācija tur, kur tas ir attiecināms. Atzīmēts, ka Pamatnostādņu pēctecību ar iepriekšējiem kultūrpolitikas plānošanas dokumentiem sekmējis līdzšinējās kultūrpolitikas izvērtējums, ko pēc KM pasūtījuma veica biedrības „Culturelab” ekspertu grupa, izstrādājot kultūrpolitikas pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015. gadam. Nacionāla valsts” starpposma novērtējumu, kas tika klasificēts kā gala novērtējums, jo pamatnostādnes „Radošā Latvija” nomainīja Vadlīnijas pirms to termiņa beigām.

Augšupvērstā pieeja sekmējusi kultūras nozares pārstāvju un iesaistīto pušu demokrātisku iesaisti un līdzdalību Pamatnostādņu izstrādē. Kā liecina Pamatnostādņu Ievadā norādītais, kā arī 2017.gadā veiktā starpposma novērtējuma gaitā iesaistīto pušu viedokļu izpēte, Pamatnostādņu izstrādē bija

---

⁴² Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>, skatīts 12.05.2021.

iesaistītas padotības iestādes un kultūras organizācijas, KM padotībā esošās izglītības iestādes, kultūras un mākslas NVO un sabiedriskās organizācijas (ieskaitot “Kultūras Aliansi”). Kā jau minēts, lai plānošanas dokumentā tiktu pārstāvētas visu KM pārziņā esošo jomu intereses un tiktu sekmēta sektorāli sabalansēta Pamatnostādņu ieviešana, paralēli Pamatnostādņu izstrādei, notika 15 nozaru un starpnozaru stratēģiju izstrāde. Pamatnostādņu vietu **vidējā termiņa** plānošanas dokumentu hierarhiskajā struktūrā iespējams šādi vizualizēt:

ES līmeņa dokumenti	Eiropa 2020	
	ES programma “Radošā Eiropa 2020” ↓	
Nacionāla līmeņa dokumenti	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam ↓	
Politikas plānošanas dokumenti	Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam „Radošā Latvija” ←	Vides un reģionālās attīstības ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Labklājības ministrijas un citi Kultūras ministrijas saistītie vidējā termiņa politikas plānošanas dokumenti
	↑	
Nozaru stratēģijas	Arhitektūras nozares stratēģija, Arhīvu nozares stratēģija, Bibliotēku nozares stratēģija, Dejas nozares stratēģija, Digitālā kultūras mantojuma nozares stratēģija, Dizaina nozares stratēģija, Filmu nozares stratēģija, Grāmatniecības nozares stratēģija, Kultūras pieminekļu aizsardzības nozares stratēģija, Kultūrizglītības nozares stratēģija, Muzeju nozares stratēģija, Mūzikas nozares stratēģija, Nemateriālā kultūras mantojuma nozares stratēģija, Teātra nozares stratēģija, Vizuālās mākslas nozares stratēģija.	

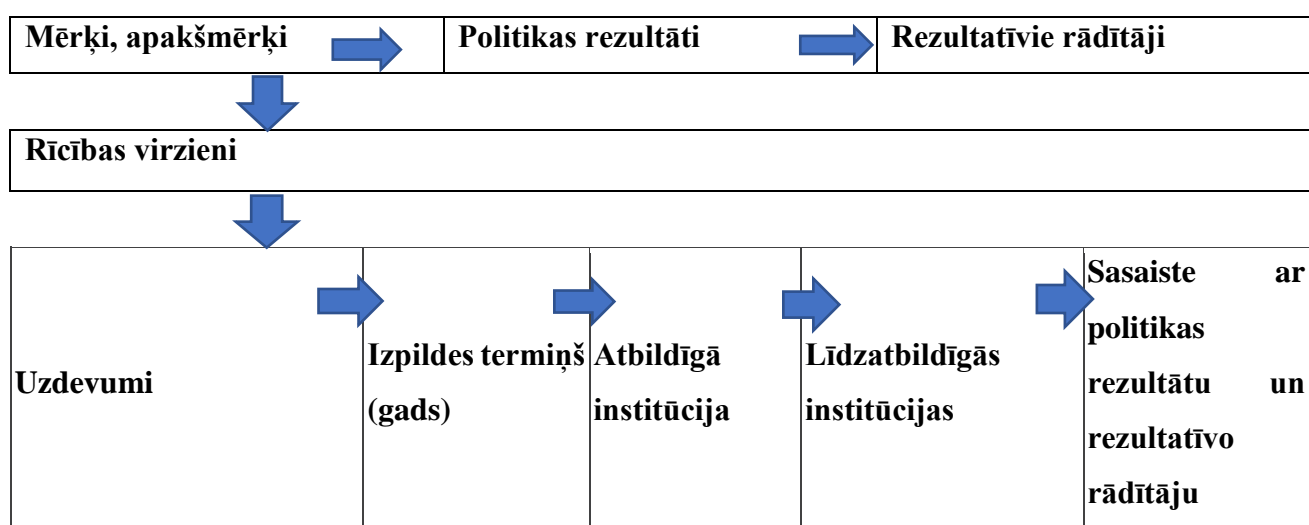
Veicot plānošanas dokumentu hierarhiskās sasaistes ar citiem vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentiem novērtējumu, jāatzīst, ka tā ir pietiekami augsta. Veidota ne tikai formāla (nosaucot dokumentus), bet arī saturiska gan vertikālā, gan horizontālā sasaiste ar citiem dokumentiem. Sasaiste izpaužas kā to mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu vai tematu identificēšana saistītajos dokumentos, kuri atspoguļojas Pamatnostādņu saturā. Pamatnostādņu vīzijas formulējumā un virsmērķa definīcijā veidota stratēģiska un jēdzieniska saikne arī ar Latvijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentu Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (apstiprināta LR Saeimas plenārsēdē

2010. gada 10. jūnijā)⁴³. Šādas saiknes esamība jāvērtē kā būtisks priekšnoteikums to plānoto rezultātu sasniegšanai, kur nepieciešama papildu finansējuma piesaiste no nacionālā budžeta, kā arī no ES programmām. Pamatnostādņu termiņa sinhronizēšana ar ES vidējā termiņa plānošanas periodu sekmē visu finansējuma avotu sekmīgu izmantošanu uzdevumu un pasākumu ieviešanā. Liela nozīme ir arī citu iesaistīto ministriju plānošanas dokumentu horizontālajai saskaņotībai starpnozarju politikas uzdevumu un pasākumu līmenī.

Pamatnostādņu iekšējās saskaņotības novērtējums

Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumu 1. pielikumā⁴⁴ noteikta Pamatnostādņu formālā struktūra, kas paredz vienotu pieeju vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentu izstrādē. Pamatnostādņu vēlamā struktūra konspektīvi atspoguļojama sekojoši:

Pamatnostādnes satur visus regulējumā paredzētos programmatiskos elementus, kas papildināti ar Pamatnostādņu vīzijas un kultūrpolitikas prioritāšu formulējumu.

Pakārtoti vīzijai definētas četras prioritātes un politikas mērķi, kas pamatoti problēmu aprakstā. Raksturotas 16 galvenās kultūrpolitikai risināmās problēmas, kas nosaka četru kultūrpolitikas prioritāšu un mērķu izvirzījumu:

1. prioritāte un tai atbilstošais mērķis vērsts uz sekojošu problēmu risinājumu:

1. Krīzes seku likvidēšana kultūras jomā, ilgtspējīga atbalsta un labvēlīgas vides nepietiekamība kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstīšanai, kā arī jaunu kultūras vērtību radīšanai.
2. Izmaiņas sabiedrībā un kultūras patēriņa paradumos, kas rada nepieciešamību mērķtiecīgi piesaistīt, izglītot un paplašināt kultūras auditoriju, veicināt līdzdalību kultūras procesos.

⁴³ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam. Pieejams: http://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/images-legacy/LV2030/Latvija_2030.pdf; skatīts 20.04.2021.

⁴⁴ MK noteikumi nr. 737 no 2.12.2014. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/270934-attistibas-planosanas-dokumentu-izstrades-un-ietekmes-izvertesanas-noteikumi>, skatīts 20.05.2021.

3. Latvijas kultūras potenciāla pilnvērtīgas un efektīvākas izmantošanas nepieciešamība starptautiskās sadarbības un kultūras diplomātijas padziļināšanas jomā.

2. prioritāte un tai atbilstošais mērķis vērsts uz sekojošu problēmu risinājumu:

4. Izglītības sistēma nepietiekami veicina radošumu, ir vāja saite starp izglītības un kultūras procesiem, īpaši bērniem un jauniešiem, kas dzīvo tālāk no kultūras centriem, ir apgrūtināta pieejamība profesionālajai mākslai, kā arī trūkst mērķtiecīgas valsts politikas kultūras pieredzes paplašināšanai un radošuma veicināšanai mūžizglītības perspektīvā.

5. Kultūrizglītības iestādēs ir nepilnīgi attīstīta infrastruktūra, materiāli tehniskā bāze, trūkst inovatīvu mācību līdzekļu (tostarp digitālo), kas ļautu nodrošināt mūsdienu darba tirgum un sabiedrības attīstības vajadzībām atbilstošu izglītības satura piedāvājumu un nodrošinājumu, lai atbalstītu izcilību veidošanos.

6. Kultūrizglītības jomā ir nepietiekama sadarbība starp augstskolām un darba tirgu, trūkst stabila finanšu mehānisma kultūras un mākslas pētniecības atbalstam humanitāro zinātņu nozarēs.

7. Trūkst inovatīvu starpdisciplināru kultūrizglītības programmu, kas nodrošina darba tirgum nepieciešamo zināšanu un prasmju bāzi konkurētspējīgu kultūras produktu un pakalpojumu veidošanai.

3. prioritāte un tai atbilstošais mērķis vērsts uz sekojošu problēmu risinājumu:

8. Radošām nozarēm ir vāja piekļuve finansējumam, kā arī šķēršļi radošā potenciāla komercializācijas procesā.

9. Nepilnīgi izmantots radošo industriju konkurētspējas un eksporta potenciāls.

10. Radošo industriju sektora attīstībai nav izveidota inovācijām labvēlīga infrastruktūra un vide.

11. Nepietiekami attīstīta sadarbība starp radošo industriju sektoru un tradicionālajām rūpniecības un pakalpojumu nozarēm inovāciju pārneses īstenošanai.

12. Nav veikta mērķtiecīga regulāra radošo industriju nozaru kartēšana un sabiedrības informēšana.

4. prioritāte un tai atbilstošais mērķis vērsts uz sekojošu problēmu risinājumu:

13. Reģionu konkurētspējas sekmēšanai nepietiekami tiek izmantots kultūras mantojuma un jaunradīto kultūras aktivitāšu potenciāls.

14. Nav nodrošināti labvēlīgi apstākļi radošas vides veidošanai.

15. Radošā darbaspēka un tūristu piesaistei netiek pilnvērtīgi izmantots Rīgas kultūras kapitāla potenciāls, kas varētu veicināt arī pārējās Latvijas teritorijas attīstību.

16. Nav nodrošināta kultūras pakalpojumu un produktu pilnvērtīga pieejamība virtuālā telpā.

Problēmu apraksts strukturēts atbilstoši mērķiem un detalizēti atklāj dokumenta izstrādes laikā esošo situāciju kultūras jomā, kas ļauj pamatot rīcības virzienu un uzdevumu izvirzījumu. Rīcības virzieni grupēti atbilstoši prioritātēm un mērķiem. Vizuāli Pamatnostādņu ceļa karte atspoguļojama šādi:

Vīzija (četras izpausmes)			
Virsmērķis			
1. prioritāte	2. prioritāte	3. prioritāte	4. prioritāte
Risināmās problēmas	Risināmās problēmas	Risināmās problēmas	Risināmās problēmas
1. prioritātes stratēģiskais mērķis	2. prioritātes stratēģiskais mērķis	3. prioritātes stratēģiskais mērķis	4. prioritātes stratēģiskais mērķis
Rīcības virzieni	Rīcības virzieni	Rīcības virzieni	Rīcības virzieni
Sagaidāmais rezultāts	Sagaidāmais rezultāts	Sagaidāmais rezultāts	Sagaidāmais rezultāts
Politikas un darbības rezultāti (jeb politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji).	Politikas un darbības rezultāti (jeb politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji).	Politikas un darbības rezultāti (jeb politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji).	Politikas un darbības rezultāti (jeb politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji).

Plānojamie uzdevumi un pasākumi pakārtoti vienam politikas virsmērķim un grupēti vairākos rīcības virzienos atbilstoši katrai no četrām prioritātēm/stratēģiskajam mērķim. Prioritāšu mērķi lielā mērā nosaka Pamatnostādņu saturu, tāpēc, “prioritāte” zināmā mērā uztverama kā “lieka” kategorija, jo pēc būtības dublē četrus mērķus.

<u>Virsmērķis:</u> Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam.			
1. prioritāte Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos 1. prioritātes mērķis: Nostiprināt un palielināt Latvijas kultūras kapitāla vērtību un veicināt iespējami lielākas sabiedrības daļas līdzdalību un	2. prioritāte Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība 2. prioritātes mērķis: Sekmēt daudzveidīgu, kvalitatīvu un pieejamu kultūrizglītības piedāvājumu nacionālās identitātes stiprināšanai un radošas ekonomikas izaugsmei, kā arī	3. prioritāte Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas 3. prioritātes mērķis: Veicināt radošā potenciāla un kultūrā balstīto inovāciju pārnesi uzņēmējdarbībā, sekmējot radošo industriju uzņēmējdarbības attīstību, eksportspēju	4. prioritāte Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība 4. prioritātes mērķis: Veicināt lokālajā kultūrā un radošumā balstītu reģionālo izaugsmi un kvalitatīvas dzīves telpas attīstību, nodrošinot kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu

iekļaušanos kultūras procesos.	veicināt personības radošuma attīstību visos izglītības līmeņos.	un valsts starptautisko konkurētspēju.	pieejamību ikvienam iedzīvotājam.
4 rīcības virzieni, tiem atbilstoši politikas rezultāti ar pakārtotiem rezultātīvajiem rādītājiem	4 rīcības virzieni, tiem atbilstoši politikas rezultāti ar pakārtotiem rezultātīvajiem rādītājiem	4 rīcības virzieni, tiem atbilstoši politikas rezultāti ar pakārtotiem rezultātīvajiem rādītājiem	3 rīcības virzieni, tiem atbilstoši politikas rezultāti ar pakārtotiem rezultātīvajiem rādītājiem
Uzdevumi	Uzdevumi	Uzdevumi	Uzdevumi
Pasākumi	Pasākumi	Pasākumi	Pasākumi

Kopumā Pamatnostādnes raksturo augsts iekšējās saskaņotības līmenis, ciktāl aplūkojam atbilstību starp sekojošiem dokumenta elementiem: virsmērķis, problēmas, prioritātes un to mērķi, rīcības virzieni un uzdevumi. Četras prioritātes izriet no virsmērķa, savukārt katras prioritātes rīcības virzieni lielākajā daļā gadījumu strukturēti, pamatojoties problēmu analīzē un mērķa grupu vajadzībās. Pamatnostādnēs katras prioritātes ietvaros pēc rīcības virzienu definējuma formulēti vairāki sagaidāmie rezultāti. Nav saprotams, kam kalpo kategorija “sagaidāmie rezultāti”, ja tālāk dokumentā definēti katram rīcības virzienam pakārtoti politikas rezultāti un to izpildes rezultātīvie rādītāji. Pozīcija “sagaidāmie rezultāti” (16.–17.lpp.; 29.lpp.; 39.lpp.; 49.lpp.) zināmā mērā saturiski un pēc nozīmes pārklājas ar politikas rezultātiem, atšķiroties tikai ar formulējumu, kas lielākajā daļā gadījumu ir vispārīgi un neizmērāmi. “Sagaidāmo rezultātu” sadaļa Pamatnostādņu iekšējo struktūru mākslīgi sarežģī, vairākkārtīgi un dažādos formulējumos definējot politikas rezultātus. Uzdevumu atbilstības novērtējums prioritātes mērķa ietvaros formulētajiem rīcības virzieniem uzskatāmības labad atspoguļots tabulās.

Ieguldījums pamatnostādņu vīzijas sasniegšanā un virsmērķa sasniegšanas novērtējums

Pamatnostādnes satur divus vizionāra rakstura plānošanas elementus: **vīziju** un **virsmērķi**, kuru sasniegšana plānota līdz 2020. gadam.

Vīzijā atspoguļotas četras kultūrp politikas rezultātu izpaušmes dimensijas:

1. Latvija ir valsts ar spēcīgu nacionālo un eiropeisko identitāti, kas saglabā un kopj savu kultūras mantojumu, veicina jaunrades procesus un attīsta daudzveidīgu kultūras vidi, kā arī pilnvērtīgi iekļaujas un darbojas Eiropas un pasaules kultūras telpā.

2. Latvijā pieaug to cilvēku īpatsvars, kas attīstījuši un turpina attīstīt savu radošo potenciālu, to aktīvi pielietojot inovāciju radīšanai dažādās jomās – kultūrā, ekonomikā, izglītībā, sociālajā, vides izziņas un aizsardzības jomās u.c.
3. Pieaug kultūras un radošo industriju devums Latvijas tautsaimniecībā un eksportā, Latvijas kultūras izcilā kvalitāte un radošo industriju zīmoli ir pieprasīti ne vien Latvijā, bet arī starptautiskajā tirgū.
4. Latvijā attīstās un nostiprinās radošu pilsētu un teritoriju tīkls, tiek veidotas jaunas darba vietas, radīta iedzīvotājiem pievilcīga dzīves telpa. Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles uzplaukums notiek sinerģijā ar vietējā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu, kā arī cilvēku radošā potenciāla attīstību visā Latvijā.⁴⁵

Savukārt, kā Pamatnostādņu **virsmērķis** noteikts: “Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam”.

Virsmērķa formulējums satur piecas atslēgas komponentes (kas tālāk eksplicētas četrās vīzijas dimensijās): kultūras mantojuma kopšana, kultūras vitalitāte un daudzveidība, radoši cilvēki, radošo industriju konkurētspēja un iedzīvotāju dzīves kvalitāte.

Lai novērtētu **virsmērķa** sasniegšanu un **vīzijas četrus dimensiju** realizēšanos plānošanas periodā, izmantosim nozares ekspertu vērtējumus par būtiskākajiem plānošanas perioda sasniegtajiem rezultātiem, kā arī līdzšinējos pētījumos iegūtus datus.

Gan virsmērķa, gan vīzijas sasniegšanā īpaša loma bija vairākām kultūrvides attīstībai stratēģiski nozīmīgām kultūras programmām, kurās iesaistīti dažādu kultūras un mākslas jomu pārstāvji un īpašu lomu spēlēja kultūras un radošā sektora menedžments: “**Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014**” programma, Latvijas prezidentūra ES Padomē un tās kultūras programma un Latvijas valsts simtgades programma. Šo programmu izveides un plānošanas pamats ir Pamatnostādnes, to ieviešanai tika piesaistīts papildu līdzekļi gan no nacionālā, gan ārvalstu finansējuma, kas ļāva attīstīt daudzas kultūras aktivitātes ar būtisku horizontālu ietekmi uz Latvijas kultūrvidi kopumā un nodrošināja ietekmi uz virsmērķa komponenti “**vitāla un daudzveidīga kultūras dzīve Latvijā**”.

Latvijas valsts simtgades programmas konceptualitāte un aktivitāšu laika nogrieznis aptvēra visu Pamatnostādņu plānošanas periodu (2014.–2020.), turklāt tās īstenošanai tika izveidota papildus budžeta apakšprogramma 31 752 716 eiro apjomā⁴⁶ un ieplānots indikatīvs līdzfinansējums, kas kopumā veidoja 59 075947 eiro finansējumu programmas aktivitātēm. Finansējums tika piešķirts papildus no valsts budžeta Latvijas valsts simtgades svinībām veltītām aktivitātēm/uzdevumiem, kas

⁴⁵ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877>, skatīts 12.05.2021.

⁴⁶ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2019. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Pieejams: https://www.lka.edu.lv/media/cms_page_media/153/LKA%20ZPC_LV100%20Ietekmes%20izvertejumss_2019_Izvertejums.pdf, skatīts 25.05.2021.

īstenojami laikā no 2017. gada līdz 2021. gadam. Šis papildu finansējums apstiprināts budžeta apakšprogrammas "Latvijas valsts simtgades programma" ietvaros⁴⁷. Simtgades svinību atvērtās koncepcijas dēļ ir neiespējami noteikt absolūto finansējuma ieguldījumu apjomu Latvijas simtgades svinību nodrošināšanā, jo finansēšanā piedalījās un piedalās dažādas institūcijas, to rīkoti pasākumi tiek segti no dažādiem avotiem. Gala novērtējumā (kas notiek laika posmā no 05.2021.–12.2021.) būs iespējams uzskaitīt tikai valsts papildus piešķirto finansējumu un resoru iekšējo pašfinansējumu, kas ieguldīts uz Latvijas simtgades svinību mērķiem vērstās aktivitātēs.

Par Latvijas valsts simtgades programmu runājam, uzsverot tās augšupvērstas izstrādes pieeju un ieviešanas laika mērogu, kur programmas koncepcija tika veidota pakārtoti Latvijas valsts izveidei vēsturiski nozīmīgu notikumu un faktu izgaismošanai laika posmā 1917.–2022.:

2014. gads – 2015. gads Diskusijas ar dažādām mērķgrupām

2014. gada beigas – 2015. gads Formālo struktūru izveide

2017. gads – 2021./2022. gads Latvijas valsts simtgades svinības:

2017. gads Griba

2018. gads Dzimšana

2019. gads Varonība

2020. gads Brīvība

2021./2022. gads Augšana.

Kā liecina Latvijas valsts simtgades programmas starpposma novērtējuma rezultāti⁴⁸, programmas kvalitāti nodrošināja tās daudzdimensionālitate un dinamika, kultūras, mākslas un citu radošu iniciatīvu atbalsts, kas ļāva izmantot mākslas izteiksmes līdzekļus, lai simboliskā veidā komunicētu Latvijas simtgadei nozīmīgus vēstījumus. Programmas kvalitāti nodrošināja spēja uzrunāt dažādas mērķauditorijas, kas vienlaikus veidoja nozīmīgākos izaicinājumus. Plaša spēlētāju loka iesaiste, t.sk. ģeogrāfiskais pārklājums, iesaistot arī spēlētājus no mazām apdzīvotām vietām, individuālus cilvēkus, ģimenes, reģionus, uzņēmējus u.tml., noteica svētku iekļaujošo dabu. Svētku ilgums (pieci gadi) ļauj radīt paliekošus efektus, dod iespēju iesakņoties atsevišķiem pasākumiem. Programmas būtiska priekšrocība bija augsta iedzīvotāju un dažādu organizāciju aktivitāte, nodrošinot līdzdalību Latvijas simtgades svinībās, nākot ar savām iniciatīvām, papildinot programmu. Starpposma novērtējumā atzīts, ka liela nozīme ir arī svētku starptautiskajai dimensijai, veiksmīgai diasporas organizācijai un indivīdu iesaistei, Latvijas un starptautisko partneru iesaistei, sinerģijai kultūras un publiskās diplomātijas programmās. Programmas starpposma novērtējumā iegūtie dati, kā arī ekspertu spriedumi Pamatnostādņu gala novērtējuma gaitā apliecina Latvijas valsts simtgades programmas ieguldījumu

⁴⁷ Informatīvais ziņojums „Par Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plānu 2017.–2021. gadam. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/404/download>, skatīts 16.04.2021.

⁴⁸ Personu apvienība "Latvijas Kultūras akadēmija un SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija", 2019. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/lka20zpc_lv10020ietekmes20izvertejums_2019_izvertejums1.pdf, skatīts 25.05.2021.

virsmērķa sasniegšanā un vīzijas (jo īpaši) pirmās un ceturtais dimensijas realizācijā. Iegūti pierādījumi ne tikai par programmas ietekmi uz Latvijas kultūras dzīves vitalitātes un daudzveidības attīstību, bet arī par programmas ietekmi uz nacionālās un eiropēiskās identitātes konstruēšanas, kultūras mantojuma saglabāšanas, aktualizēšanas un komunicēšanas, mākslinieciskās jaunrades procesiem, kā arī uz radošu pilsētu un teritoriju attīstību.

Arī programmas **“Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014”** (“Rīga 2014”) veidošanā valsts kultūrpolitikai un KM bija būtiska loma – gan finansiālā atbalsta ziņā, gan programmas plānošanas un īstenošanas ziņā. Kopējie “Rīga 2014” izdevumi trīs gadu periodam (no 2012. gada līdz 2014. gadam) bija 27,3 miljoni eiro. Daļēju turpinājumu aktivitātēm 2015. gadā nodrošināja “Rīga 2014” sasaiste ar Latvijas prezidentūru ES Padomē un tās kultūras programmu. Gan eksperti, gan Latvijas iedzīvotāji atzina, ka “Rīga 2014” veicināja kultūras jomas attīstību Latvijā (Latvijas iedzīvotāju aptaujā, kas veikta 2015. gadā, tā domā 83% rīdzinieku, 65% Pierīgas iedzīvotāju un 74% Latvijas iedzīvotāju).⁴⁹ Valsts mērogā ietekme galvenokārt ir kopējā kultūras piedāvājuma daudzveidošanā, kultūras lomas sabiedrībā palielināšanās, kultūras organizatoru kapacitātes pieaugums un atsevišķu projektu turpināšana nākamajos gados. “Rīga 2014” programma deva impulsu apkaimju projektu attīstībai, kā nozīmīgu eksperti vērtē arī radošo kvartālu attīstību, apliecinot, ka caur “Rīga 2014” aktivitātēm, diskusijām, atbalstu radošie kvartāli ir kļuvuši par nozīmīgiem kultūras un radošā sektora, arī kultūrpolitikas spēlētājiem. 2015. gadā, kad Latvija bija prezidējošā valsts ES Padomē daļa no “Rīga 2014” iniciatīvām ieguva pēctecību. Abas starptautiska mēroga aktivitātes ļāva pievērst Eiropas un pasaules uzmanību, sekmēt valsts atpazīstamību, tostarp veicināt Latvijas kultūras un radošo industriju konkurētspēju. Arī “Rīga 2014” un Latvijas prezidentūras ES programmas ir radījušas efektus un rezultātus, kas ir relevanti gan Pamatnostādņu virsmērķim, gan visām četrām vīzijas dimensijām, nozīmīgi papildinot gan kultūras piedāvājuma daudzveidības izpausmes, gan aktivizējot kultūras līdzdalību un patēriņa aktivitātes: CSP dati liecina, ka Pamatnostādņu īstenošanas laikā ir būtiski pieaudzis dalībnieku skaits mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos (no 64,7 tūkst. 2014. gadā līdz 76,9 tūkst. 2018. gadā), palielinājies muzeju apmeklējumu skaits (no 2,66 milj. 2013. gadā līdz 3,77 milj. 2018. gadā), kā arī pieaudzis kinoseansu apmeklējumu skaits (no 2,31 milj. 2014. gadā līdz 2,52 milj. 2018. gadā). Savukārt 2018. gadā īstenotais kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums liecina, ka pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kuri apmeklē vietējos pagasta, novada vai pilsētas svētkus (no 62% 2008. gadā līdz 69% 2018. gadā), apmeklē populārās mūzikas koncertus (attiecīgi no 40% līdz 46%), kā arī nedaudz palielinājies to īpatsvars, kuri apmeklē vietējās balles vai zaļumballes (no 29% līdz 33%). Tāpat šī pētījuma dati liecina, ka 52% Latvijas iedzīvotāju 2018. gadā ir apmeklējuši kultūras pasākumus vietējā kultūras centrā, 52% apmeklējuši kultūrvēsturiskas vietas, 46% ir

⁴⁹ Nodibinājums Rīga 2014, 2015. Eiropas kultūras galvaspilsētas Rīga 2014 programmas iekšējais gala/ex-post novērtējums. Pieejams: https://www.lka.edu.lv/media/cms_page_media/153/R2014%20Novertejums.pdf, skatīts 14.05.2021.

apmeklējuši muzejus, 37% apmeklējuši pasākumus ģimenēm ar bērniem, bet 30% mākslas galerijas un izstāžu zāles⁵⁰.

Viena no būtiskākajām virsmērķa un vīzijas komponentēm ir **kultūras mantojuma kopšana**, kuras attīstībā plānošanas periodā ir sniegts būtisks ieguldījums. Kā vienu no nozīmīgākajiem plānošanas perioda rezultātiem kultūras mantojuma jomā eksperti saskata jomas **normatīvā regulējuma** sakārtošanu, kas ļāva būtiski uzlabot gan materiālā, gan nemateriālā kultūras mantojuma nozaru attīstību, gan atmiņu institūciju – bibliotēku un muzeju darbu. Piemēram, 2016. gadā pieņemts Nemateriālā kultūras mantojuma likums⁵¹, Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums⁵², kas paredz arī sakrālā mantojuma finansēšanas programmu. Veikti vairāki grozījumi Muzeju likumā⁵³, likumā “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”⁵⁴, kā arī pieņemti speciālie likumi konkrētu kultūras pieminekļu aizsardzībai (piemēram Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu likums⁵⁵ un citi). Tiesību normatīvo aktu izstrāde veicinājusi konsultāciju procesu ar visām iesaistītajām pusēm (piemēram, 2017. gadā izveidota Nemateriālā kultūras mantojuma padome), kā arī ļāvusi veidot strukturētāku un mērķtiecīgāku pieeju finanšu un citu politiskā atbalsta instrumentu izstrādē. Pārskata periodā tika uzsākta Nacionālā nemateriālā kultūras mantojuma saraksta veidošana. Kultūras mantojuma kopšanu iespaidojusi arī precizēta sadarbība ar tiesībsargājošajām institūcijām (ierosinātas krimināllietas) nelikumīgo arheoloģisko izrakumu un senlietu meklējumu apkarošanā. Ekspertu skatījumā īpašu ieguldījumu virsmērķa sasniegšanā sniegusi Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB), ietekmējot kultūras mantojuma saglabāšanas procesus un stratēģisko virzību. Līdz ar galvenās ēkas (Gaismas pils) atklāšanu 2014. gadā, tā arvien paplašinājusi un modernizējusi savu darbību, īpaši augstus rezultātus sasniedzot mantojuma digitalizācijas un informācijas pieejamības laukā, kā arī zinātniskās pētniecības jomā. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveide bibliotēkās, mērķtiecīgs darbs pie jaunu auditorijas segmentu apguves, bibliotēku kā mūžizglītības centru un publisko bibliotekāru kā digitālo aģentu darbība ir vērtētas kā nozīmīgākie bibliotēku kā atmiņas institūciju ieguldījumi mantojuma kopšanas jomā. Arī muzeju nozarē plānošanas periodā 2014.–2020. notikušas radikālas pārmaiņas, kas attīstīja jaunas stratēģiskas pieejas un nostiprināja šīs atmiņas institūcijas lomu mantojuma kopšanā un Latvijas kultūrvīdē kopumā. Muzeju nozares nevalstiskā sektora aktivizēšanās,

⁵⁰ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2019. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/lka20zpc_lv10020ietekmes20izvertejums_2019_izvertejums1.pdf, skatīts 25.05.2021.

⁵¹ Saeima. Nemateriālā kultūras mantojuma likums, stājās spēkā 01.12.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/285526-nemateriala-kulturas-mantojuma-likums>, skatīts 26.04.2021.

⁵² Saeima. Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums, stājās spēkā 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295476-sakrala-mantojuma-saglabasanas-finansesanas-likums>, skatīts 26.04.2021.

⁵³ Saeima. Muzeju likums, stājās spēkā 17.01.2006. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/124955-muzeju-likums>; skatīts 26.04.2021.

⁵⁴ Saeima. Par kultūras pieminekļu aizsardzību, stājās spēkā 10.03.1992. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/72551-par-kulturas-piemineklu-aizsardzibu>; skatīts 26.04.2021.

⁵⁵ Saeima. Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu likums, stājās spēkā 06.07.2020. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315658-brivibas-pieminekla-un-rigas-bralu-kapu-likums>, skatīts 26.04.2021.

darbs digitālajā vidē, muzeju institūciju tīkla un jaunu institucionālu formu konstitūcijās atvērusi iespējas attīstīt jaunus auditorijas segmentus un nebijušas sadarbības formas, savstarpējās mācīšanās prakses (piemēram, muzeju kopprojekts Latvijas valsts simtgades ietvaros “Latvijas gadsimts”), kā arī pieprasījuma apzināšanās pēc jauna izglītības piedāvājuma.

Virsmērķa komponente **radoši cilvēki** ir cieši saistīta ar otru vīzijas dimensiju, kas paredz ar **kultūrizglītību** saistītas aktivitātes un ir vērsta uz rezultātu: “Latvijā pieaug to cilvēku īpatsvars, kas attīstījuši un turpina attīstīt savu radošo potenciālu, to aktīvi pielietojot inovāciju radīšanai dažādās jomās – kultūrā, ekonomikā, izglītībā, sociālajā, vides izziņas un aizsardzības jomās”. Ekspertu skatījumā vislielāko ietekmes spēku apliecinājusi viena no finanšietilpīgākajām Latvijas valsts simtgades programmas iniciatīvām **Latvijas skolas soma (13 miljoni eiro 2017.–2021.gadam)**. Šīs politikas iniciatīvas mērķis ir nodrošināt Latvijas skolas vecuma bērniem un jauniešiem valsts garantētās izglītības iegūšanas ietvaros iespēju klātienē pieredzēt Latviju, izzināt un iepazīt Latvijas vērtības, kultūrtelpu un attiecības dinamiskā un jēgpilnā darbībā, tādējādi spēcīnot piederības sajūtu un valstisko identitāti⁵⁶. Latvijas skolas somas iniciatīva vērtēta kā nozīmīgs pavērsiens kultūras pieejamības šķēršļu un sociālās nevienlīdzības mazināšanā līdz ar kultūrizglītības komponentes ieviešanu vispārējās vidējās izglītības sistēmā. Tā ļāvusi gan intensificēt kultūras piedāvājumu skolēnu mērķauditorijai, gan paplašināt iespējas uzlabot kultūrizglītības līmeni un konkrētu mākslas un kultūras produktu pieejamību noteiktām skolēnu vecuma, teritorijas u.c. grupām. Latvijas valsts simtgades programmas starpposma novērtējumā⁵⁷, kā arī Pamatnostādņu novērtējuma ietvaros, šī politikas iniciatīva vērtēta īpaši augstu. Arī kultūras nozaru pārstāvju aptaujā (skatīt nodaļu “Mērķa grupu viedokļa analīze”) 77% respondentu vērtējuši šo iniciatīvu pozitīvi un 75% pauduši atbalstu tās turpināšanai pēc 2021. gada (kad beidzas šai iniciatīvai iepļānotais finansējums Latvijas valsts simtgades budžeta programmas ietvaros). Cits aspekts, kas kategorizēts ekspertu skatījumā kā ieguldījums kultūrizglītības un cilvēkresursu attīstībā, ir **kultūrizglītības pēctecības** sistematizēšana un saiknes stiprināšana starp izglītības sistēmu un kultūras un radošā sektora darba tirgu. Pēdējais tiek vērtēts kā uzsākts, bet nenoslēgts process. Tāpat ar īpašu svaru vērtēta **pētniecisko aktivitāšu attīstība** kultūras un radošā sektora izaicinājumu jomā (horizontāli saistībā ar izmaiņām darba tirgū, kultūras nozarē, ekonomikā kopumā) novērtējuma periodā. Uzsvērtā arī divu pētījumu loma tematikā, kas saistīta specifiski ar kultūrizglītību, tās kvalitāti, darba tirgu, pieejamību un pēctecību un kas palīdzēja veidot politiku nākošajam periodam. Augstu vērtēta triju KM padotības **augstskolu (Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas (JVLMA), Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA), Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA)) darbība** 2014.–2020. gadā, kur īpaši akcentēta aktivitāte jaunu studiju

⁵⁶ Latvijas Kultūras akadēmija, 2020. “Latvijas skolas soma” satura izvēles un ieviešanas novērtējums 2019. gadā. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/latvijas20skolas20soma202019_petijuma20zinojums1.pdf, skatīts 25.05.2021.

⁵⁷ Personu apvienība “Latvijas Kultūras akadēmija un SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2019. Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanas ietekmes izvērtējums par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim. Pieejams: https://www.km.gov.lv/sites/km/files/lka20zpc_lv10020ietekmes20izvertejums_2019_izvertejums1.pdf, skatīts 25.05.2021.

programmu attīstībā (tostarp minēto triju augstskolu kopīga profesionālā doktora studiju programma mākslās "Mākslas"), kā arī LKA, LNB un LMA augstais zinātniskās darbības ārējais starptautiskais novērtējums. Tiek atzīts arī ieguldījums kvalitātes un izcilības stiprināšanā **vidējā profesionālajā kultūrizglītībā**, norādot uz profesionālās izglītības kompetenču centru (PIKC) izveides procesa nozīmi. Ieguldījumu cilvēkresursu attīstībā nodrošinājusi arī **tālākizglītības programmu** piedāvājuma attīstība KM padotības augstskolās, Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC), LNB un kultūras un radošā sektora NVO organizāciju darbībā. Ieguldījumu šīs mērķa dimensijas sasniegšanā sekmējusi arī radošo personu sociālās aizsardzības mehānismu attīstība, kas aizsākās līdz ar diskusijām Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma (01.01.2018)⁵⁸ izstrādes gaitā un turpinājās ieviešot VKKF un Latvijas Radošo savienību padomes (LRSP) administrēto radošo personu atbalsta stipendiju piešķiršanas kārtību. Kā nozares politikas veidotāju sasniegums plānošanas periodā vērtējams arī 2018. gada MK lēmums par VKKF finansēšanas modeļa maiņu. Izraudzītais fonda finansēšanas modelis paredz, ka no 2022. gada VKKF finansējums no valsts budžeta kļūs proporcionāls attiecīgā gada plānotajiem nodokļu ieņēmumiem no alkohola akcīzes nodokļa (3%), tabakas akcīzes nodokļa (2%), izložu nodokļa (1.37%) un azartspēļu nodokļa (2.21%) apmērā no valsts budžeta daļas. Izmaiņām paredzēts pārejas periods – 2019., 2020. un 2021. gads, kad VKKF finansējums tiek noteikts pašreizējā kārtībā, atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām⁵⁹.

Secināms, ka minētās aktivitātes nodrošinājušas, ka Latvijā pieaug to cilvēku īpatsvars, kas attīstījuši un turpina attīstīt savu radošo potenciālu.

Virsmērķa daļa, kas vērsta uz **radošo industriju konkurētspējas stiprināšanu** ir saistīta ar vīzijas trešās komponentes sasniegšanu: "pieaug kultūras un radošo industriju devums Latvijas tautsaimniecībā un eksportā, Latvijas kultūras izcilā kvalitāte un radošo industriju zīmoli ir pieprasīti ne vien Latvijā, bet arī starptautiskajā tirgū". Plānošanas perioda sākumā veiksmīgi tika uzsākta kultūras un radošo industriju nozares attīstība, kas 2014.-2020. gadā visspilgtāk izpaudās Radošo industriju inkubatora pirmsinkubācijas un inkubācijas atbalsta programmās. Prioritātes uzdevumu un pasākumu izpildi noteica dažādu, arī ārpus kultūras sektora esošu iesaistīto pušu prioritātes un finanšu instrumentu pieejamība. Kā nozīmīgākās plānošanas perioda aktivitātes ekspertu skatījumā minēta Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) radošo industriju inkubatora darbība, KM administrētā Radošo partnerību programma (RaPaPro), kas vērsta uz jaunu partnerību veidošanu starp profesionālās vidējās izglītības audzēkņiem, radošo industriju uzņēmumiem un vietējām kopienām, LKA iniciatīvas augstākās izglītības studiju programmu attīstībā, Tabakas Fabrikas un Miera ielas radošā kvartāla projekta attīstība, Latvijas Dizaina centra (LDC) un Latvijas Dizaina gada balvas kā

⁵⁸ Saeima. Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likums, stājās spēkā 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295594-radoso-personu-statusa-un-profesionalo-radoso-organizaciju-likums>; skatīts 16.04.2021.

⁵⁹ Kultūras ministrija, 12.06.2018. Valdība lemj mainīt Valsts kultūrkapitāla fonda finansēšanas modeli. Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/valdiba-lemj-mainit-valsts-kulturkapitala-fonda-finansesanas-modeli>, skatīts 10.04.2021.

atbalsta instrumentu izveide, Fold platforma, kas darbojas ar radošo industriju attīstību saistītu jautājumu komunikācijā; “radi!” kustība – iniciatīva, kas popularizē radošās industrijas un nodod to sabiedrībai. Kaut arī NAP 2014.–2020. gadam⁶⁰ tika iekļauti vairāki sasniedzamie rezultāti attiecībā uz kultūras un radošo industriju sektoru: radošo industriju eksporta īpatsvars no kopējā eksporta (%) no 1,2 (2014. gads) uz 1,6 (2020. gadā), kā arī kultūras un radošo industriju jomā strādājošo uzņēmumu īpatsvars no visiem uzņēmumiem (%) no 6,5 % 2014. gadā uz 7,5 % 2020. gadā, tomēr piemērotākie politikas instrumenti šo rādītāju sasniegšanai valsts politikas līmenī tika iedarbināti tikai daļēji. Tam bija vairāki iemesli – gan atbildības jomu sadalījums dažādu nozaru ministrijām un to padotības iestādēm, gan piesaistītā ES finansējuma administrēšanas problēmas, gan Tabakas Fabrikas projekta attīstības šķēršļi, kas neradīja labvēlīgus nosacījumus augstskolu un uzņēmējdarbības vides sasaistei. Specifiska, bet nozares attīstībai būtiska problēma ir kultūras un radošo industriju nozares mēroga noteikšana, kas neļauj identificēt piemērotākos atbalsta instrumentus vairākām kultūras un radošo industriju apakšnozarēm: audiovizuālajam sektoram, vizuālajai mākslai, pasākumu menedžmenta nozarei, populārajai un akadēmiskajai mūzikai, teātra, dejas un cirka nozarei, digitālās vides kultūras produktiem u.c. Ar minēto ir saistītas nozares monitoringa problēmas, jo statistikas dati par uzņēmējdarbības rādītājiem tiek ievākti pēc NACE klasifikācijas, kas ierobežo objektīvas informācijas iegūvi un neļauj pilnvērtīgi novērtēt radošo industriju ekonomisko potenciālu.

Virsmērķa komponente **iedzīvotāju dzīves kvalitāte (reģionu dimensija)** vīzijā izteikta kā šāds rezultāts: “Latvijā attīstās un nostiprinās radošu pilsētu un teritoriju tīkls, tiek veidotas jaunas darba vietas, radīta iedzīvotājiem pievilcīga dzīves telpa. Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles uzplaukums notiek sinerģijā ar vietējā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu, kā arī cilvēku radošā potenciāla attīstību visā Latvijā”. Radošu teritoriju attīstībā plānošanas periodā veikti nozīmīgi ieguldījumi, kas nostiprināja reģionālo kapacitāti kvalitatīva kultūras piedāvājuma veidošanā un kultūras pieejamības sekmēšanā. Eksperti atzīst, ka pieaugusi reģionu nozīme kultūras procesu vadībā – reģionālo koncertzāļu vai daudzfunkcionālo centru darbības rezultātā palielinājies profesionālās mākslas piedāvājums reģionālajos centros. Arī pašvaldību ieguldījumi kultūras sektorā kļuvuši stratēģiskāk vērsti, tostarp kultūras mantojuma objektos, kas ir radījuši gan sociālos, gan ekonomiskos efektus, jo īpaši kultūras tūrisma piedāvājuma attīstībā. Latvijas teritorijas ārpus Rīgas nereti sevi atklāj kā radošo industriju uzņēmējdarbības attīstībai piemērotu ekosistēmu. Rīgas kultūrvides attīstībā pēc “Rīga 2014” programmas īstenojušās vairākas iniciatīvas, tomēr eksperti nesaskata Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles statusa nostiprināšanos vai būtiskas izmaiņas plānošanas periodā.

Gan virsmērķa, gan mērķa sasniegšanu nodrošināja mērķtiecīgi ieguldījumi kultūras infrastruktūrā vai to projektu attīstība. Tie sekmējuši vairāku kultūras organizāciju lēcienveida izaugsmi un kultūras

⁶⁰ Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4247>, skatīts 26.04.2021.

procesu attīstību kvalitatīvi jaunā līmenī. Eksperti atzīst, ka īpašu impulsu muzeju nozares attīstībai devusi Latvijas Nacionālā mākslas muzeja (LNMM) ēkas rekonstrukcijas un Muzeju krātuves atklāšana, kas nodrošināja efektīvu tehnoloģisko iespēju izmantošanu pēcrekonstrukcijas laikā un modernu vidi kultūras vērtību uzkrāšanai, saglabāšanai un popularizēšanā Latvijā un ārvalstīs. Īpašas kultūras vērtības svaru, protams, iegūs divu, lielu, nacionāla mēroga kultūras infrastruktūras būvju attīstība, kas nepieciešama dziesmu un deju svētku procesam: Mežaparka lielā estrāde un Daugavas stadiona renovācija. Eksperti arī nosauc VEF kultūras pils renovācijas projektu kā nozīmīgu ieguldījumu Rīgas kultūras infrastruktūras attīstībā. Kā nozīmīgi infrastruktūras objekti, kas uzsākti, bet noslēdzami nākošajā vidējā termiņa plānošanas periodā 2021.–2027. minēti: Arsenāla izstāžu zāle, Rīgas cirks, Tabakas Fabrika un Miera ielas kvartāls.

Noslēgumā secināms, ka plānošanas periodā (2014.–2020.) veikti ieguldījumi, kas būtiski uzlabojuši kultūras dzīves vitalitāti, dinamiku un daudzveidību kultūras piedāvājuma aspektā (infrastruktūra, mākslinieciskās jaunrades, kultūras un radošo produktu daudzveidība un mākslinieciskā kvalitāte), taču izaicinājumu statusu saglabā vairāki kultūras līdzdalības un kultūras patēriņa aspekti, jaunu auditoriju apguves stratēģiju izstrāde, tostarp kultūras pakalpojumu un piedāvājuma integrācija digitālajā vidē, kultūras nozarē nodarbināto atalgojuma problēma, kas izpaužas arī cilvēkresursu piesaistes kultūras un radošo industriju sektoram izaicinājumos.

Kā galvenie šķēršļi iesaistīto pušu skatījumā Pamatnostādņu izpildē minēti:

- 1) Mazas iespējas piesaistīt finansējumu pasākumiem, kur esošā budžeta robežās (ļoti bieži norādīts kā ieguldāmais finansējums) nav iespējams nodrošināt izaugsmi. Kultūras organizāciju vadības aptaujā norādīts arī, ka jauno politikas iniciatīvu ietvaros var piesaistīt finansējumu tikai nelielai nozares vajadzību daļai. Tā kā vajadzības un sektora spēlētāji ir ļoti daudzveidīgi, tad kā vienīgais interešu pārstāvniecības un finansējuma piesaistes scenārijs ir – ieinteresēto pušu sarunas ar KM politisko vadību, nevis uzdevuma/pasākuma iekļaušana/esamība Pamatnostādņēs. To apstiprina kultūras nozares pārstāvju viedokļa mērījums, kur dati liecina, ka tikai 5% no respondentiem savas organizācijas darbā bieži izmantojuši Pamatnostādnes, 43% – dažreiz.
- 2) Tiesību normatīvo aktu izstrādes un ieviešanas problēmas. Īpaši uzsvērtas problēmas ar Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likumu. Norādīts, ka neizdodas saskaņot tiesību normas, kas nodrošinātu kultūras nozares pārstāvju interešu un vajadzību integrāciju likumdošanā.
- 3) Specifiskas konkrētu kultūras un radošo industriju nozaru un organizāciju attīstības problēmas.
- 4) Nespēja piesaistīt jaunus auditorijas segmentus un auditorijas maksāt(ne)spēja.
- 5) ATR radītais nestabilitātes un pārmaiņu fons, kas novados provocējis neskaidrību par attīstības prioritātēm kultūrā.

- 6) Līdzekļu trūkums tehnoloģiski inovatīvai, ambiciozai attīstībai.
- 7) Konkurētspējīga atalgojuma trūkums, kas ietekmē kvalificēta darbspēka piesaistīšanu.
- 8) Vairākos darba tirgus segmentos aug kvalifikācijas prasības, kas nav samērojamas ar atalgojuma iespējām.

Politikas rezultātu sasniegšanas, pasākumu un rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums

Politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums ietver divus aspektus: (1) politikas rezultātu, uzdevumu un pasākumu izpildes novērtējumu un (2) rezultatīvo rādītāju sasniegšanas novērtējumu.

Politikas rezultātu, uzdevumu un pasākumu izpildes raksturojums

Pamatnostādņu mērķu un uzdevumu izpildes konstatēšanai kopumā definēti 14 politikas rezultāti un 35 rezultatīvie rādītāji, kas strukturēti atbilstoši Pamatnostādnēs izdalītajiem četrām prioritātēm. Pakārtoti prioritātēm tika iedalīti rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi. Tabulā un pielikumā ir detalizēti analizēta pasākumu izpilde katrā prioritātē laika posmā no 2015. līdz 2020. gadam.

Tabula 1. Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) plānoto pasākumu izpilde 2015.–2020.gadā.

	1.prioritāte	2.prioritāte	3.prioritāte	4.prioritāte	Kopā	%
Pasākumi (skaits)	52	25	34	33	144	100,0
Izpildīts	43	22	27	25	117	81,3
Daļēji izpildīts	7	2	5	7	21	14,6
Neizpildīts	0	0	2	1	3	2,1
Zaudējis aktualitāti	2	1	0	0	3	2,1

Avots: Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) 5. pielikums; Kultūras ministrijas sniegtā informācija.

Novērtējuma rezultātu kvantitatīvs apkopojums ļauj secināt, ka lielākā daļa (96%) no plānotajiem pasākumiem ir pilnībā vai daļēji izpildīti. No kopumā četrās prioritātēs plānotajiem 144 pasākumiem tikai trīs pasākumi (2%) nav izpildīti un trīs pasākumi (2%) zaudējuši aktualitāti.

Īsi raksturosim, uz kādiem politikas rezultātiem bija vērsti katras prioritātes pasākumi, kā arī galvenos šķēršļus to pilnīgai izpildei. Savukārt galvenie sasniegumi raksturoti tālāk sekojošā tabulā, bet detalizēts izvērsums – pielikumā.

1. Prioritāte “Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos” vērsta uz četrus politikas rezultātu (11 rezultatīvie rādītāji) sasniegšanu:

R1 Nodrošināta labvēlīgas vides veidošana kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai.

R2 Nodrošināta kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos.

R3 Nodrošināta Latvijas kultūras līdzdalība starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos, sekmēta kultūras diplomātijas attīstība.

R4 Sekmēta cilvēkresursu attīstība un efektīva kultūrpārvaldība.

Šajā prioritātē no plānotajiem 52 pasākumiem ir izpildīti 43 pasākumi, daļēji izpildīti – septiņi, bet divi – zaudējuši aktualitāti.

Galvenie iemesli daļējai izpildei vai neizpildei saistās ar finansējuma trūkumu vai ar citu, ārpus KM, institūciju nepietiekamu ieguldījumu norādīto pasākumu īstenošanā.

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kāpēc vairāki pasākumi (uzdevuma 1.1. ietvaros) ir **daļēji izpildīti**, ir VKKF **finansējuma** apjoms, kas nav pieaudzis, kā plānots. Būtiski, ka šajā periodā ir pieņemts lēmums par VKKF finansējuma modeļa maiņu, kas stāsies spēkā no 2022. gada, un tiek paredzēts, ka tas nodrošinās finansējuma pieaugumu. Vēl divi daļēji izpildītie uzdevumi (2.2.4. un 2.2.5.), kas saistīti ar auditorijas paplašināšanu, t.sk. personām ar funkcionāliem traucējumiem, arī saistās ar nepietiekamu finansējumu šīm aktivitātēm. Tie ir izvirzīti par prioritāti nākamā perioda plānošanas dokumentā. Tāpat finansējuma trūkums ir kavējis valsts kultūras nozarē nodarbināto darba samaksas palielinājumu, lai pietuvinātu to sabiedriskajā sektorā nodarbināto vidējam atalgojumam (4.1.1.).

Vēl divu daļēji izpildīto uzdevumu ierobežojumi arī nosacīti saistās ar finansējuma piesaistes ierobežojumiem. Konceptuālais ziņojums „Par kārtību, kādā akreditētie muzeji var saņemt valsts garantētu apdrošināšanu starptautisku izstāžu rīkošanai” nav saņēmis Finanšu ministrijas (FM) saskaņojumu, tādēļ nav virzīts tālāk (3.1.7.). Savukārt publisko un privāto partnerību sadarbību un mecenātisma attīstību kavē esošais normatīvais regulējums, t.sk. nodokļu politikas jomā (4.2.4.). Mecenātisma attīstība turpināma nākamajā politikas periodā.

Divi pasākumi ir **zaudējuši aktualitāti**. Īpaši COVID-19 seku ietekmē pasākuma 1.1.5. īstenošana (paredzēja kino biļešu ienākumus daļēji novirzīt nacionālā kino attīstībai) nav aktuāla, jo krīze būtiski skārusi kinoteātru darbību kopš 2020. gada, radikāli ietekmējot klasisko kino izplatīšanas modeli un arī nozares biznesa modeli. Savukārt pasākumu „Rīga – Pasaules grāmatu galvaspilsēta 2018” plānots pieteikt 2023. gadā, Rīgai pretendējot uz Pasaules grāmatu galvaspilsētu 2025. gadā.

Nozīmīgākie plānotie **politikas rezultāti, kas sasniegti 1. prioritātes “Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos”** ietvaros, ir saistīti ar:

Labvēlīgas vides veidošanu kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai; tas visspilgtāk izpaužas tautas mākslas un tradicionālās kultūras pasākumu (kas organizēti ar valsts atbalstu) skaita pieaugumā, kā arī radīto jaundarbu (izrādes, koncerti, filmas) skaita sistemātiskā pieaugumā: 2020. gadā 374 jaundarbi (plānoto 330 vietā), tostarp 40 jaundarbi digitālā vidē.

Kultūras institūciju un mediju iesaisti auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos, kas izpaužas kultūras pasākumu apmeklējumu skaita pieaugumā – tas ir

būtiski pārsniedzis plānoto (izņemot 2017. gadu, kā arī 2020. gadu, kad pasākumu apmeklējumu skaits radikāli samazinājās COVID-19 pandēmijas ietekmē). 2019. gadā, tas bija 329 apmeklējumi uz 100 iedzīvotājiem gadā. Tāpat par rezultāta sasniegšanu liecina mājsaimniecību patēriņa pieaugums kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējā patēriņa izdevumiem %: tas palielinājies no 7,9% 2014. gadā uz 8,1 % 2019. gadā.

2. prioritāte “Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība” vērsta uz četrus politikas rezultātus (9 rezultatīvie rādītāji) sasniegšanu:

R5 Personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā.

R6 Kvalitāte un izcilība vidējā profesionālajā kultūrizglītībā.

R7 Konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība.

R8 Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība.

Šajā prioritātē no plānotajiem 25 pasākumiem ir izpildīti 22 pasākumi, daļēji izpildīti 2, bet viens – zaudējis aktualitāti.

Finansējuma trūkums ir galvenais iemesls, kādēļ pasākums 2.1.3., kas paredzēja izstrādāt un ieviest diferencētas izglītības programmas, ir īstenots tikai daļēji.

Savukārt **jauni risinājumi** ir atrasti divu citu pasākumu īstenošanai. Trīs augstskolu kopīga Kultūrpolitikas pētniecības centra izveidei bija juridiski administratīvi šķēršļi (pasākums 3.2.1. – zaudējis aktualitāti), bet sadarbība kopš 2020. gada notiek, kopīgi īstenojot Valsts pētījumu programmu (VPP) "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai". Savukārt kopīgā starptautisko citējamā pētniecības izdevuma vietā katra augstskola izdod savu zinātnisko izdevumu un strādā pie to citējamības palielināšanas (pasākums 3.2.2. – daļēji izpildīts).

Nozīmīgākie plānotie **politikas rezultāti, kas sasniegti 2. prioritātes “Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība”** ietvaros ir saistīti ar:

- Konkurētspējīgas augstākās izglītība un pētniecības nodrošināšanu, kas izpaužas, pirmkārt ar grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaita pieaugumu kultūras, mākslas un mūzikas augstskolās un koledžā (pārsniedz plānoto, izņemot 2017. un 2020. gadu), otrkārt, ar zinātnisko darbu skaita KM pakļautībā esošajās zinātniskajās institūcijās (t.sk. grāmatas, raksti un publikācijas SCI, periodiskajos izdevumos) pieaugumu, kas 2019. gadā (234 darbi) gandrīz dubultā pārsniedz bāzes vērtību (110).
- Personību attīstošu mūžizglītību, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā, kas izpaužas ar “Latvijas Skolas soma” projektu skaitu, kas 2020. gadā (193 projekti) gandrīz piecas reizes pārsniedz plānoto (40 projekti).

- Ar darba tirgum pielāgotu profesionālo tālākizglītību, kas izpaužas ar strauji pieaugošo tālākizglītības projektu ievaros izglītoto kultūras darbinieku un kultūrizglītības pedagogu skaitu (2945 izglītotie pedagogi 2020. gadā iepretim 1300 plānotajiem).

3. prioritāte “Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas” vērsta uz četru politikas rezultātu (6 rezultatīvie rādītāji) sasniegšanu:

R9 Uzņēmējdarbības izaugsme radošo industriju sektorā.

R10 Radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports.

R11 Inovācijām labvēlīgas infrastruktūras un vides attīstība.

R12 Sabiedrības informēšana, radošo industriju pētniecība un monitorings.

Šajā prioritātē no plānotajiem 34 pasākumiem ir izpildīti 27 pasākumi, daļēji izpildīti – pieci, bet divi – neizpildīti.

Šīs prioritātes neizpildīto vai daļēji izpildīto pasākumu **galvenie šķēršļi** saistās ar dažādo, bieži ārpus kultūras sektora esošo, iesaistīto pušu prioritātēm. Kā atbildīgās vai iesaistītās institūcijas šajā prioritātē biežāk ir noteikti citi, ne kultūras sektora spēlētāji – EM, LIAA, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA), FM. Līdz ar to, lai sasniegtu izvirzītos uzdevumus, tas prasa no KM aktīvāku rīcību un sadarbību ar citām institūcijām, tomēr ārējie šķēršļi ir traucējuši īstenot vairākas iniciatīvas: nav izdevies piesaistīt papildu finansējuma piesaisti no ES struktūrfondiem (1.1.3.) un no VKKF (2.3.1.), nav panāktas izmaiņas normatīvos aktos (2.1.4., 2.2.1., 2.1.4.). Pasākums 2.3.6., kas paredzēja attīstīt audiovizuālo/ filmu nozares klasteri, nav realizēts ierobežotā finansējuma, kā arī mainīgās situācijas audiovizuālajā nozarē dēļ. Viens no būtiskākajiem šīs prioritātes sasniegumiem – Tabakas fabrikas kvartāla izveide ir kavējusies ārēju apstākļu dēļ – projekts ir pagarināts līdz 31.12.2023. (3.1.1.).

Nozīmīgākie plānotie **politikas rezultāti**, kas sasniegti **3. prioritātes “Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas”** ietvaros ir saistīti ar uzņēmējdarbības izaugsmi radošo industriju sektorā, kas izpaužas kā radošo industriju uzņēmumu skaita pieaugums no 9893 2014. gadā līdz 14330 2019. gadā un radošo industriju uzņēmumu īpatsvars no visiem uzņēmumiem % no 6,5% 2014. gadā uz 7,5% 2019. gadā.

4. prioritāte “Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība” vērsta uz trīs politikas rezultātu (9 rezultatīvie rādītāji) sasniegšanu:

R13 Kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstības un pieejamības nodrošināšana.

R14 Radošu un ekonomiski aktīvu cilvēkresursu piesaistes sekmēšana un radošas vides veidošana ārpus Rīgas.

R15 Attīstīt Rīgu par Ziemeļeiropas kultūras metropoli un veicināt tās pozitīvu ietekmi uz Latvijas līdzsvarotu izaugsmi.

Šajā prioritātē no plānotajiem 33 pasākumiem ir izpildīti 25 pasākumi, daļēji izpildīti 7, bet viens – neizpildīts.

Vairāki pasākumi nav izpildīti **finansējuma trūkuma dēļ**, kā arī tādēļ, ka finansētājam ir bijušas citas prioritātes (Sabiedrības integrācijas fonds (SIF), Lauku atbalsta dienesta programma ‘LEADER’) – kultūras projekti šajos konkursos var saņemt finansējumu, tikai iekļaujoties kopējo, ne tieši Pamatnostādnēs izvirzīto prioritāšu ietvaros.

Dažādu **ārēju iemeslu dēļ** neizpildīts ir pasākums 3.1.1., kas paredzēja divu Rīgas un kopumā Latvijas kultūras dzīvei nozīmīgu projektu – Laikmetīgās mākslas muzeja un akustiskās koncertzāles – attīstību.

Nozīmīgākie plānotie **politikas rezultāti**, kas sasniegti **4. prioritātes “Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība”** ietvaros ir saistīti ar:

- Kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstību un pieejamību reģionos, kas izpaužas kā digitāli pieejamo krājuma vienību (muzeji, arhīvi, bibliotēkas) īpatsvara pieaugums %.
- Radošu un ekonomiski aktīvu cilvēkresursu piesaisti un radošas vides veidošana ārpus Rīgas, kas izpaužas kā ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums (tūkst.) līdz 1931 (plānotais 2020. gadā 1722).
- Rīgas kā Ziemeļeiropas kultūras metropoles attīstību un tās pozitīvā ietekme uz Latvijas līdzsvarotu izaugsmi, kas izpaužas kā profesionālās mākslas pasākumu skaita pieaugums Rīgā plānošanas periodā.

Analizējot **pasākumu izpildi kopumā**, var secināt, ka veiksmīgu izpildi nodrošina prognozējami un konkrēti finanšu instrumenti – finansējums no KM (nevis citu ministriju budžetiem) un konkrētas mērķprogrammas (VKKF) vai mērķtiecīgi budžeta piešķirumi konkrētām aktivitātēm. Tā, piemēram, kā vieni no būtiskākajiem sasniegumiem jāmin Latvijas valsts simtgades filmu programma; “Latvijas skolas soma”; dalība Londonas grāmatu tirgū un pasākumu kopums, kas saistījās ar latviešu literatūras popularizēšanu; XXVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku norise 2018. gadā; Raiņa un Aspazijas jubilejas gada pasākumi u.c. Savukārt tie pasākumi, kuru realizācijai nav mērķtiecīgi izveidotu atbalsta instrumentu un fokusēta programma, tikuši īstenoti tikai, balstoties atsevišķu organizāciju spējā piesaistīt projektu un mecenātu līdzekļus (piemēram, auditorijas attīstīšanas pasākumi, īpaši tie, kas vērsti uz cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem iesaisti).

Problemātiska ir bijusi to uzdevumu un pasākumu izpilde, kas nav atkarīgi tikai no KM, piemēram, daudzi no 3. prioritātes “Eksportspējīgas kultūras un radošās industrijas” uzdevumiem. Šīs prioritātes neizpildīto vai daļēji izpildīto pasākumu galvenie šķēršļi saistās ar dažādo, bieži ārpus kultūras sektora esošo, iesaistīto pušu prioritātēm.

Kopumā varam secināt, ka galvenie iemesli pasākumu daļējai izpildei ir saistīti ar trīs faktoriem: (1) finansējuma piesaistes problēmām: nav bijusi iespēja piesaistīt finansējumu plānotajā apjomā; vairāku pasākumu daļēju izpildi ietekmējis VKKF budžeta nepietiekamais pieaugums, kas ir būtiski mazāks, nekā plānots dokumenta izstrādes laikā; nav piesaistīts ārējais finansējums (piemēram, ES

struktūrfondu līdzekļi); finansētājam ir bijušas citas prioritātes. (2) Kā atbildīgās vai iesaistītās institūcijas noteikti citi, ne kultūras nozares spēlētāji, kuru prioritātes KM var ietekmēt tikai daļēji. (3) Nav panāktas izmaiņas normatīvajos aktos, kas atsevišķos gadījumos saistīts arī ar potenciālo fiskālo ietekmi uz valsts budžetu kopumā.

1. prioritāte: Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos			
Plānoto pasākumu skaits	52		Plānotā summa (EUR) 2015.–2020. 183 099 671,-
Izpildīto pasākumu skaits	43 izpildīts 7 daļēji izpildīts 0 neizpildīts 2 zaudējis aktualitāti		Izpilde (EUR) 2015.–2020 148 455 063,14
<i>Uzdevums</i>	<i>Pasākums</i>	<i>Atbilstība politikas rezultātiem</i>	<i>Konspektīvs rezumējums par sasniegto šī uzdevuma ietvaros⁶¹</i>
1. Rīcības virziens: Labvēlīgas vides veidošana kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai (NAP 337; 132)			
1.1. Nodrošināt regulāru atbalstu jaunrades procesa attīstībai	Uzdevuma ietvaros plānoti seši pasākumi, kas saistās ar jaunrades un profesionālās mākslas procesu nodrošinājumu visās nozarēs, nacionālā muzeja krājuma papildināšanu, vizuālās mākslas procesiem, filmu nozares attīstību. VKKF tiek skatīts kā viens no būtiskākajiem šo aktivitāšu nodrošinātājiem.	R1 Nodrošināta labvēlīgas vides veidošana kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai.	<p><u>Izpildīti 3 pasākumi, 2 – daļēji izpildīti, 1 – zaudējis aktualitāti.</u></p> <p>Jaunrades procesu atbalstīšanā nozīmīgākā loma ir VKKF, kas finansē jaunrades projektus visās mākslas un kultūras nozarēs. Būtisks sasniegums ir 2020. gadā izveidotā atsevišķā mērķprogramma jaunrades atbalstam – “Jaunrades veicināšanas stipendiju mērķprogramma” ar papildu 201 600 eur finansējumu. Muzeju nozares atbalstam ir izveidota vienošanās starp KM un VKKF: KM no valsts budžeta programmas “Kultūras mantojums” atbalsta KM pakļautības muzejus, bet VKKF mērķprogrammā “Muzeju nozares attīstība” finansēti pārējie muzeji.</p> <p>Vizuālās mākslas attīstība tiek finansēta caur VKKF piešķirumiem profesionālām nevaldības kultūras organizācijām.</p> <p>Kā īpaši veiksmīgi īstenots jāmin 1.1.4. pasākums par filmu nozares attīstību, it īpaši nozīmīgs finansējuma pieaugums nodrošināts 2017.–2019. gadā Latvijas valsts simtgades, 2020. gadā – COVID-19 seku likvidēšanai piešķirtā finansējuma dēļ. Plānošanas periodā kopā finansējums 6,5 reizes pārsniedz sākotnēji plānoto. Tas ir ļāvis sasniegt plānoto – nodrošināt sabiedrībai daudzveidīga nacionālā kino pieejamību.</p> <p><u>Zaudējis aktualitāti</u> – 1.1.5. pasākums, kas paredzēja izstrādāt koncepciju un izveidot sistēmu kino biļešu ienākumu daļējai novirzīšanai nacionālā kino attīstībai. Īpaši COVID-19 seku ietekmē pasākuma īstenošana nav aktuāla, jo krīze būtiski skārusi kinoteātru darbību kopš 2020.gada, radikāli ietekmējot klasisko kino izplatīšanas modeli un arī nozares biznesa modeli.</p> <p><u>Daļēji īstenoti</u> – divi pasākumi, kas skar VKKF finansējuma pieaugumu. VKKF finansējums nav pieaudzis plānotajā apmērā, kas nav ļāvis pilnībā īstenot vairākus Pamatnostādņu pasākumus. Pabeigts darbs pie finansējuma modeļa maiņas – no 2022. gada modelis stāsties spēkā un VKKF tiks finansēts proporcionāli iezīmētai nodokļu devai, tādējādi nodrošinot finansējuma pieaugumu.</p>

⁶¹ Detalizēta informācija pielikumā.

<p>1.2.Nodrošināt atbalstu kultūras institūciju ilgtspējīgai darbībai</p>	<p>Uzdevuma ietvaros plānoti <u>pieci</u> pasākumi, kas saistīti ar galveno valsts un pašvaldību kultūras institūciju darbību – teātriem un koncertorganizācijām, muzejiem, bibliotēkām, dokumentārā mantojuma institūcijām, vienlaikus uzsverot arī NVO sektora lomu, nodrošinot pakalpojumu daudzveidību un veicinot jaunu auditoriju piesaisti.</p>		<p><u>Izpildīti ir visi pieci plānotie pasākumi.</u> Valsts dibināto teātru un koncertorganizāciju darbība tiek finansēta no KM budžeta programmas "Profesionālā māksla". KM 2015.g. un 2018.g. uz trīs gadu periodu ir deleģējusi valsts dibinātajiem teātriem un koncertorganizācijām vairākus valsts pārvaldes uzdevumus, tai skaitā radīt un darīt pieejamas plašai Latvijas sabiedrībai daudzveidīgas un kvalitatīvas profesionālās teātra mākslas izrādes un dažādu žanru – simfoniskās, kora mūzikas, kameramūzikas – koncertus, kas sekmīgi īstenoti. Īstenoti arī pasākumi, kuru izpildi nodrošina atmiņas institūcijas – akreditēto valsts muzeju un akreditēto pašvaldību muzeji, LNB un Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA). Līdz ar LNB ienākšanu jaunajā ēkā vairākkārt ir palielinājās kā fizisko, tā virtuālo lasītāju un LNB pakalpojumu saņēmēju skaits. LNA nodrošināja LPSR VDK dokumentu pārņemšana un publiskošana un 2019. gadā uzsāka darbu ar diasporas arhīviem, 2020.gadā pabeigts publiskais meklētājs "meklēLNA". Būtiska pārskata perioda iezīme ir NVO finansēšanas regularitāte un pakāpenisks pieaugums: VKKF mērķprogrammā NVO atbalstam tiek organizēts konkurss katru gadu, vidējais atbalsts – 16 000 katrā nozarē – 10 organizācijām. Salīdzinot 2015. gada un 2020. gada finansējumu NVO mērķprogrammā – tas ir dubultojies (582 374 eur 2015.g.; 1 179 760 eur 2020.g.).</p>	
<p>1.3.Nodrošināt materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un tālāknodešanu</p>	<p>Uzdevums paredz <u>četrus</u> pasākumu izpildi – trīs no tiem saistāmi ar nemateriālā kultūras mantojuma normatīvā regulējuma un prakšu nostiprināšanu.</p>		<p><u>Izpildīti visi četri plānotie pasākumi.</u> Būtisks pārskata perioda notikums ir pieņemtais Nemateriālā kultūras mantojuma likums ("Latvijas Vēstnesis", 204 (5776), 20.10.2016.) un no tā izrietoši – uzsākta Nacionālā nemateriālā kultūras mantojuma saraksta veidošana. Materiālā mantojuma jomā aktīvu darbu veikusi Nacionālā Kultūras mantojuma pārvalde (NKMP) (iepriekš – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija), tai skaitā uzsākta aktīva rīcība nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas un kultūras priekšmetu nelikumīgas aprites apkarošanā.</p>	
<p>1.4.Nostiprināt Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspēju</p>	<p>Uzdevums paredz <u>trīs</u> pasākumu īstenošanu – saistītus ar Dziesmu un deju svētku tradīcijas nostiprināšanu kā Latvijā, tā diasporā.</p>		<p><u>Izpildīti visi trīs plānotie pasākumi.</u> Pārskata periodā tiek turpināts atbalsts māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai (valsts mērķdotācijas); izstrādāts Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanas un attīstības plāns (2016.–2018.; 2019.–2020.). Būtisks notikums ilgtermiņā ir Mežaparka Lielās estrādes pārbūve – līdz 2021. gada decembrim plānota Mežaparka Lielās estrādes pārbūves B posma B 2. kārtas pabeigšana.</p>	
<p>2. Rīcības virziens: Kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos. (NAP 337)</p>				
<p>2.1.Sekmēt mērķtiecīgu mediju iesaisti sabiedrības izglītošanā un informēšanā par</p>	<p>Uzdevums paredz <u>trīs</u> pasākumu izpildi – visi saistīti ar kultūras un mākslas atspoguļošanu medijos.</p>	<p>R2 Nodrošināta kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas</p>	<p><u>Izpildīti visi trīs plānotie pasākumi.</u> Kultūras norišu atspoguļošana plašai auditorijai (P.2.1.1.) ir veidota ar līdzdarbības līgumu noslēgšanu – ar laikrakstu "Latvijas Avīze", laikrakstu "Diena" un interneta žurnālu www.satori.lv. Salīdzinot ar plānoto, šī pasākuma īstenošanai ir izlietots apmēram uz pusi mazāks finansējums nekā plānots,</p>	

kultūras procesiem un pasākumiem		paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos.	savukārt gandrīz 6 reizes vairāk nekā plānots ir ieguldīts finansējums specializētiem kultūras procesu izdevumiem (P.2.1.2.). Lai šis atbalsts tiktu mērķtiecīgi izmantots, izveidota VKKF mērķprogramma “Kultūras procesu dokumentēšana”. Izstrādātas un piemērotas Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sabiedriskā pasūtījuma plāna sagatavošanas vadlīnijas trīs gadu periodam, nosakot sabiedriskā labuma mērķus un uzdevumus, kā arī uzdevumus viena gada periodam LTV, LR un vienotajam sabiedrisko mediju portālam LSM.LV – kā vienu no mērķiem nosakot kultūru.	
2.2. Atbalstīt tradicionālus un inovatīvus, pasākumus ar mērķi piesaistīt kultūras norisēm jaunas auditorijas	Plānoti <u>pieci</u> pasākumi, kas vērsti uz daudzveidīgu auditorijas piesaisti un paplašināšanu.		<u>Izpildīti trīs plānotie pasākumi; divi – daļēji izpildīti.</u> Plānoto pasākumu norise lielā mērā ir balstījies uz finansējumu projektiem konkursa kārtībā, ko piešķir VKKF, Rīgas dome (RD), SIF. Līdz ar to īstenošanas pakāpi noteikuši ārēji faktori – konkrēto finansēšanas konkursu prioritātes. Finansiāli nozīmīgākās aktivitātes īstēnotas uzdevuma 2.2.3. ietvaros, kas paredzēja veidot daudzveidīgus, dažādām mērķauditorijām paredzētus ievērojamu Latvijas kultūras un mākslas darbinieku, kā arī nozīmīgu vēstures notikumu jubilejām veltītus pasākumus – piemēram, “Raiņa un Aspazijas gads” aktivitātes, J. Rozentāla 150. jubilejas gada norišu īstenošana. Regulāri tiek īstenoti arī tādi pasākumi, kas jau ir kļuvuši par tradicionāliem – “Muzeju nakts”, “Kultūras mantojuma dienas” u.tml. <u>Daļēji izpildīti</u> ir divi uzdevumi – 2.2.4., kas paredzēja veidot jaunus, inovatīvus pakalpojumus jaunu auditoriju piesaistei, un 2.2.5., kas paredzēja nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamībai, tai skaitā personām ar funkcionāliem traucējumiem. Pārskata periodā šie uzdevumi netika iekļauti finansētāju prioritātēs, bet tie ir izvirzīti par prioritāti nākamā perioda plānošanas dokumentā.	
2.3. Izveidot un īstenot Latvijas Republikas simtgades kultūras programmu	Latvijas Republikas simtgades kultūras programmas īstenošanai izvirzīti <u>pieci</u> pasākumi		<u>Izpildīti četri plānotie pasākumi, viens – zaudējis aktualitāti.</u> Salīdzinoši ar citiem uzdevumiem, šie ietver vienus no finansiāli ietilpīgākajiem pasākumiem – Latvijas valsts simtgades svinību īstenošanas programma (izlietots plānotais finansējums), XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki (finansējums apmēram divreiz lielāks nekā plānots), infrastruktūras uzlabošanas programma “Mantojums -2018” (nav precīzas informācijas par finansējuma apjomu). Salīdzinoši mazāki finansiālie ieguldījumi, pamatā piesaistot projektu un mecenātu finansējumu, veikti pasākuma 2.3.2. īstenošanai – izstrādāt un publicēt fundamentālus pētījumus kultūras un mākslas vēsturē (Latvijas mākslas vēsture; Latvijas kultūras vēsture u.c.). <u>Zaudējis aktualitāti</u> – pasākums 2.3.4. „Rīga – Pasaules grāmatu galvaspilsēta 2018”. Iniciatīvu plānots pieteikt 2023. gadā, Rīgai pretendējot uz Pasaules grāmatu galvaspilsētu 2025. gadā.	

3. Rīcības virziens: nodrošināt Latvijas kultūras līdzdalību starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos, un sekmēt kultūras diplomātijas attīstību (NAP 337)			
<p>3.1. Nodrošināt kultūras un kultūras mantojuma nozaru starptautisko sadarbību un konkurētspēju</p>	<p>Uzdevumā plānotie <u>septiņi</u> pasākumi vērsti uz dažādu nozaru starptautiskās atpazīstamības un eksportspējas veicināšanu.</p>	<p>R3 Nodrošināta Latvijas kultūras līdzdalība starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos, sekmēta kultūras diplomātijas attīstība.</p>	<p><u>Izpildīti seši plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u> Mērķtiecīgs atbalsts tiek sniegts 3.1.2. pasākuma īstenošanai ar VKKF mērķprogrammas “Valstiski nozīmīgi kultūras pasākumi” starpniecību, kopā pārskata periodā piešķirot 236 000 eur. Nodrošināta Latvijas Literatūras eksporta sistēmas izveide, t.sk. granta programmas Latvijas literatūras tulkošanai un izdošanai ārvalstīs – piecu gadu laikā atbalstīti 248 autordarbu tulkojumi un izdošana ārvalstīs. Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju mājā izveidota administratīvā struktūra Latvijas literatūras eksporta procesu nodrošināšanai (pasākums 3.1.3.). Kā īpaši nozīmīgs jāizceļ pasākums 3.1.4. – sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas KM īstenotais projekts „Baltijas valstis viesu valsts statusā Londonas grāmatu tirgū 2018”. Ieguldīti nozīmīgi finanšu resursi (apm. 2 miljoni eur, kas ir nedaudz vairāk par sākotnēji plānoto), īstenojot pasākumu, kas atzīts par vienu no nozīmīgākajiem pārskata perioda notikumiem ar ilgtermiņa ietekmi. <u>Daļēji izpildīts</u> – 3.1.7. Izstrādāt normatīvo regulējumu kultūras mantojuma starptautiskās mobilitātes sekmēšanai. 2017.gadā tika izstrādāts precizēts konceptuālais ziņojums „Par kārtību, kādā akreditētie muzeji var saņemt valsts garantētu apdrošināšanu starptautisku izstāžu rīkošanai”. Tas tika nosūtīts saskaņošanai FM un Tieslietu ministrijai (TM). TM konceptuālo ziņojumu saskaņoja, taču ar FM saskaņojumu neizdevās panākt.</p>
<p>3.2. Veidot Latvijas pozitīvu tēlu ar kultūras diplomātijas līdzekļiem</p>	<p>Uz Latvijas tēla veidošanu starptautiskā mērogā vērsti arī <u>četri</u> šī uzdevuma pasākumi.</p>		<p><u>Izpildīti visi četri plānotie pasākumi</u> Divi nozīmīgi pārskata perioda sākuma notikumi bija “Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014” un Latvijas prezidentūras ES kultūras programmas īstenošana 2015. gadā. Pasākuma 3.2.1. ietvaros notikušas dažādas Latvijas diplomātiskās pārstāvniecību ārvalstīs aktivitātes, kā arī dalība Venēcijas mākslas biennālē, starptautiskos grāmatu tirgos Leipciģā, Londonā, Boloņā un Frankfurtē. 2020.gadā šo pasākumu norisi ietekmēja COVID-19 ierobežojumi. Par Kultūras kanonā esošo vērtību popularizēšanu dažādām ārvalstnieku mērķauditorijām, tostarp latviešu diasporai, galvenais atbildīgais izvirzījies LNB.</p>

4. Rīcības virziens: Cilvēkresursu attīstība un efektīva kultūrpārvaldība (NAP 339)			
4.1. Radīt labvēlīgus apstākļus kultūras jomā strādājošajiem un viņu darba novērtējumam	<u>Trīs</u> šī uzdevuma pasākumi ir vērsti uz kultūras jomā strādājošo un radošo personu atlīdzības un finansiālā atbalsta jautājumiem.	R4 Sekmēta cilvēkresursu attīstība un efektīva kultūrpārvaldība.	<u>Izpildīti divi plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u> Būtiskākais sasniegums – “Radošo personu atbalsta programmas” (VKKF) uzsākšana 2018. gadā pēc Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma (2017) pieņemšanas. KM deleģējusi LRSP uzdevumu par radošās personas statusa piešķiršanu personām, kas nav radošo savienību biedri (pasākums 4.1.2.). Salīdzinot ar plānoto, 3,5 reizes pieaudzis atbalsts nozaru balvām, tai skaitā iedibināta jauna balva – dejas balva (pasākums 4.1.3.). <u>Daļēji izpildīts</u> – 4.1.1. pasākums. Lai arī ir regulāri sagatavoti pieprasījumi par papildu budžeta piešķiršanu valsts kultūras nozarē nodarbināto darba samaksas paaugstināšanai, lai pietuvinātu to sabiedriskajā sektorā nodarbināto vidējam atalgojumam, tomēr šo uzdevumu izdevies izpildīt tikai daļēji.
4.2. Pilnveidot kultūras nozaru pārvaldības sistēmu	<u>Pieci</u> pasākumi vērsti uz pārvaldības pilnveidošanu, galvenokārt mērķtiecīgi iesaistot sabiedrību (t.sk. NVO un privāto sektoru) kultūras dzīves plānošanā un īstenošanā.		<u>Izpildīti četri plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u> Turpinājusies kultūras organizāciju un NVO pārstāvniecība politikas plānošanā – Kultūrizglītības padome izveidota 2015.gadā; notikušas regulāras Nacionālās kultūras padomes (NKP) sanāksmes, kas daļēji organizētas kopā ar Kultūras aliansi. NKP loma stiprināta arī papildinot tās funkcijas ar VPP stratēģiskās padomes funkciju. 2015.gadā īstenots "Pētījums par administratīvā sloga mazināšanu un inovatīvā pieejām kultūrpolitikas administratīvajā plānošanā un īstenošanā". <u>Daļēji izpildīts</u> – 4.2.4., kas paredzēja attīstīt publisko un privāto partnerību finansējuma piesaistei un mecenātisma attīstību. KM piedalījies Sabiedriskā labuma organizāciju komisijas darbā un to regulējošās likumdošanas pilnveidē. Mecenātisma attīstība turpināma nākamajā politikas periodā, t.sk. kopskatā ar valsts nodokļu politiku.
4.3. Nodrošināt regulāru kultūras procesa un auditorijas izpēti un kultūrpolitikas monitoringu	<u>Divi</u> pasākumi vērsti uz kultūrpolitikas monitoringu un pētījumu veikšanu.		<u>Izpildīti abi divi plānotie pasākumi</u> Kā galvenais kultūrpolitikas monitorēšanas instruments tiek skatīts Digitālās kultūras kartes portāls, kas pārskata periodā ir pārveidots par Kultūras datu portālu (modernizēts un ar ērtāku funkcionalitāti). Kultūras pētījumu veikšanai (4.3.2.) izmantots apmēram uz pusi mazāks finansējums, nekā plānots.

2.prioritāte: Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība				
Plānoto pasākumu skaits	25		Plānotā summa (EUR) 2015.–2020. 69 952 245,-	
Izpildīto pasākumu skaits	22 izpildīts 2 daļēji izpildīti 0 neizpildīti 1 zaudējis aktualitāti		Izpile (EUR) 2015.–2020. 39 073 905,19	
<i>Uzdevums</i>	<i>Pasākums</i>	<i>Atbilstība politikas rezultātiem</i>	<i>Konspēktīvs rezumējums par sasniegto šī uzdevuma ietvaros⁶²</i>	<i>Sasniegtie rezultātīvie rādītāji</i>
1. Rīcības virziens: Personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā un neformālajā izglītībā (NAP 337; 249; 248)				
1.1.Nodrošināt daudzveidīgu kultūrizglītības pakalpojumu pieejamību	<u>Četri</u> pasākumi vērsti uz dažādām mērķtiecīgām rīcībām kultūras pakalpojumu nodrošināšanai galvenokārt bērnu un jauniešu auditorijai.	R5 Personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā.	<u>Izpildīti visi četri plānotie pasākumi.</u> Kā viens no finanšu ietilpīgākajiem pasākumiem (7,7 miljoni eiro plānoto 2,5 miljonu eiro vietā) un Latvijas valsts simtgades vērienīgākais projekts, kura ilgtspēja nodrošināma arī pēc Latvijas valsts simtgades programmas beigām, ir “Latvijas skolas somas” iniciatīva (1.1.1.). Vēl viena aktivitāte, kas tiek turpināta, ir Latvijas Kultūras kanona popularizēšana (1.1.2.) – mājas lapas uzturēšana un citas aktivitātes, ko nodrošina LNB, un konkurss par kultūras kanonu vidusskolēniem (KM, LKA, LNB, LNKC, Valsts izglītības satura centrs (VISC)). LNKC izveidojis digitālo platformu ar 27 mācību un metodiskajiem materiāliem (1.1.3.). Lai arī ir īstenotas dažādas regulāras aktivitātes bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanai (1.1.4.), kopumā ik gadu piesaistot ap 30 000 lasītāju, tomēr piešķirtais finansējums ir neregulārs, daļēji aktivitātes tiek īstenotas par LNB Atbalsta biedrības savāktajiem ziedojumiem, kopumā pārskata periodā tas ir apmēram 1/5 daļa no plānotā šajā pasākumā.	
1.2.Nodrošināt daudzveidīgu mūžizglītības piedāvājumu kultūras institūcijās	<u>Divi</u> pasākumi vērsti uz mūžizglītības un neformālās izglītības aktivitāšu nodrošināšanu atmiņas institūcijās un filmu nozarē.		<u>Izpildīti abi divi plānotie pasākumi.</u> LNB, muzeji, Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC), bibliotēkas īsteno daudzveidīgus mūžizglītības pasākumus. Piemēram, Latvijas akreditētos muzejos 2017.–2019. muzejpedagoģisko programmu norišu skaits pieaugušajiem, ģimenēm u.c. (izņemot skolēnus) ir 13 305. LNB 2016. gadā izveidota informācijas un radošuma vide TELPA – 15+ jauniešiem, lai sekmētu dažādu neformālās izglītības projektu realizāciju. Finansējuma uzskaitē pasākumā 1.2.1. ir apgrūtināta, jo iesaistītas dažādas institūcijas, turklāt to budžetā netiek izdalītas aktivitātes šādā griezumā. Līdz ar to izlietotais finansējums ir būtiski mazāks nekā plānotais. Panākta plaša Latvijas filmu, tai skaitā restaurēto filmu, pieejamība sabiedrībai portālā filmas.lv, izstrādāts projekts “Kino skolās”, kas piedāvā skatīties filmas izglītības mērķiem, kā arī izmantot metodiskos materiālus (pasākums 1.2.2.).	

⁶² Detalizēta informācija pielikumā.

2. Rīcības virziens: Kvalitāte un izcilība profesionālajā kultūrizglītībā (NAP 291; 294; 295)			
2.1. Izveidot atbalsta sistēmu talantu atklāšanai un izcilības izkopšanai	Četri pasākumi vērsti uz kultūrizglītības procesu uzlabošanu dažādos līmeņos.	R6 Kvalitāte un izcilība vidējā profesionālajā kultūrizglītībā.	<p><u>Izpildīti trīs plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u></p> <p>Profesionālās vidējās kultūrizglītības jomā notikušas nozīmīgas pārmaiņas – balstoties 2015.g. apstiprinātajā “KM padotībā esošo profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu attīstības koncepcijā” (pasākums 2.1.2.), laika periodā no 2015.–2020.gadam, veicot profesionālās kultūrizglītības sistēmas modernizāciju, PIKC statusu ir ieguvušas piecas profesionālās vidusskolas – četras KM padotībā esošas mākslas un mūzikas vidusskolas (Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola, Ventspils Mūzikas vidusskola, Nacionālā Mākslu vidusskola, Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola) un viena pašvaldības dibināta vidusskola (Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"), un šīs skolas arī saņēma ERAF finansējumu.</p> <p>Uz atbalstu izcilībai bija vērsti divi pasākumi. Ik gadu LNKC organizē valsts konkursus mūzikas un mākslas nozarē Latvijas profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības programmu audzēkņiem (2.1.4.).</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – 2.1.3., kas paredzēja izstrādāt un ieviest diferencētas izglītības programmas. Atkarībā no audzēkņa spējām tiek izstrādāts individuālais mācību plāns ar diferencētām prasībām mācību uzdevumos, mācību programma tiek papildināta ar daļību atbilstoša līmeņa konkursos, koncertos. Pasākumam Pamatnostādņu īstenošanas laikā nav tikuši piešķirti valsts budžeta, VKKF vai Eiropas struktūrfondu līdzekļi.</p>
2.2. Iesaistīt kultūrizglītības iestādes jauniešu karjeras izvēles procesa veidošanā	Plānoti divi pasākumi, kas vērsti uz jaunu izglītības programmu izstrādi vai to modificēšanu atbilstoši darba tirgus prasībām.		<p><u>Izpildīti abi divi plānotie pasākumi.</u></p> <p>Jaunas izglītības programmas ir izstrādātas, licenzētas un ieviestas visās trīs mākslas un kultūras augstskolās, kā arī vidējās profesionālās izglītības iestādēs. Būtiski atzīmēt, ka pārskata periodā ir veidotas kopīgās programmas, piemēram, JVLMA un sadarbības partneriem (Latvijas Universitāti (LU), LKA, LMA, Daugavpils Universitāti, Liepājas Universitāti) izveidoja divas pedagoģijas studiju programmas, kas ieviestas esošo četru pedagoģijas studiju programmu vietā. JVLMA, LKA un LMA ir uzsākusi studiju virziena „Mākslas” kopīgās profesionālās doktora studiju programmas „Mākslās” (apakšprogrammas „Mūzika un skatuves māksla”, „Vizuālā māksla un dizains” un „Audiovizuālā māksla, teātris un laikmetīgā deja”) īstenošanu. LKA un Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) izstrādājusi kopīgās bakalaura un maģistra studiju programmas radošajās industrijās. LKA maģistra studiju programmas „Kultūras mantojuma pārvaldība un komunikācija”/„Cultural Heritage Governance and Communication” izstrāde un sagatavošana veidota sadarbībā ar Vidzemes augstskolu.</p>

3. Rīcības virziens: Konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība (NAP 182; 183; 184; 186; 189; 190)			
3.1. Nodrošināt starptautiski konkurētspējīgas augstākās izglītības piedāvājumu kultūras nozarēs	Pieci pasākumi vērsti uz augstākās izglītības iestāžu (LKA, JVLMA, LMA) attīstību un pievilcīgu studiju iespēju nodrošināšanu studējošiem.	R7 Konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība.	<p><u>Izpildīti visi pieci plānotie pasākumi.</u></p> <p>Šī uzdevuma veiksmīgu izpildi nodrošināja vairāku ES struktūrfondu projektu īstenošana: 1.1.1.2. SAM "Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts"; 8.2.1. SAM "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu"; 8.2.2. "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās"; 8.1.1. SAM "Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu"; 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās".</p> <p>Otrs nozīmīgs notikums šī plānošanas perioda laikā ir pieņemtie MK noteikumi nr. 617 "Noteikumi par profesionālās augstākās izglītības valsts standartu doktora grāda iegūšanai un kārtību, kādā piešķir profesionālo doktora grādu mākslās" (2018), un JVLMA, LMA un LKA kopīgi izstrādātā un īstenotā praktiskā doktora studiju līmeņa studiju programmas visās mākslas apakšnozarēs.</p>
3.2. Nodrošināt pētniecisko bāzi kultūras izpētei un nacionālās identitātes stiprināšanai, veicināt fundamentālo un lietišķo pētījumu īstenošanu (tostarp Letonikā)	Četri pasākumi vērsti uz KM pakļautībā esošo zinātnisko institūciju – trīs mākslas augstskolu un LNB – kapacitātes stiprināšanu.		<p><u>Izpildīti divi pasākumi, viens – daļēji izpildīts, viens – zaudējis aktualitāti.</u></p> <p>Kopumā KM padotības zinātnisko institūciju darbība tika ļoti augsti novērtēta 2019. gada Zinātnisko institūciju starptautiskajā novērtējumā: LNB, LKA un LMA – saņēma 4 punktus, JVLMA – 3 punktus no 5 punktiem.</p> <p>Starptautiskā sadarbība zinātnes jomā (3.2.3.) tiek veicināta ar mākslas augstskolu īstenoto ES fondu SAM 1.1.1.5. projektu "Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās" (finansējums (eur): JVLMA – 86 760,00, LMA – 86 451,44, LKA – 86 760,00) atbalstu. Kā arī katra augstskola īsteno vēl citus starptautiskos projektus. LMA īstenoja SAM 1.1.1.2. projektu Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūta pētnieciskās un inovatīvās kapacitātes stiprināšana.</p> <p>Pārskata periodā būtiska un paliekoša aktivitāte ir LNB vadītā Nacionālās enciklopēdijas projekta izveide, tai skaitā drukātais sējums "Latvija" un vietne enciklopedija.lv.</p> <p><u>Zaudējis aktualitāti</u> – 3.2.1. pasākumā tika plānota Kultūrpolitikas pētniecības centra izveide. 2015. gadā KM organizēja trīs diskusijas, kurās piedalījās mākslu augstskolas, kā arī LNB. Diskusijas rezultātā – tika izstrādāts priekšlikums par iespējamo LKA, LMA, JVLMA un LNB pētniecības sadarbību. Tika identificēti šķēršļi, kas ir saistīti ar juridiski administratīvajiem jautājumiem. LKA, LMA, JVLMA un LNB īsteno sadarbību pētniecības jomā no 2020. gada KM valsts pētījuma programmas "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" ietvaros.</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – 3.2.2. pasākumā paredzēts trīs augstskolu kopīgi veidots, starptautiski citējams pētniecības izdevums. Tas nav īstenots, katra zinātniskā institūcija izdod savu(s) zinātniskos izdevumus.</p>

4. Rīcības virziens: Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība (NAP 295)				
4.1. Nodrošināt darba tirgum pielāgotu tālākizglītību kultūras jomā strādājošajiem	Četri pasākumi vērsti uz profesionālās pilnveides aktivitātēm un kultūrizglītības absolventu darba gaitu monitoringu.	R8 Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība.	<u>Izpildīti visi četri plānotie pasākumi</u> Profesionālās pilnveides un tālākizglītības nodrošināšanā ir iesaistītas dažādas institūcijas – gan kultūras jomas organizācijas, gan izglītības iestādes, kā arī nozaru pārraudzības institūcijas, piemēram, KISC un LNK.C. Līdz ar to ir sarežģīti novērtēt izpildi, tai skaitā finansiālā aspektā (plānotais finansējums pārsniedz reāli izlietoto/ atsevišķu institūciju norādīto finansējumu). IZM sadarbībā ar CSP īsteno absolventu monitoringu par visām augstskolām un koledžām, kas tiek publiskos no 2020.gada: – https://www.izm.gov.lv/lv/statistika-par-augstako-izglitibu	
3.prioritāte: Ekspertspējīgas kultūras un radošās industrijas				
Plānoto pasākumu skaits	34		Plānotā summa (EUR) 2015.–2020. 56 787 000,-	
Izpildīto pasākumu skaits	27 izpildīts 5 daļēji izpildīti 2 neizpildīti 0 zaudējis aktualitāti		Izpile (EUR) 2015.–2020 21 504 945,38	
<i>Uzdevums</i>	<i>Pasākums</i>	<i>Atbilstība politikas rezultātiem</i>	<i>Konspēktīvs rezumējums par sasniegto šī uzdevuma ietvaros⁶³</i>	<i>Sasniegtie rezultātīvie rādītāji</i>
1. Rīcības virziens: Uzņēmējdarbības izaugsme radošo industriju sektorā (NAP 130; 131; 133; 134)				
1.1. Sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanos un uzņēmējdarbības izaugsmi radošo industriju sektorā	Pieci pasākumi vērsti uz radošo industriju uzņēmumu atbalstu un jaunu ideju attīstīšanu.	R9 Uzņēmējdarbības izaugsme radošo industriju sektorā.	<u>Izpildīti četri plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts</u> Lielākā daļa aktivitāšu īstenošanas atkarīga no citu nozaru institūcijām – EM, kā līdzatbildīgais norādīts CFLA, kas prasa no KM proaktīvu darbību, lai sasniegtu vēlamu rezultātu. Piemēram, KM sadarbībā ar EM un LIAA diskutēja par iespējām dizainu mērķtiecīgi integrēt citu nozaru attīstības plānos, un 2018.gadā precizēti uzņēmējdarbības atbalsta programmu nosacījumi un sasniedzamie kritēriji (ES fondu 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" ietvaros jauna inovāciju vaučera veida izveide – dizaina vaučers) atbilstoši radošo industriju profesionāļu un uzņēmēju vajadzībām. Sniegts 10 dizaina vaučeru atbalsts ar kopējo ES fondu atbalstu 47 107,97 EUR apmērā. Vairākās aktivitātēs radošo industriju uzņēmumi ir iekļauti starp citiem uzņēmumiem – kas neļauj mērķtiecīgi fokusēt atbalstu uz radošajām industrijām. Piemēram, LIAA īsteno Inovāciju motivācijas programmu (kop. budžets 5.65 milj. (2016–2023). Paredzētās darbības iekļāva iespēju attīstīt inovācijas radošās industrijas. Vai arī AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" programmas, tai skaitā, ir paredzētas arī radošo industriju uzņēmumiem. Būtisks instruments radošo industriju atbalstam ir Radošo industriju biznesa inkubators (RII), kas darbojas kopš 2016. gada un kurā atbalstu saņēmuši 68	

⁶³ Detalizēta informācija pielikumā.

			<p>jaundibināti komersanti. Kopš RII pastāvēšanas pirmsinkubācijas programmas atbalstu saņēmuši 287 dalībnieki, savukārt inkubācijas programmas atbalstu – 60 dalībnieki, kā arī reģionālajos biznesa inkubatoros inkubācijas atbalstu saņēmuši 182 radošo industriju komersanti. RII atbalstu dalībnieki varēs saņemt līdz 2023.gada 31.decembrim.</p> <p>KM iniciēta aktivitāte – RaPaPro – jaunu radošo partnerību veidošanai vidējās profesionālās kultūrizglītības skolās.</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – 1.1.3. pasākumā inovatīvu un starptautiski konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu izstrādes atbalstam bija paredzēts piesaistīt ES struktūrfondu finansējumu. Veiktas citas aktivitātes minētā uzdevuma sasniegšanai.</p>	
2. Rīcības virziens: Radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports (NAP 134)				
2.1. Sekmēt Latvijas dizaina kvalitāti un dizaina zīmola attīstību	<u>Četri</u> pasākumi saistīti ar dizaina nozares attīstības priekšnosacījumu nodrošināšanu.	R10 Radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports.	<p><u>Izpildīti trīs plānotie pasākumi, viens – neizpildīts</u></p> <p>Sakārtota dizaina nozares pārvaldība (2.1.1.) – 2018. gadā izveidots LDC un KM piešķirusi finansējumu LDC un Latvijas dizaina starptautiskai reprezentācijai (2.1.3.). LDC sadarbojas ar Latvijas Dizaineru savienību, kā arī piedalās KM konsultatīvās padomes – Latvijas Dizaina padomes – darbā. Izstrādāta Latvijas dizaina stratēģija 2015.–2020. un 2021.–2027. gadu periodiem.</p> <p>Izveidots nacionālas nozīmes apbalvojums „Latvijas Dizaina gada balva” (www.dizainabalva.lv) (2.1.2.).</p> <p><u>Nav izpildīts</u> – 2.1.4. Veicināt labo praksi publisko iepirkumu procedūrā, vērtējot preces un/vai pakalpojumus pēc saimnieciskā izdevīguma principa, iekļaut dizainu kā vienu no vērtēšanas kritērijiem.</p>	
2.2. Veicināt arhitektūras nozares konkurētspēju un attīstību	<u>Trīs</u> pasākumi vērsti uz arhitektūras nozares sakārtošanu un attīstību.		<p><u>Izpildīti divi plānotie pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u></p> <p>Arhitektūras nozares attīstīšanā nozīmīga loma ir Latvijas Arhitektu savienībai (LAS), kas saņem KM finansējumu (valsts funkciju deleģējuma formā) (2.2.3.). Nodrošināta Latvijas dalība 15. un 16. Venēcijas arhitektūras biennālē (2016. un 2018.gadā) (2.2.2.).</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – Arhitektūras likumprojekts ir izstrādāts, bet notiek saskaņošana un apspriešana.</p>	
2.3. Sekmēt kino industrijas attīstību	<u>Astoņi</u> pasākumi vērsti uz audiovizuālo un filmu industrijas attīstību un starptautisko konkurētspēju.		<p><u>Izpildīti seši pasākumi, viens – daļēji izpildīts, viens – neizpildīts.</u></p> <p>Vairāki pasākumi vērsti uz kino industrijas attīstību – Nacionālā kino centra (NKC) līdzfinansējums ārvalstu filmu uzņemšanai Latvijā (2.3.2.), tāpat arī ir izveidota sadarbība starp NKC un Rīgas Filmu fondu (RD), attīstot atbalstu ārvalstu filmu uzņemšanai Latvijā. Ir izveidota mājas lapa www.filmlatvia.lv, kas reklamē filmu servisa pakalpojumus un informāciju par ekonomisko atbalstu, ko ārzemju filmēšanas grupām piedāvā NKC un RD Rīgas Filmu fonds. (2.3.7.). Tiek īstenotas arī citas aktivitātes – kopš 2015. gada ik gadu NKC tiek rīkoti īpaši kopražojuma filmu konkursu ar pieejamo finansējumu 300 000 apmērā (2.3.3.), ir izveidota sadarbība ar sabiedrisko televīziju nacionālo filmu izplatīšanā. LTV</p>	

			<p>iepirkto Latvijas filmu licenču budžets (laika posmā no 2017. līdz 2020.gadam) ir palielināts gandrīz 3 reizes, pie esošā budžeta apstākļiem.</p> <p>LTV, lai arī ļoti ierobežotā daudzumā, ir kļuvusi par pastāvīgu un būtisku Latvijas kino nozares līdzfinansētāju. Šajā laika posmā ir palielināts finansējums filmu līdzfinansēšanai, kā arī ir pieaudzis līdzfinansēto projektu skaits (2.3.4.). Veiksmīgi ik gadu tiek organizēti "Baltijas jūras dokumentālo filmu forums", piesaistot finansējumu no programma "Radošā Eiropa" MEDIA" (2.3.5.).</p> <p>Kopumā ieguldītais finansējums ir mazāks nekā plānots. Atsevišķas aktivitātes vispār nav īstenotas finansējuma trūkuma dēļ.</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – 2.3.1. Izveidot atbalsta mehānismu starpmediju audiovizuālu produktu izveidei, izplatīšanai digitālos nesējos. VKKF regulāri atbalsta iesniegtos projektus, bet atsevišķa mērķprogramma nav izveidota. Tādēļ arī finansējuma apjoms ir mazāks nekā plānots.</p> <p><u>Neizpildīts</u> – 2.3.6. Attīstīt audiovizuālo/ filmu nozares klasteri. Pasākums nav realizēts ierobežotā finansējuma, kā arī mainīgās situācijas audiovizuālajā nozarē dēļ. Servisa producentu asociācija ir izstrādājusi filmēšanas paviljona nepieciešamības pamatojumu un paviljona skices.</p>	
2.4. Veicināt radošo industriju sektora eksporta attīstību	<u>Seši</u> pasākumi galvenokārt iekļauj dažādas aktivitātes kultūras un radošo industriju eksportspējas nodrošināšanai.		<p><u>Izpildīti pieci pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u></p> <p>Valsts funkciju deleģējuma formā finansējums piešķirts Latvijas Mūzikas eksporta biedrībai – lai gan kopumā pasākums 2.4.3. plānoja atbalstīt dažādu radošo industriju eksporta veicināšanu. Minētajā pasākumā ieguldīts 4 reizes mazāks finansējums nekā plānots. Vēl viens finanšu instruments izveidots 2018.gadā (2.4.6.) – VKKF mērķprogramma "Neakadēmiskās mūzikas atbalsts" ar pieejamo finansējumu – 50 000 eiro, kas ir septiņreiz mazāk nekā tika plānots piešķirt vienā gadā.</p> <p>Citas aktivitātes tiek veiktas sadarbībā ar EM, LIAA un CFLA, radošajām industrijām lielā mērā iekļaujoties atbalsta plūsmās kopā ar citiem tautsaimniecības sektoriem (2.4.1., 2.4.2., 2.4.5.).</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – bez mūzikas industrijas īpaša uzmanība pievērsta arī grāmatniecībai (2.4.4.) – 2019.gadā sadarbībā ar FM un Latvijas Grāmatizdevēju asociāciju (LGA) izstrādāti priekšlikumi par samazinātās 5% PVN likme visu formātu grāmatām. PVN izmaiņas nav veiktas sakarā ar MK lēmumu par kopēju nodokļu politikas plānošanu. KM 5% PVN likmes piemērošanu grāmatām plāno iekļaut 2022. gada budžeta prioritātēs.</p>	
3. Rīcības virziens: Labvēlīga infrastruktūra un inovāciju attīstība (NAP 134; 186)				
3.1. Attīstīt inovācijām labvēlīgu infrastruktūru un veicināt inovāciju attīstību radošo industriju sektorā, kā	<u>Četri</u> pasākumi vērsti uz institucionālu un infrastruktūras nodrošināšanu radošo industriju sektorā, lielā mērā aktivitātes saistot ar Radošo industriju centra "Tabakas fabrika" izveidi.	R11 Inovācijām labvēlīgas infrastruktūras un vides attīstība	<p><u>Izpildīti trīs pasākumi, viens – daļēji izpildīts.</u></p> <p>3.1.2. paredz dizaina nozares attīstību, paveiktās aktivitātes jau ir fiksētas pie uzdevuma 2.1. Kultūrizglītības jomā izveidotās partnerības (3.1.4.) fiksētas pie 1.1.1. Finansējuma izteiksmē Radošo partnerību projektu programmā ieguldīts mazāks finansējums nekā plānots.</p>	

arī to mijiedarbību ar citām nozarēm			<p>Līdzīgi kā citos ar 3.prioritāti saistītajos uzdevumos, plānotais finansējums neatbilst reāliem ieguldījumiem vai arī nav uzskaitāms.</p> <p><u>Daļēji izpildīts</u> – 3.1.1. – Tiek turpināts darbs pie Tabakas fabrikas kvartāla izveides un tālākās attīstības procesa nodrošināšanā iesaistīto pušu koordinācijas: 5.6.1.SAM ietvaros notiek šādu projektu īstenošanu: “Starpdisciplinārā izglītības, kultūras un radošo industriju atbalsta centra “TabFab” izvide nekustamajā īpašumā Miera ielā 58a, Rīgā” un Prototipēšanas darbnīcas “Rīga Makerspace” izvide nekustamajā īpašumā A. Briāna ielā 13, Rīgā”. 2018. gadā tika izsludināts metu konkurss, uzvarētājs – arhitektu birojs NRJA. Izstrādāta Dānijas un Latvijas vairāku gadu sadarbības stratēģija projekta īstenošanā. Valsts nekustamie īpašumi (VNĪ) ir izsludinājusi būvniecības iepirkumu. Plānots pagarināt projekta ieviešanas termiņu līdz 31.12.2023.</p>	
4. Rīcības virziens: Sabiedrības informēšana, radošo industriju pētniecība un monitoring (NAP 134; 133)				
4.1. Informēt dažādas sabiedrības mērķauditorijas par radošo industriju attīstības jautājumiem un veikt radošo industriju sektora pētniecību un monitoring	Četri pasākumi vērsti uz sabiedrības informēšanu par radošajām industrijām un to pētniecību/monitoringu.	R12 Sabiedrības informēšana, radošo industriju pētniecība un monitoring.	<p><u>Izpildīti visi četri plānotie pasākumi.</u></p> <p>Salīdzinoši veiksmīgi ir īstenoti dažādie ar komunikāciju saistītie pasākumi – tiek finansiāli atbalstīta un nodrošināta radošo industriju komunikācijas platformas “FOLD” darbība, kas fokusējas gan uz jaunumu atspoguļojumu, gan procesu analīzi, gan radošo industriju uzņēmumu kataloga paplašināšanu u.c. tematiem, vienlaicīgi nodrošinot augsti kvalitatīvu informācijas saturu un attīstoties par stabilu un uzticamu radošo industriju mediju (4.1.1.). Ikgadēji norisinās radošās darbības nedēļa “radi!” (4.1.2.). Abos minētajos pasākumos ieguldīti mazāki līdzekļi nekā plānots.</p> <p>Monitoringa dati tiek uzkrāti un pētniecība veikta pamatā sadarbībā ar CSP (4.1.3., 4.1.4.). Tomēr tas skar tikai atsevišķus radošo industriju uzskaties aspektus. Kopš 2018.gada jautājumi, kas skar dizaina komponentes nozīmību uzņēmējdarbībā, iekļauti anketā par inovācijām, ko ik gadu aizpilda uzņēmēji. Kopš 2010. gada, kad tika noslēgta Centrālās statistikas pārvaldes un Kultūras ministrijas starpresoru vienošanās par informācijas apmaiņu, KM tiek nodrošināta ar informāciju par radošās industrijas sektoru (attiecīgie NACE 2. red. kodi norādīti vienošanās) darbinieku skaitu, pašnodarbināto skaitu, komersantu skaitu, NVO skaitu un apgrozījumu. Pētījums par radošajām industrijām veikts 2016.gadā – “Par PVN piemērošanas ietekmi kultūras nozarē”. Šajās aktivitātēs nav ieguldīts plānotais finansējuma apjoms.</p>	

4.prioritāte: Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība				
Plānoto pasākumu skaits	33		Plānotā summa (EUR) 2015.–2020. 121 954 499,-	
Izpildīto pasākumu skaits	25 izpildīts 7 daļēji izpildīti 1 neizpildīts 0 zaudējis aktualitāti		Izpile (EUR) 2015.–2020 85 962 767,83	
<i>Uzdevums</i>	<i>Pasākums</i>	<i>Atbilstība politikas rezultātiem</i>	<i>Konspēkts rezumējums par sasniegto šī uzdevuma ietvaros⁶⁴</i>	<i>Sasniegtie rezultātīvie rādītāji</i>
1. Rīcības virziens: Nodrošināt kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstību un pieejamību (NAP 188; 337; 415; 417; 437)				
1.1. Sekmēt plašu profesionālās mākslas un kultūras mantojumā balstītu pakalpojumu pieejamību reģionos, nodrošinot pakalpojumu grozu	<u>Septiņi</u> pasākumi paredz plašu atbalsta instrumentu un infrastruktūras attīstības spektru kultūras satura nodrošināšanā reģionos – profesionālās mākslas pieejamības, rezidenču un reģionālo daudzfunkcionālo centru attīstību, muzeju attīstību, kā arī kultūras namu un kinoteātru digitalizāciju.	R13 Kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstības un pieejamības nodrošināšana	<u>Izpildīti septiņi plānotie pasākumi.</u> Kopš 2017.g. izveidota VKKF mērķprogramma "Daudzpusīgas profesionālās mākslas nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijas reģionos" (1.1.1.; 1.1.4.). Ieguldītais finansējums būtiski pārsniedz plānoto (4,9 miljoni eiro plānoto 600 000 eiro vietā). Arī muzeju nozares attīstībā ieguldītais VKKF finansējums pārsniedz plānoto (2,3 miljoni eiro 560 000 eiro vietā) (1.1.5.). VKKF projektu konkursu ietvaros tiek atbalstītas arī rezidences, bet atsevišķa mērķprogramma nav izveidota, attiecīgi ieguldītais finansējums ir mazāks nekā plānots (1.1.3.). Pasākums 1.1.2. – pašvaldību kultūras infrastruktūras pilnveide – tiek īstenots ieguldot ES struktūrfondu līdzekļus (līdz 2020.gadam 5.5.1.SAM ietvaros tika apstiprināti 19 projekti trīs atšķirīgās atlases kārtās, kuru ietvaros visā Latvijas teritorijā tiek atjaunoti kultūras un dabas mantojuma objekti, kā arī izbūvēta jauna un attīstīta publiskā ārtelpa atbalstāmo objektu apkārtņē. Šajos projektos tiek atjaunoti un no jauna izveidoti 71 objekti. Projektus plānots pabeigt līdz 31.12.2022. 5.6.1.SAM ietvaros tika īstenots un pabeigts projekts "VEF Kultūras pils rekonstrukcija". Kultūras namu digitalizācija arī notikusi ar ES struktūrfondu finansiālu atbalstu (1.1.7.) – ERAF projekta „Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1.kārta)” ietvaros 2018.gadā KISC realizēja iepirkumu un nodrošināja 29 kultūras centru reģionos aprīkošanu ar audiovizuālā satura izplatīšanas infrastruktūru, t.sk., nacionālas nozīmes pasākumu, koncertu un izrāžu tiešraisi nodrošināšanai, kā arī gan projektā digitalizētā, gan no jauna radītā digitālā formātā uzkrātā kultūras mantojuma satura atrādīšanai.	
1.2. Digitālā satura un citu produktu veidošana un e-pakalpojumu attīstība,	<u>Septiņi</u> pasākumi plānoti digitālās kultūras satura attīstībai un atbalstam – dažādos aspektos – gan uzlabojot kompetences, gan nodrošinot		<u>Izpildīti visi septiņi pasākumi.</u> Vadošā institūcija digitālo risinājumu nodrošināšanā ir KISC (1.2.1.). Kā viens no īpaši izceļamiem rezultātiem pārskata periodā ir jāmin no 2016.gada līdz	

⁶⁴ Detalizēta informācija pielikumā.

<p>paplašinot pakalpojumu pieejamības un izmantošanas iespējas ekonomiskajā darbībā</p>	<p>būtiskus digitālos rīkus nozares attīstībai.</p>		<p>2020.gadam valsts pārvaldē ieviestā valodas tehnoloģiju platforma https://Hugo.lv, kas ir viens no valsts IKT būtiskajiem arhitektūras elementiem. Apmācībās iesaistījušās dažādas institūcijas (1.2.2.), īpaši aktīvi LNB – bibliotēku nozares darbiniekiem, KISC – arī muzeju darbiniekiem. Institucionāli minētā nozare ir sakārtota, 2015.gadā izveidojot Digitālā mantojuma padomi (1.2.3.). Digitalizācijā ieguldīti nozīmīgi ES struktūrfondu resursi – LNB sadarbībā ar LNA, KISC un NKMP īstenoja ERAF projektus "Kultūras mantojuma satūra digitalizācija (1. kārtā)" (22.09.2017.) un "Kultūras mantojuma satūra digitalizācija (2. kārtā)" (1.2.4.). Pārskata periodā uzlabota funkcionalitāte un attīstīti esošie kultūras e-pakalpojumi (1.2.6.): portāls https://filmas.lv; Latvijas kultūras datu portāls (ar mobile-first pieeju), veicot konceptuālas izmaiņas datu attēlošanā un pieejamībā – https://kulturasdati.lv, kā arī paši dati tiek publicēti mašīnlasāmā formātā Latvijas atvērto datu portālā https://data.gov.lv; veikta Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga (NMKK) pilnveide.</p>	
<p>2. Rīcības virziens: Radošu cilvēkresursu piesaiste un radošas vides veidošana (NAP 339; 436; 437)</p>				
<p>2.1. Sekmēt sabiedrības līdzdalību vietējo kultūras procesu attīstībā</p>	<p><u>Trīs</u> pasākumi vērsti uz sabiedrības līdzdalību kultūras aktivitātēs caur NVO un amatiermākslas kustību.</p>	<p>R14 Radošu un ekonomiski aktīvu cilvēkresursu piesaistes sekmēšana un radošas vides veidošana ārpus Rīgas.</p>	<p><u>Izpildīts viens pasākums, divi – daļēji izpildīti.</u> Sabiedrības līdzdalība caur amatiermākslas kustību tiek pamatā nodrošināta ar pašvaldības kultūras centru palīdzību. Valsts mērogā atbalstu sniedz LNKC. 2018. gadā Dziesmu un deju svētku kopienai Latvijā veidoja ap 145 tūkstošiem visu paaudžu dažādu māksliniecišķo kolektīvu dalībnieki, kas savas zināšanas un prasmes apgūst un izkopj, darbojoties pašvaldības kultūras un izglītības iestāžu vai cita dibinātāja koros, deju kolektīvos, pūtēju orķestros, vokālajās grupās, amatierateātros (drāmas pulciņos), tautas mūzikas ansambļos, kokļu mūzikas ansambļos, tautas lietišķās mākslas studijās (pulciņos), folkloras kopās, etnogrāfiskajos ansambļos vai citās ar tradicionālo kultūru saistītās grupās. Divi no pasākumiem plānoti izpildīt ar citu finanšu instrumentu palīdzību. Līdz ar to šie pasākumi ir <u>izpildīti tikai daļēji</u> – SIF ir administrējis vairākas valsts budžeta programmas, kuru ietvaros apstiprinātie projekti citu starpā, iespējami attiecināmi arī uz kultūras NVO kapacitātes stiprināšanu. Tāpat arī VKKF ir finansējis NVO reģionos, bet konkursu mērķi nav saistīti tieši ar NVO iesaisti lokālās kultūras attīstībā (2.1.1.). Savukārt lauku NVO aktivitātes atbalstītas Zemkopības ministrijas (ZM) Lauku atbalsta programmas ietvaros, t.sk. LEADER programmā. Bet nav apkopota precīza informācija par kultūras institūciju sadarbību ar lauku NVO un citu nozaru institūcijām (2.1.2.). <u>Daļēji izpildīts</u> – 2.1.1. un 2.1.2.</p>	
<p>2.2. Sekmēt Latvijas kultūrtelpas un lokālās vides savdabības saglabāšanu</p>	<p><u>Trīs</u> pasākumi vērsti uz trīs atšķirīgiem lokālās kultūrvides saglabāšanas aspektiem – VKKF reģionālo kultūras programmu</p>		<p><u>Izpildīti trīs plānotie uzdevumi.</u> VKKF īsteno ar VKKF un Latvijas valsts mežu atbalstu mērķprogrammu kultūras programmām reģionos ar mērķi veicināt kultūras pieejamību sabiedrība. Mērķprogrammas prioritāte ir projekti, kas saistīti ar katra novada lokālo</p>	

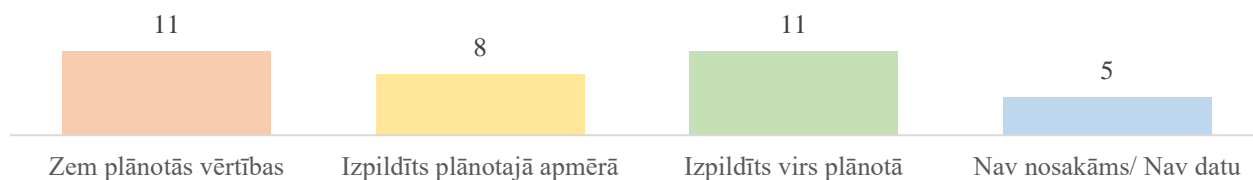
	nodrošināšana (2.2.1.), vēsturisko kultūrtelpu saglabāšana (2.2.2.) un kultūras pieminekļu restaurāciju (2.2.3.).		savdabību. Katrā novadā – Kurzemē, Zemgalē, Latgalē, Vidzemē – tiek finansēti vidēji 50 projektu gadā. Finansējums ir apmēram divreiz lielāks nekā plānots (1,8 miljoni eiro plānoto 900 000 eiro vietā). Arī vēsturisko kultūrtelpu saglabāšanai tiek piešķirti VKKF projektu konkursu līdzekļi. Kā būtiskākais kultūras pieminekļu restaurācijas kontekstā minēts 2017. gadā pieņemtais Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums. Laikā no 2018.–2020.gadam Sakrālā mantojuma finansēšanas programmā sniegts atbalsts 51 objektā par 1 500 000 euro. Kultūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas programmas ietvaros sniegts atbalsts 452 objektos par 4 166 244 euro, papildus tam – mērķfinansējums 21 objektam par 5 141 814 euro.	
2.3. Sekmēt jaunu kultūras un kultūrtūrisma produktu veidošanu	Pieci pasākumi vērsti uz nemateriālā kultūras mantojuma prakšu saglabāšanu un to sociālekonomiskā potenciāla izmantošanu.		<u>Izpildīti divi uzdevumi, daļēji izpildīti – trīs.</u> LNKC regulāri īsteno NKM saglabāšanas un tālāknodešanas ikgadējo pasākumu “Satiec savu meistar!” (2.3.1.). <u>Daļēji izpildīts</u> – finansējuma trūkuma dēļ daļēji izpildīts pasākums 2.3.2. Organizēt meistarklases tradicionālo (seno) amatu prasmju zinātājiem un dizaina studentiem, veicinot jaunu inovatīvu produktu veidošanu reģionos. Savukārt 2.3.3. un 2.3.4. (Izveidot atbalsta programmas vietējo uzņēmēju un tradicionālo amatnieku darbībai, veidojot produktus un pakalpojumus uz materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma bāzes; atbalstīt lokālajā kultūrā un radošajās industrijās bāzētu mikrouzņēmumu attīstību Latvijas laukos) īstenots citu LEADER projektu ietvaros, taču nav bijis novērtējums, kurā analizētu atbalsta ieguldījumu pa nozarēm vai jomām, īpaši uzņēmējdarbības projektiem.	
3. Rīcības virziens. Attīstīt Rīgu kā kultūras metropoli un sekmēt tās pozitīvo ietekmi (NAP 132; 389)				
3.1. Kultūras infrastruktūras attīstība Rīgas metropoles areālā	<u>Astoņi</u> pasākumi saistīti ar kultūras infrastruktūras attīstību Rīgā.	R15 Attīstīt Rīgu par Ziemeļeiropas kultūras metropoli un veicināt tās pozitīvu ietekmi uz Latvijas līdzsvarotu izaugsmi.	<u>Izpildīti pieci pasākumi, divi – daļēji izpildīti, viens – neizpildīts.</u> Vairāku projektu īstenošana ir daļēji pabeigta vai tiek turpināta – muzeju infrastruktūras attīstība (3.1.4.; 3.1.5., 3.1.6.). Būtisks notikums muzeju sektora attīstībā bija muzeju krātuvju kompleksa būvniecība Pulka ielā (3.1.7.). Turpinās teātru infrastruktūras uzlabošanas projekti (3.1.8.) Radošo kvartālu attīstība Rīgā (3.1.2.) tiek finansēta no projektu konkursu līdzekļiem: RD īsteno projektu konkursu “Radošo kvartālu un teritoriju atbalsta finansējuma konkursa nolikums”. VKKF piešķir finansējumu radošo kvartālu projektiem satura nodrošināšanai. <u>Neizpildīts</u> – 3.1.1. kas paredzēja Rīgas laikmetīgās mākslas muzeja un akustiskās koncertzāles projektu attīstību. Turpināts izpētes darbs saistībā ar akustiskās koncertzāles būvniecību, diskusijas ar nozari, MK lēmums par Nacionālās koncertzāles projekta attīstību valsts īpašuma teritorijā – Elizabetes ielā 2, pēc kura turpināts LAS izpētes darbs par piemērotāko atrašanās vietu. Latvijas Laikmetīgā mākslas muzeja celtniecība nav īstenota.	

Rezultatīvo rādītāju izpilde

Pamatnostādņu mērķu un uzdevumu izpildes konstatēšanai **kopumā definēti 35 rezultatīvie rādītāji**, kas strukturēti atbilstoši Pamatnostādnēs izdalītajām četrām prioritātēm. Rezultatīvajiem rādītājiem ir definētas bāzes vērtības par situāciju uz 2008. gadu, un plānotās sasniedzamās vērtības 2014., 2017. un 2020. gadam. Kopš 2017. gada Kultūras ministrija veikusi rezultatīvo rādītāju izpildes ikgadēju uzskaiti, tādēļ iespējams vērtēt ne tikai kumulatīvi sasniegto gala rādītāju 2020. gadā, bet izsekot arī rādītāju ikgadējām svārstībām.

No kopumā 35 rezultatīvajiem rādītājiem 2020. gadā **plānotās vērtības ir sasniegtas vai pārsniegtas 19 rādītājiem (54%)**, tai skaitā 8 rādītāji ir izpildīti plānotajā apmērā, bet 11 rādītāji ir izpildīti virs plānotā. 11 rādītājiem 2020. gada vērtības ir zem plānotā. Tomēr jāuzsver, ka nepilnīgai rādītāju izpildei ir objektīvi iemesli – galvenokārt tie saistīti ar pandēmijas ietekmi (piemēram, kultūras pasākumu apmeklētāju skaita kritums, starptautisko pasākumu skaita kritums), kā arī atsevišķu projektu un aktivitāšu pārtraukšanu/noslēgšanos. Savukārt 5 rādītāju vērtības nav nosakāmas, jo konkrētie rādītāji netiek uzkrāti vai arī sākotnēji nav tikusi pilnībā precīzi definēta rādītāja uzskaites metodika un tos nav iespējams korekti aprēķināt.

Pārskats par rezultatīvo rādītāju izpildi 2020.g.* (skaits (no 35))

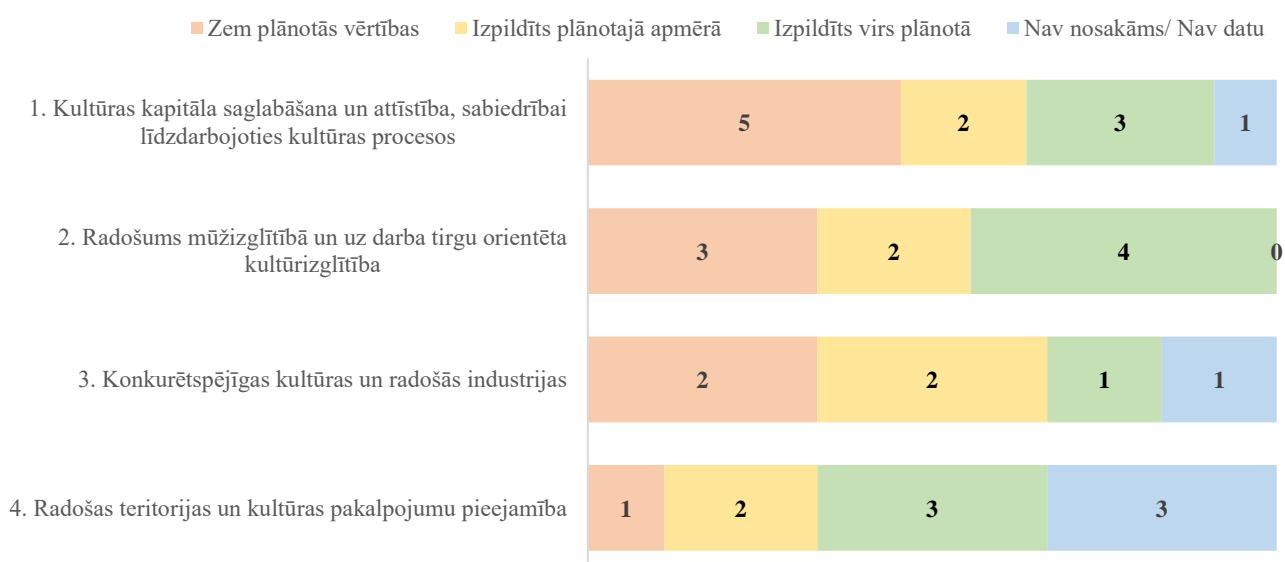

*Rādītājiem, kuriem uz ziņojuma sagatavošanas brīdi nav vēl pieejami 2020.g. dati, izmantoti 2019.g. dati. Detalizētāku informāciju skatīt rezultatīvo rādītāju tabulā.

Vērtējot rezultatīvo rādītāju izpildi konkrēto prioritāšu/mērķu griezumā, novērojams, ka **1. prioritātes (Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos)** gadījumā 2020. gadā 5 no 11 rādītājiem ir izpildīti vai pārpildīti, bet 5 bijuši zem plānotās vērtības. Tas saistīts gan ar pandēmijas ietekmi, gan rādītāju uzskaites metodoloģijas maiņu. **2. prioritātes (Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība)** ietvaros 6 no 9 rezultatīvajiem rādītājiem ir izpildīti vai pārpildīti, bet 3 bijuši zem plānotās vērtības. **3. prioritātes (Konkurētspējīgas kultūras un radošas industrijas)** ietvaros no kopumā 6 rādītājiem 3 ir izpildīti vai pārpildīti, bet 2 zem plānotās vērtības. Savukārt **4. prioritātes (Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība)** ietvaros 3 no 9 rādītājiem nav novērtējami, jo nav precīzu datu par bāzes vērtību, līdz ar to nav iespējams aprēķināt sekojošos rādītājus. Bet no pārējiem 6 rādītājiem 5 ir izpildīti vai pārpildīti.

Tā kā lielākā daļa rezultatīvo rādītāju nav definēti kā kumulatīvi rādītāji, to izpildi iespējams vērtēt tikai attiecībā pret katra konkrētā gada sasniegtajām vērtībām, nevis kopējo izpildi visā Pamatnostādņu darbības periodā. Atsevišķu rādītāju aspektā novērojams, ka iepriekšējos gados to vērtības ir bijušas ievērojami virs plānotā, bet 2020. gadā atkal kritušās (galvenokārt pandēmijas dēļ). Piemēram, 1.prioritātes rādītājs "Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits gadā uz 100 iedzīvotājiem" līdz 2019. gadam bija pieaudzis līdz 325, ievērojami pārsniedzot plānotās vērtības. Bet 2020. gadā pandēmijas dēļ būtiski krities, tādēļ 2020. gada rādītājos apzīmējams kā zem plānotās vērtības esošs. Tādēļ jāuzsver, ka, vērtējot rezultatīvo rādītāju izpildes vērtības ikgadēji, novērojams – **vairākums rādītāju vairāku gadu perspektīvā uzrāda pieaugošanas tendences attiecībā pret iepriekšējiem gadiem.** Tātad lielākajā daļā gadījumu **rādītāju sasniegšanā vērojams progress**, pat, ja plānotās vērtības pagaidām nav tikušas sasniegtas.

Rezultatīvo rādītāju izpilde prioritāšu/mērķu griezumā, 2020.g.*

*Rādītājiem, kuriem uz ziņojuma sagatavošanas brīdi nav vēl pieejami 2020.g. dati, izmantoti 2019.g. dati. Detalizētāku informāciju skatīt rezultatīvo rādītāju tabulā.

Nākamajās lapaspusēs tabulā seko detalizēts pārskats par rezultatīvo rādītāju izpildi katrā no atskaites gadiem.

Tabula 2. Rezultatīvo rādītāju izpilde 2020.g.

Virš plānotā	Zem plānotā	Sasniegts plānotajā apmērā	Nav nosakāms/ Nav datu
--------------	-------------	----------------------------	------------------------

1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (2008)	2014 plānotais	2014 izpildītais	2017 plānotais	2017 izpildītais	2020 plānotais	2020 izpildītais	Datu pase	Piezīmes
Nodrošināta labvēlīgas vides veidošana kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai	Nodrošināta Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktība (ar valsts atbalstu organizēto tautas mākslas un tradicionālās kultūras pasākumu skaits)	45	126	68	130	80	126	86	Dati ietver ar valsts atbalstu organizēto tautas mākslas un tradicionālās kultūras pasākumu skaitu Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktībai. Pasākumi var ietvert arī apakšpasākumus, piemēram, „Satiec savu meistarū”.	2020.gada izpildi ietekmējuši Covid-19 ierobežojumi.
	Nodrošināta kultūras mantojuma saglabāšana (restaurēto kultūras mantojuma vienību skaits Latvijas Nacionālajā arhīvā un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā)	127973	35477	3083	35540	3996	36000	3753	Dati ietver restaurēto kultūras mantojuma vienību skaitu LNA un LNB kultūras mantojuma saglabāšanai.	Ievērojamās izmaiņas pret plānoto skaidrojamas ar datu uzskaites metodikas maiņu.
	Nodrošināts valsts atbalsts radošajam procesam un sabiedrības radošajām iniciatīvām kultūras jomā (VKKF	3546	3850	4469	3850	4995	4000	4625	Dati ietver VKKF izvērtēto projektu skaitu radošajam procesam un sabiedrības radošajām iniciatīvām kultūras jomā.	

	izvērtēto projektu skaits)									
	Radīto jaundarbu (izrādes, koncerti, filmas) skaits	294	310	280	300	326	330	374 (ieskaitot digitālos iestudējumus - 40)	Dati ietver radīto jaundarbu (izrādes, koncerti, filmas) skaitu.	
Nodrošināta kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos	Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits gadā uz 100 iedzīvotājiem	227	280	292	270	259	280	97	Dati ietver kultūras pasākumu (amatiermāksla un profesionālā māksla - valsts profesionālajos teātros, valsts koncertorganizācijās, Rīgas Cirkā, Latvijas Nacionālajā operā un baletā, pašvaldību kultūras centros) apmeklējumu skaitu gadā uz 100 iedzīvotājiem.	
	Mājsaimniecību patēriņš kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējā patēriņa izdevumiem %	7,1	7,1	7,9	7,5	- *	8,1	-	Dati ietver procentuāli mājsaimniecību patēriņu kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējā patēriņa izdevumiem.	2017., 2018., 2020. gadā Mājsaimniecību budžetu apsekojums netika veikts, jo turpmāk to plānots veikt ik pēc trīs gadiem.
Nodrošināta Latvijas kultūras līdzdalība starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos, sekmēta kultūras diplomātijas attīstība	Nodrošināta Latvijas pārstāvniecība starptautiskos pasākumos (starptautiskie pasākumi, gadatirgi un meses)	13	15	7	16	10	17	3	Dati ietver Latvijas kultūras pārstāvniecību starptautiskos pasākumos (starptautiskie pasākumi, gadatirgi un meses).	Mazāks pārstāvniecības apjoms Covid-19 ierobežojumu dēļ.
	Iemaksas starptautiskajās organizācijās (skaits)	17	18	17	20	25	20	7	Dati ietver Latvijas dalībmaksu iemaksu starptautiskām kultūras organizācijām, programmām un konvencijām(organizāciju, programmu, konvenciju skaits).	Kultūras ministrija 2018.gadā beidza finansēt konkursu par iemaksām starptautiskās organizācijās, nododot šāda konkursa finansēšanu Valsts kultūrkapitāla fonda pārraudzībā.
Sekmēta cilvēkresursu attīstība un efektīva	NVO līdzdalība politikas veidošanā (līdzdalība% no ministrijas	-	71	69	71	69	71	69	Dati ietver NVO līdzdalību politikas veidošanā. Līdzdalība procentuāli no ministrijas organizēto konsultatīvo sanāksmju un darba grupu skaita (mūzika, teātra, dejas, vizuālās mākslas, literatūras un grāmatniecības	

kultūrpārvaldība	organizēto konsultatīvo sanāksmju un darba grupu skaita)								konsultatīvās padomes, kā arī bibliotēku un arhīvu padome).	
	Noslēgto vienošanos un līdzdarbības līgumu skaits	6	8	49	8	43	8	65	Dati ietver noslēgto vienošanos un līdzdarbības līgumu skaitu.	2020.gadā noslēgts lielāks līgumu skaits nekā plānots, tai skaitā saistībā ar Covid-19 ietekmi, slēdzot papildu vienošanos pie līgumiem
	Nodrošināta kultūras mantojuma institūciju sniegto pakalpojumu kvalitāte (muzeju un bibliotēku akreditācija)	114	120	186	120	105	125 145 bibl.	145 (122 bibl.)	Dati ietver muzeju un bibliotēku akreditāciju skaitu.	Par 2020.gadu: Akreditēto bibliotēku skaits atbilst bibliotēku skaita samazinājumam valstī. Attiecīgi tika precizēts KM bibliotēku akreditācijas plāns.

Virš plānotā

Zem plānotā

Sasniegts plānotajā apmērā

Nav nosakāms/ Nav datu

2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (2008)	2014 plānotais	2014 izpildītais	2017 plānotais	2017 izpildītais	2020 plānotais	2020 izpildītais	Datu pase	Piezīmes
Nodrošināta kvalitāte un izcilība profesionālajā kultūrizglītībā	Audzēkņu skaits kultūrizglītības iestādēs (ievirzes un vidējā profesionālā izglītība) uz 1000 iedzīvotājiem	11,8	12,7	12,7	14	17	15	15,6	Dati ietver audzēkņu skaitu kultūrizglītības iestādēs (KM finansētā ievirzes un vidējā profesionālā izglītība) uz 1000 iedzīvotājiem.	
	No valsts budžeta dotācijas apmaksāto pedagoģisko	1608	2100	2034	2100	1536	2100	1565,1	Dati ietver no valsts budžeta dotācijas apmaksāto pedagoģisko likmju un amatu skaitu pašvaldību izglītības iestādēs.	

	likmju un amatu skaits pašvaldību izglītības iestādēs									
Nodrošināta konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība	Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits kultūras, mākslas un mūzikas augstskolās un koledžā	536	538	624	538	511	538	504	Dati ietver grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaitu Kultūras ministrijas dibinātajās kultūras, mākslas un mūzikas augstskolās un koledžā.	
	Zinātnisko darbu skaits (t.sk. grāmatas, raksti un publikācijas SCI, periodiskajos izdevumos)	110	120	120	125	131	130	234 (2019)	Dati ietver zinātnisko darbu skaitu (tai skaitā, grāmatas, raksti un publikācijas SCI, periodiskajos izdevumos) par JVLMA, LKA, LMA, LNB.	Dati par 2020.gadu NZDIS uz ziņojuma sagatavošanas brīdi nav pieejami, tādēļ izmantoti 2019.g. dati.
	Audzēkņu skaits kultūrizglītības augstskolās un koledžās uz 1000 iedzīvotājiem	1,2	1,3	1,21	1,4	1,24	1,5	1,3	Dati ietver audzēkņu skaitu KM dibinātajās kultūrizglītības augstskolās un koledžās uz 1000 iedzīvotājiem.	
Personību attīstoša mūzikas izglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā un neformālajā izglītībā	Audzēkņu ar speciālajām vajadzībām skaits kopējā izglītojamo skaitā kultūrizglītības iestādēs (ievirzes un vidējā profesionālā izglītībā)	80	80	-	80	134	80	120	Dati ietver audzēkņu ar speciālajām vajadzībām skaitu kopējā izglītojamo skaitā kultūrizglītības iestādēs (KM finansētā ievirzes un vidējā profesionālā izglītībā).	Šī rādītāja izpildes vērtībām tiek izmantoti tikai dati par personām ar invaliditāti.

	Īstenoto „Kultūras skolas somas” projektu skaits	-	-	-	15	4 (pilotprojektu skaits pašvaldībās)	40	193	Dati ietver īstenoto „Latvijas skolas somas” projektu skaitu (2017.gads).	Dati par 2018. – 2020.gadu ietver “Latvijas skolas somas” programmas īstenotāju skaitu (ar izglītības iestāžu dibinātājiem slēgto līgumu skaits).
Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība	Īstenoto radošo (uzņēmēji/skolas) partnerību skaits	0	14	11	20	6	50	0	Dati ietver īstenoto radošo (uzņēmēji/skolas) partnerību skaitu.	RaPaPro darbība 2020.gadā netika īstenota.
	Izglītoto kultūras darbinieku un kultūrizglītības pedagogu skaits	400	1300	950	1300	1251	1300	2945	Dati ietver izglītoto kultūras darbinieku un kultūrizglītības pedagogu skaitu.	2020.gada Covid-19 ietekmē lielākā daļa no kursiem tika nodrošināta attālinātā režīmā, līdz ar to varēja piedalīties daudz lielāks dalībnieku skaits nekā tas ir iespējams klātienē. Pandēmijas ietekmē tika piešķirts arī papildu finansējums.

Virš plānotā

Zem plānotā

Sasniegts plānotajā apmērā

Nav nosakāms/ Nav datu

3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (2011)	2014 plānotais	2014 izpildītais	2017 plānotais	2017 izpildītais	2020 plānotais	2020 izpildītais	Datu pase	Piezīmes
Skmēta uzņēmējdarbības izaugsme radošo industriju sektorā	Darba vietu skaits radošo industriju sektorā, pieaugums %		20%	-	35%	- *	50%	-	Dati ietver darba vietu skaitu radošo industriju sektorā (pieaugums procentuāli).	Dati par šo rādītāju netiek uzskaitīti.
	Uzņēmumu skaits radošajās industrijas	7484	8100	9893	8700	13186	9300	14330 (2019)	Dati ietver uzņēmumu skaitu radošajās industrijas.	Vēl nav pieejami dati par 2020.gadu, tādēļ izmantoti 2019.g. dati.
Skmēta radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports	Radošo industriju eksporta īpatsvars no kopējā eksporta %	1,09 (2009)	1,2	1,2	1,4	1,3	1,6	1,13 (2019)	Dati ietver radošo industriju eksporta īpatsvaru no kopējā eksporta procentuāli.	Vēl nav pieejami dati par 2020.gadu, tādēļ izmantoti 2019.g. dati.

	Radošo industriju uzņēmumu īpatsvars no visiem uzņēmumiem %	6	6,5	6,5	7	7	7,5	7,5 (2019)	Dati ietver radošo industriju uzņēmumu īpatsvaru no visiem uzņēmumiem procentuāli.	Vēl nav pieejami dati par 2020.gadu, tādēļ izmantoti 2019.g. dati.
Attīstīta inovācijām labvēlīga vide un infrastruktūra	Radošo industriju centra izveide	0	0	0	0	1	1	1	Dati ietver radošo industriju centra izveidi, uz ko attiecināma ir arī radošo inkubatoru izveide.	
	Īstenotie starpdisciplināro partnerību projekti	0	10	-	35	37	60	0	Dati ietver īstenoto starpdisciplināro partnerību projektu skaitu. *Dati ietver iniciatīvas "radi!" un RaPaPro īstenotos projektus	2020.gadā Covid-19 dēļ starpdisciplināri projekti iniciatīvās netika realizēti

Virš plānotā	Zem plānotā	Sasniegts plānotajā apmērā				Nav nosakāms/ Nav datu				
--------------	-------------	----------------------------	--	--	--	------------------------	--	--	--	--

4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (2008)	2014 plānotais	2014 izpildītais	2017 plānotais	2017 izpildītais	2020 plānotais	2020 izpildītais	Datu pase	Piezīmes
Nodrošināta kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstība un pieejamība	Profesionālās mākslas pasākumu pieaugums reģionos %	100	125	103	130	128	135	-	Dati ietver profesionālās mākslas pasākumu pieaugumu reģionos procentuāli attiecībā uz bāzes vērtību 2008.gadā.	Nav precīzu datu par bāzes vērtību, līdz ar to nav iespējams aprēķināt sekojošos rādītājus.
	Kultūras pieminekļu atjaunošanas aktivitāšu dinamika: pieminekļi, kuru stāvoklis novērtēts kā labs un apmierinošs %	88 (2012)	88	91	89	92	90	92	Dati ietver procentuālu pieminekļu skaitu, kuru stāvoklis ir novērtēts kā labs un apmierinošs.	
	Digitāli pieejamo krājumu vienību (muzeji, arhīvi, bibliotēkas)	100 (2009)	102	311	105	563	110	-	Dati ietver digitāli pieejamo krājumu vienību (muzeji, arhīvi, bibliotēkas) īpatsvara pieaugumu procentuāli pret bāzes vērtību 2008.gadā.	Nav precīzu datu par bāzes vērtību, līdz ar to nav iespējams aprēķināt sekojošos rādītājus.

	Īpatsvara pieaugums %									
Sekmēta radošu un ekonomiski aktīvu cilvēkresursu piesaiste un radošas vides veidošana ārpus Rīgas	Sekmēta nemateriālā mantojuma popularizēšana reģionos (pasākumu norišu vietu skaits „Satiec savu meistarū”)	-	100	163	100	160	100	104	Dati ietver pasākumu norišu vietu skaitu „Satiec savu meistarū” nemateriālā mantojuma popularizēšanai reģionos.	
	Nodrošināts valsts atbalsts radošajam procesam un sabiedrības radošajām iniciatīvām kultūras jomā (VKKF reģionālo kultūras programmu skaits)	4	4	4	4	4	4	4	Dati ietver VKKF reģionālo kultūras programmu skaitu radošajam procesam un sabiedrības radošajām iniciatīvām kultūras jomā.	
	Amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits uz 100 iedzīvotājiem ⁶⁵	3,3	3,3	3,4	3,6	3,6	3,6	3,3	Dati ietver amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaitu uz 100 iedzīvotājiem.	
	Ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaits, tūkst. ⁶⁶	1 435 (2012)	-	1843	1 650	1949	1722	1935 (2019)	Dati ietver ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaitu tūkstošos.	Uz ziņojuma izstrādes brīdi nav pieejami dati, tādēļ izmantoti 2019.g. dati.
Sekmēta Rīgas kā Ziemeļeiropas	Profesionālās mākslas pasākumu skaits	100	117	130	117	144	120	-	Dati ietver profesionālās mākslas pasākumu skaita pieaugumu Rīgā procentuāli attiecībā pret bāzes vērtību 2008.gadā.	Nav precīzu datu par bāzes vērtību, līdz ar to nav iespējams aprēķināt sekojošos rādītājus.

⁶⁵ Dati pārreķināti saskaņā ar 2011. gada tautas skaitīšanas rezultātiem.

⁶⁶ Rādītājs no Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam.

kultūras metropoles attīstība un tās pozitīvā ietekme uz Latvijas līdzsvarotu izaugsmi	pieaugums Rīgā %									
	Renovēto kultūras infrastruktūru skaits	-	-	-	-	2	2	5	Dati ietver renovēto kultūras infrastruktūru skaitu.	Pārbūvēto un restaurēto kultūras infrastruktūras objektu skaits 2020.gadā: <ul style="list-style-type: none"> • pabeigti izstāžu zāles „Arsenāls” ēkas 1.kārtas būvdarbi (fasādes atjaunošana un restaurācija); • būvdarbi tika pabeigti Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskolas ēkā un LNA ēkā Daugavpilī - Komandanta iela 9, Daugavpilī; • pabeigta Rundāles pils jumta atjaunošanas darbu 1. un 2.kārta; • atjaunota ēkas fasāde RVKM ēkām Palasta ielā 6. un 8., Rīgā; • pabeigti būvdarbi PIKC “Liepājas mūzikas, mākslas un dizaina skola”.

Iesaistīto pušu novērtējums. Īstenošanā iesaistītās institūcijas un to ietekme uz mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Saskaņā ar MK rīkojumu nr. 401⁶⁷ par atbildīgo institūciju pamatnostādņu īstenošanā tiek noteikta KM, bet par līdzatbildīgajām institūcijām – VARAM, EM, IZM, Ārlietu ministrija (ĀM), ZM un FM, kas atbilstoši kompetencei nodrošina pamatnostādņēs noteikto uzdevumu īstenošanu.

Pamatnostādņu 5. pielikumā katram veicamajam pasākumam norādītas atbildīgās institūcijas un iesaistītās institūcijas – tās ietver gan augstāk minētās ministrijas, gan arī ļoti dažādas kultūras un saistīto nozaru institūcijas. Tā kā tās daļēji pārklājas – proti, tiek norādītas gan kā atbildīgās, gan kā iesaistītās institūcijas, tādēļ tālāk tās visas kopā raksturosim kā **Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītās institūcijas**.

Kopumā norādītas 10 ministrijas, kas iesaistītas Pamatnostādņu īstenošanā:

Aizsardzības ministrija (AiM)
Ārlietu ministrija
Ekonomikas ministrija
Finanšu ministrija
Izglītības un zinātnes ministrija
Kultūras ministrija
Labklājības ministrija
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Veselības ministrija
Zemkopības ministrija

Tāpat minētas 18 citas konkrētas institūcijas:

Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība
Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
Centrālā statistikas pārvalde
Iepirkumu uzraudzības birojs
Latvijas radio
Latvijas institūts
Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
Latvijas Pašvaldību savienība
Latvijas televīzija
Latvijas Universitāte
Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
plānošanas reģioni
Rīgas dome
Rīgas Filmu fonds
Sabiedrības integrācijas fonds
Tūrisma attīstības valsts aģentūra
Valsts izglītības satura centrs

⁶⁷ MK rīkojums nr. 401 (prot. Nr. 41 23. §), 29.07.2014. Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam “Radošā Latvija”

Valsts nekustamie īpašumi

Papildus konkrēti minētajām institūcijām kā Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītās institūcijas ir norādītas dažādas, pamatā kultūras sektora, organizācijas vai pat visa nozare:

arhīvi
augstskolas
bibliotēkas
cita ministrijas
dejas nozare
Dziesmu un deju svētku padome
galerijas
grāmatniecības nozares organizācijas
izglītības iestādes
koncertorganizācijas
kopienas
kultūras institūcijas
kultūrizglītības institūcijas
mediji
muzeji
neatkarīgās profesionālās mākslas institūcijas
nemateriālā kultūras mantojuma eksperti
nozares institūcijas
nozares pārstāvji
nozaru nevalstiskās organizācijas
nevalstiskās organizācijas
pašvaldības
pašvaldību kultūras nami
pētniecības institūcijas
privātie īpašnieki
privātie partneri
reģionālie daudzfunkcionālie centri
teātri
tūrisma uzņēmumi
uzņēmēji
valsts dibinātās kultūras institūcijas
valsts/pašvaldību muzeji

Līdz ar to jāsecina, ka Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītās institūcijas daļēji pārklājas ar Pamatnostādņu mērķa grupu, kuru viedoklis detalizētāk ir analizēts nodaļā “Mērķa grupu viedokļa analīze”.

Šajā nodaļā raksturosim iegūtos viedokļus par nozīmīgākajām institūcijām, kas iesaistītas Pamatnostādņu īstenošanā un par to ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Viedokļi tika iegūti, saņemot rakstiskas atbildes no tām organizācijām, kas norādītas kā atbildīgās institūcijas (n=13), kā arī veicot padziļinātās daļēji strukturētās intervijas ar galvenajiem politikas veidotājiem (n=9). Ņemot vērā ļoti lielo dažādību, minēsim būtiskākās iesaistīto pušu kategorijas, kas

iegūto viedokļu skatījumā atstāja ietekmi uz nozares attīstību kopumā, kā arī raksturosim dažus piemērus par to ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Ministrijas un valsts pārvaldes institūcijas

Pamatnostādņu īstenošanas kontekstā galvenais atbildīgais ir **Kultūras ministrija** un atsevišķas citas ministrijas. Lai arī kā Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītās institūcijas minētas pavisam 10 ministrijas, tomēr kā vissvarīgākie partneri tiek izceltas divas – **Izglītības un zinātnes ministrija**, kas veido politiku izglītības un zinātnes jomā, kā arī **Ekonomikas ministrija** un tās pakļautībā esošā tiešās pārvaldes iestāde **Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra**, kas tiek uztverta kā būtisks sarunu un sadarbības partneris kultūras un radošo industriju attīstībai.

Vienlīdz nozīmīga loma ir valsts pārvaldes institūcijām kultūras jomā, kas nodrošina politikas veidošanu un īstenošanu atsevišķos kultūras sektoros. Pamatnostādņu izvērtējumā iegūtā informācija un izteiktie viedokļi ļauj izcelt piecas valsts pārvaldes institūcijas, kas sniegušas lielāko ieguldījumu Pamatnostādņu īstenošanā.

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde⁶⁸ (KM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) īsteno valsts politiku kultūras pieminekļu aizsardzības jomā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti. Pārskata periodā ir notikušas būtiskas pārmaiņas kultūras mantojuma jomā – izdarītas izmaiņas likumā “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”⁶⁹, mainīts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu iedalījums un uzskaitē. Iestāde ir ieguvusi jaunu nosaukumu – Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (iepriekš Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija), kā arī pakāpeniski tiek mainīta pieeja pieminekļu aizsardzībā, pārejot no kontroles un uzraudzības funkcijām uz dialoga veidošanu ar pieminekļu īpašniekiem: “Nākotnē ir daudz vairāk jāuzticas katram kultūras pieminekļa īpašniekam un visai sabiedrībai. Jo vairāk mēs katrs sargāsim un jutīsimies atbildīgs par savu mantojumu, jo darbs būs efektīvāks. NKMP kļūst par institūciju, kura mēģina veidot labu dialogu ar pieminekļu īpašniekiem un saimniekiem, vairāk atbalstīt un konsultēt [..], jo attieksme sabiedrībā pret mantojumu ir mainījusies.”

Latvijas Nacionālais arhīvs⁷⁰ (KM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) īsteno valsts politiku dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā. LNA, funkcionālo un teritoriālo struktūrvienību statusā, apvieno 15 valsts arhīvus, tai skaitā zonālos arhīvus. Kā nozīmīgākie notikumi pārskata periodā jāmin: LPSR VDK dokumentu pārņemšana un publiskošana; 2019. gadā uzsākts sistemātisks darbs ar diasporas arhīviem. 2020. gadā pabeigts publiskais meklētājs "meklēLNA", kas nodrošina piekļuvi

⁶⁸ <https://www.nkmp.gov.lv/>

⁶⁹ <https://likumi.lv/ta/id/72551-par-kulturas-piemineklu-aizsardzibu>

⁷⁰ <https://www.arhivi.gov.lv/>

Vienotajai valsts arhīvu informācijas sistēmai, kurā atrodama informācija par glabāšanā esošajiem fondiem, lietām un dokumentiem.

Latvijas Nacionālais kultūras centrs⁷¹ (KM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) – pēc respondentu vārdiem – “viens no vaļiem, uz kuriem turas politikas plānošana un monitorēšana” – atbild par vairākām nozīmīgām politikas jomām – kultūras un radošās industrijas izglītības, nemateriālā kultūras mantojuma, dziesmu un deju svētku tradīcijas un ar to saistītajām tautas mākslas jomām. Līdz ar to LNKC ir atbalsta punkts un koordinators vairākiem ļoti plašiem kultūras procesiem, kas gan aptver institūciju tīklu visā Latvijas teritorijā, gan ir salīdzinoši vienas no finanšu ietilpīgākajām nozarēm. KM un LNKC kopā strādā ar visiem kultūrizglītības līmeņiem, pārskata periodā īpašu uzmanību pievēršot izglītības pēctecības jautājumiem un tam, kā stiprināt saiti ar kultūras nozares un radošo industriju vajadzībām. LNKC pārrauga profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības kultūrizglītības procesu. Nozīmīgākais notikums Pamatnostādņu īstenošanas laikā bija profesionālās vidējās izglītības iestāžu reforma un konsolidācija – profesionālās izglītības kompetenču centru izveide un attīstība, kas kopā ar nozīmīgiem ES struktūrfondu ieguldījumiem ir ļāvis attīstīt infrastruktūru un modernizēt programmas. LNKC atbildības lokā ir arī dažādās iedzīvotāju līdzdalības un iesaistes formas – amatiermākslas kustība visā Latvijā, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība, kā arī dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšana un attīstība. Šie procesi aptver visu Latviju – gan caur iedzīvotāju kopienām, gan ļoti sazaroto pašvaldību pārraudzībā esošo kultūras namu tīklu. Pārskata perioda kulminācija bija Latvijas valsts simtgadei veltīto XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku rīkošana. Kā pārskata periodā nepadarītais darbs tiek atzīmēta Kultūras centru likumprojekta virzība. Nemateriālā kultūras mantojuma jomā nozīmīgs pagrieziena punkts bija Nemateriālā kultūras mantojuma likuma pieņemšana (2016.) un Nacionālā nemateriālā kultūras mantojuma saraksta izveide.

Nacionālais kino centrs⁷² (KM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) īsteno valsts politiku kino un filmu nozarē, kā arī administrē kino un filmu nozarei paredzētos valsts budžeta līdzekļus. Būtiskākais sasniegums ir filmu programmas “Latvijas filmas Latvijas simtgadei” īstenošana, kas līdz ar ievērojamo finansējuma pieaugumu un filmu uzņemšanas procesa nodrošinājumu ļāva stiprināt kino industriju Latvijā un panākt nozīmīgu sabiedrības iesaisti. Te nozīmīga loma ir arī vairākām citām NKC aktivitātēm, kas īstenotas pārskata periodā. Minēsim dažas – attīstīta portāla filmas.lv darbība, sadarbībā ar KISC, kā arī ar Nacionālo kinofotofonodokumentu arhīvu. Panākta plaša Latvijas filmu, tai skaitā restaurēto filmu, pieejamība sabiedrībai portālā filmas.lv, izstrādāts projekts “Kino skolās”, kas piedāvā skatīties filmas izglītības mērķiem, kā arī izmantot metodiskos materiālus. Izveidota veiksmīga sadarbība ar sabiedrisko televīziju nacionālo filmu izplatīšanā.

---

⁷¹ <https://www.lnkc.gov.lv/>

⁷² <http://nkc.gov.lv/>

Kultūras informācijas sistēmu centrs⁷³ (KM pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) palīdz atmiņas institūcijām – arhīviem, bibliotēkām un muzejiem – saglabāt un padarīt pieejamu kultūras mantojumu nākamajām paaudzēm, izmantojot jaunākos informācijas tehnoloģiju risinājumus. Lai to īstenotu, centrs attīsta bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras un izglītības iestāžu informācijas sistēmas, nodrošinot uzkrāto informācijas avotu un kultūras vērtību pieejamību sabiedrībai. Centrs arī veido sadarbību ar citām valsts pārvaldes iestādēm, ieviešot mūsdienīgus valodas tehnoloģiju un mākslīgā intelekta risinājumus valsts pārvaldē iedzīvotāju efektīvas saziņas ar valsts pārvaldi un informācijas pieejamības sekmēšanai. Minēsim dažus no projektiem, ko īsteno KISC un kam ir bijusi nozīmīga ietekme pārskata periodā – “Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma”, valsts pārvaldes valodas tehnoloģiju platforma www.hugo.lv, Latvijas Digitālās Kultūras Kartes portāla funkcionalitātes uzlabošana (šobrīd tīmekļvietnē www.kulturasdati.lv). Tāpat KISC piedalījās kā partneris LNB vadītajā projektā „Kultūras mantojuma satura digitalizācija” (divas kārtas).

Valsts kultūrkapitāla fonds

Valsts kultūrkapitāla fonds (publiskais nodibinājums, kas atrodas Ministru kabineta pārraudzībā un pārraudzību īsteno ar kultūras ministra starpniecību) ir būtisks kultūras procesu finansētājs, turklāt tas īsteno arī dažādas mērķprogrammas, kas fokusēti sniedz ieguldījumu noteiktās prioritātēs. Piemēram, pārskata periodā tādas bija Latvijas valsts simtgades mērķprogrammas un COVID-19 seku mazināšanas instrumenti. Šajā periodā tika pakāpeniski atjaunots VKKF finansējums, ko krīzes laikā samazināja par 70%, un pieņemts lēmums par VKKF finansējuma modeļa maiņu, piesaistot to akcīzes nodoklim, kas paredz būtisku finansējuma palielinājumu no 2022. gada. Nevalstiskā sektora pārstāvju skatījumā nozīmīgs sasniegums bija tas, ka VKKF nozares NVO atbalstam sāka piešķirt finansējumu trīs gadu periodam, kas radīja lielāku stabilitātes sajūtu un darbības jaudu NVO sektorā.

VKKF finansējums atsevišķās jomās tiek uzskatīts par kritisku, praktiski vienīgo nozares finansējuma avotu (piemēram, laikmetīgās dejas jomā). Vienlaikus tiek vairākkārt uzsvērtā kopējā finansējuma nepietiekamība, kas ļauj atbalstīt tikai nelielu skaitu iesniegto projektu. Neprognozējamība, finansējuma gadījuma raksturs projektiem apgrūtina daudzu nozaru organizāciju darbības stabilitāti ilgtermiņā. Iesaistīto pušu skatījumā nozari ierobežo liegums atsevišķos projektu konkursos piedalīties valsts un pašvaldību institūcijām.

Pašvaldības

Pašvaldības ir nozīmīgs sadarbības partneris daudzu kultūras nozaru politiku īstenošanā – kultūras mantojuma, kultūrizglītības, Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanas u.c. Pārskata posmā

---

⁷³ <https://www.kis.gov.lv/lv>

arvien pieaugoša loma bija daudzfunkcionālo koncertzāļu izveidei, tai skaitā nodrošinot profesionālās mākslas pieejamību.

Nacionālās kultūras, mākslas un kultūrizglītības institūcijas

Pārskata periodā īpaša loma ir atsevišķām nacionālām mākslas un kultūras institūcijām, kas ne tikai piedāvā savam darbības profilam atbilstošus pakalpojumus un kultūras saturu, bet arī nodrošina koordinējošas un cita veida atbalsta funkcijas savā nozarē. Bez valsts teātriem un koncertorganizācijām, muzejiem, publiskajām bibliotēkām un citām kultūras institūcijām kā būtiskākās iesaistīto pušu skatījumā tiek izceltas: Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs un Latvijas Nacionālais vēstures muzejs (LNVM).

Latvijas Nacionālā bibliotēka ir KM pārraudzībā esoša nacionālas nozīmes valsts kultūras iestāde – vispārpieejama universāla zinātniskā bibliotēka, kur ir visu Latvijas Republikas iespieddarbu glabātāja, nacionālo bibliogrāfisko resursu veidotāja un valsts bibliotēku sistēmas attīstības centrs⁷⁴. Jāatzīmē, ka pārskata periodu 2014. gadā iesāka LNB pārcelšanās uz jaunām telpām – Gaismas pili, kas ļāva palielināt bibliotēkas nozīmību sabiedrībā un kultūras vidē dažādos aspektos. Kā liecina LNB sniegtā informācija, kopš pārcelšanās LNB reģistrēto lasītāju skaits ir audzis trīskārt. LNB ērtā darba vide, krājuma pieejamība, personāla atsaucība un zināšanas ir mainījušas mācīšanās kultūru Latvijā, ko apliecina lasītāju skaita pieaugums. Ievērojami audzis ir arī krājuma izmantojums gan klātienē, gan digitāli, kas skaidrojams ne vien ar lasītāju skaita pieaugumu, bet arī ar brīvpieejas krājuma apjomu, Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas attīstību un jaunās resursu meklēšanas sistēmas *Primo* ieviešanu.

Jaunā ēka ir mainījusi, attīstījusi un nostiprinājusi LNB simbolisko nozīmi sabiedrības acīs kā zināšanu un kultūras vietu, kā arī Latvijas reprezentatīvo zīmolu starptautiskā mērogā. Vienlaikus LNB ir bijusi daļa no ļoti nozīmīga kultūras mantojuma digitalizācijas procesa, kopā ar projekta sadarbības partneriem – Latvijas Nacionālo arhīvu, Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un Kultūras informācijas sistēmu centru – īstenojot ERAF projektus “Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1. kārtā)” un “Kultūras mantojuma satura digitalizācija (2.kārta)”.

LNB ir arī Latvijas bibliotēku un saskarnozaru attīstības veicinātājs un atbalsta punkts. Līdz ar citiem vērtīgiem un vērienīgiem Latvijas simtgades projektiem, tika īstenots arī Nacionālās enciklopēdijas izveides projekts.

Kultūrpolitikas veidotāju skatījumā LNB ir būtiska loma, ietekmējot kultūrpolitikas procesus un kultūras nozares attīstību kopumā: “LNB koncentrējas intelektuālais resurss, un bibliotēka stratēģiski

---

⁷⁴ Likums Par Latvijas Nacionālo bibliotēku, stājas spēkā 23.01.1993. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=62905>

uzrāda apbrīnojamu kapacitāti, spēju transformēties – kļūst par digitālās kompetences centru, attīsta sevi par zinātnes centru”.

Latvijas muzeju kopainā kā divi nozīmīgākie muzeji pārskata periodā tiek izcelti **Latvijas Nacionālais mākslas muzejs** un tā filiāles un **Latvijas Nacionālais vēstures muzejs**.

LNMM ēkas atvēršana pēc rekonstrukcijas 2016. gadā bija nozīmīgs notikums Latvijas muzeju nozarei un sabiedrībai. Jāpiemin, ka LNMM ēka pēc rekonstrukcijas saņēma “Latvijas Būvniecības Gada balvu 2015” un “Latvijas Arhitektūras Lielo gada balvu 2016”. Ēkas atvēršana arī ļāvuši īstenot jaunas ekspozīcijas un aktivitātes darbā ar sabiedrību, tai skaitā muzejpedagoģiskās programmas bērniem un jauniešiem. Pārskata periodā LNMM bija nozīmīga loma dažādu Latvijas valsts simtgades pasākumu realizācijā, kas “ir ļoti veiksmīgi virzījušies un devuši visdažādāko rezonansi gan publikā, gan profesionālajā pētījumu vidē (nopietni pētījumi, starptautiskas un vietēja mēroga izstādes)”.

Kā otra nozīmīga muzeju nozares institūcija iesaistīto pušu skatījumā tiek minēts LNVM, kas šajā periodā ir būtiski mainījies – atjaunojies vēstures muzeja vadošo darbinieku sastāvs, izmainīta muzeja darbību, saturs, piedāvājums. Tiek atzīmēts, ka LNVM ir bijusi nozīmīga loma vairāku lielu projektu virzīšanā, piemēram, izstādes "Latvijas gadsimts", kas ir Latvijas muzeju kopīgs veltījums valsts simtgadei, izveidē un muzeju krātuves projektā (nodota ekspluatācijā 2019.gada nogalē).

Tiek atzīmēta arī KM pakļautības **kultūras un mākslas augstskolu** loma, kas nodrošina gan profesionāļu sagatavošanu, gan zinātnisko darbību – **Jāzepa Vītola Latvijas mūzikas akadēmija, Latvijas Kultūras akadēmija un Latvijas Mākslas akadēmija**. Pārskata periodā tiek izcelta Latvijas Kultūras akadēmijas un tās Zinātniskās pētniecības centra loma pētījumu veikšanā – kas ir operatīvi ļāvuši iegūt datus par dažādām kultūrpolitikas iniciatīvām (piemēram, “Latvijas skolas soma”, Dziesmu un deju svētku process), kā arī veikt regulāru kultūras auditorijas monitoringu, kas ir nodērējis pētījumos balstītas politikas veidošanā. Būtisks sasniegums ir arī visu trīs augstskolu izstrādātā kopīgā profesionālā doktora studiju programma mākslās "Mākslas".

Reģionālās kultūras un mākslas institūcijas

Daudzfunkcionālo koncertzāļu izveide reģionos tiek saukta par “veiksmes stāstu” – gan ar tiešajiem ieguvumiem mākslas un kultūras procesa nodrošināšanā, it īpaši atbalstot profesionālās mākslas pieejamību, gan veicinot kultūras patēriņu un mobilitāti valsts iekšienē, gan nostiprinot reģionālo kultūras un mākslas institūciju lomu, gan veicinot kultūras tūrismu. Gandrīz visas koncertzāles savu darbību uzsākušas Pamatnostādņu īstenošanas periodā, izņemot **Latgales vēstniecība “Gors”**, kas tika atklāta 2013.gada pavasarī: **Vidzemes koncertzāle “Cēsis”** atklāta 2014. gada pavasarī, koncertzāle **“Lielais dzintars”** Liepājā – 2015. gada nogalē, **koncertzāle “Latvija”** Ventspilī – atklāta 2019. gadā. Kā vienlīdz nozīmīgu reģionālo kultūras un mākslas organizāciju iesaistītās puses min

Daugavpils Marka Rotko mākslas centru, kas ir daudzfunkcionāls laikmetīgās mākslas, kultūras un izglītības centrs Daugavpils cietoksnī (atklāts 2013. gadā).

Iesaistīto pušu skatījumā šo reģionālo kultūras norišu vietas ir veicinājušas augstvērtīgas profesionālās mākslas pieejamību, reģiona konkurētspēju un sociālekonomisko attīstību, veidojot pilnvērtīgu kultūrvidi un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Nozaru padomes un nevalstiskais sektors

Kultūrpolitikas veidotāju skatījumā izšķiroša nozīme Pamatnostādņu prioritāšu īstenošanā ir bijusi **KM nozaru padomēm un nozaru asociācijām – nevalstiskā sektora pārstāvjiem**.

Nacionālā Kultūras padome kā KM sabiedriska konsultatīva institūcija kultūras nozaru un kultūrpolitikas jautājumos – spēlējusi būtisku lomu izvirzot prioritātes, diskutējot stratēģiski svarīgus kultūras nozares attīstības jautājumus. Kultūras ministrijas **nozaru konsultatīvās padomes** darbojas lielākajā daļā KM pārraudzībā esošo kultūras nozaru – arhitektūras (Nacionālā Arhitektūras padome), arhīvu (Arhīvu padome), bibliotēku (Latvijas Bibliotēku padome), dejas (Latvijas Dejas padome), dizaina (Latvijas Dizaina padome), filmu (Filmu padome), kultūrizglītības (Kultūrizglītības padome), literatūras (Literatūras un grāmatniecības padome), muzeju (Latvijas Muzeju padome), mūzikas (Latvijas Mūzikas padome), radošo industriju (Radošo industriju padome), tautas mākslas un nemateriālā kultūras mantojuma (Dziesmu un deju svētku padome, LNKC konsultatīvās padomes), teātra (Teātra padome), vizuālās mākslas (Vizuālās mākslas padome) nozarēs. 2020.gadā izveidota Latvijas Pasākumu producentu un pasākumu rīkotāju padome. Šo padomju uzdevumi saistās gan ar problēmsituāciju un nozares attīstības jautājumu risināšanu, gan arī ar līdzdalību nākamā perioda kultūrpolitikas pamatnostādņu – nozaru stratēģiju izstrādē.

Tikpat būtiska loma kultūrpolitikas veidošanā pārskata periodā ir bijusi nevalstiskajām organizācijām – **nozaru asociācijām un radošajām savienībām**⁷⁵.

Aktīvākās nozaru asociācijas pārskata periodā ir bijušas **Latvijas Radošo savienību padome un Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija (LKNVOA)**, kas ne tikai attīstīja dažādas aktivitātes savas institūcijas ietvaros, bet plašāk pārstāvēja savas nozares intereses un piedalījās dialogā ar KM par kultūrpolitikas attīstības prioritātēm un risinājumiem, tai skaitā līdzdarbojās Nacionālajā Kultūras padomē.

Kā vienu no nozīmīgākajiem sasniegumiem laika periodā no 2014. līdz 2020.gadam nozaru asociāciju skatījumā jāmin dažādas politikas iniciatīvas, kas saistās ar **radošo personu situāciju** un kuru iniciēšanā būtiska loma ir bijusi nozaru asociācijām. Šajā kontekstā būtiskākais notikums ir **Radošo**

⁷⁵ <http://www.makslinieki.lv/rado%C5%A1%C4%81s-savien%C4%ABbas/>

personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma⁷⁶ pieņemšana. Tiesa, tiek atzīmēts problemātiskais process un likumprojekta labojumi, kā rezultātā likuma normas atšķiras no sākotnēji iecerētā. Tomēr šī procesa rezultātā tiek finansēta un, sadarbojoties LRSP un VKKF, administrēta **“Radošo personu atbalsta programma”**. Vēl viens instruments, kas ir ieviests 2020. gadā, ir **VKKF “Jaunrades veicināšanas stipendiju mērķprogramma”**. 2020. gadā aizsākās arī diskusija par **VSAOI iemaksām pašnodarbinātām radošām personām**, it īpaši diskutējot par tiem pašnodarbinātajiem, kuru ienākumi ir neregulāri un nesasniedz trīs minimālo algu sliekšni ceturksnī. Arī šajā procesā un dialogā aktīvi iesaistījās gan LRSP un LKNVOA, gan nozaru asociācijas. Kā uzlabojums radošo personu situācijā tiek atzīmēts arī panāktais **algu palielinājums** valsts teātros mākslinieciskajam un tehniskajam personālam (no 2016. gada).

Nozaru asociācijas atzīmē, ka pārskata periodā tika **sakārtots nozaru balvu jautājums** – noteikts saraksts ar valsts gada balvām kultūras nozarē, izveidoti funkcijas deleģējuma līgumi, noteiktas funkcijas, ko finansē VKKF un ko KM. Tika iedibināta Izcilības balva kultūrā par starptautiskiem sasniegumiem.

Tiek atzīmēts arī īpašs “izrāviens” atsevišķās nozarēs – piemēram, kino nozare pārskata periodu min kā filmu atdzimšanas laiku, īpašu nozīmi piešķirot **programmai “Latvijas filmas Latvijas simtgadei” un kino nozares starptautiskajām aktivitātēm** un sasniegumiem. Latvijas Fotogrāfu savienības izveide tiek uzskatīta par nozīmīgu soli **foto nozares konsolidēšanas un interešu pārstāvniecības nodrošināšanā**. Tā rezultātā nozarē ir notikušas arī citas aktivitātes ar vēlmi sakārtot profesijas standartus, izglītības sistēmu un nedefinēt nozarei piederīgās profesijas. Kā pozitīvs sasniegums tiek minēta arī **dejas nozares sadrumstalotības mazināšanās**, ko veicinājusi gan Dejas balvas ieviešana, gan Latvijas dejas informācijas centra izveide. Izcelta tiek arī **literatūras nozare**, kuras attīstībā īpaša nozīme bija dalībai Londonas grāmatu tirgū Baltijas valstu viesu statusā 2017.–2019., Latvijas literatūras eksporta attīstība, tulkotāju kopienas izveide un kapacitātes stiprināšana, definēta eksporta stratēģijas programma un tālākie plāni. Latvijas Dizaina centrs un Latvijas Dizaineru savienība tiek atzīti par ļoti būtiskiem partneriem **dizaina politikas veidošanā**, šīs nozares prestižu veicinājusi arī Dizaina gada balvas iedibināšana. Mūzikas eksporta biedrība sniegusi lielu ieguldījumu populārās mūzikas eksporta veicināšanā (izglītošanas pasākumi, dziesmu rakstīšanas nometnes, pārstāvniecība starptautiskajās skatēs utt.). **Muzeju nozarē** aktīvi darbojas vairākas nevalstiskās organizācijas, īpaši tiek uzsvērtā Latvijas Muzeju biedrības loma kā ļoti nozīmīga muzeju nozares procesu attīstībā. Kultūras centru darbinieku biedrība ir virzījusi Kultūras centru likumu (nav pieņemts Pamatnostādņu īstenošanas laikā).

⁷⁶ Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likums, Saeima, stājas spēkā 01.01.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295594-radoso-personu-statusa-un-profesionalo-radoso-organizaciju-likums>, skatīts 20.05.2021.

Ieguldītie resursi un to izlietojuma efektivitāte

Finansējuma atbilstību plānotajam pilnā apjomā nav iespējams novērtēt vairāku iemeslu dēļ, tādēļ šajā nodaļā sniegtais raksturojums sniedz tikai indikatīvu priekšstatu par izpildes pakāpi.

Viens no iemesliem nepilnīgam ieguldīto resursu izvērtējumam ir **ierobežojumi, kas bija jāņem vērā resursu plānošanā** Pamatnostādņu izstrādes laikā. Kā norādīts Pamatnostādnēs, to īstenošanai plānotie finanšu avoti ir valsts un pašvaldību budžets, starptautiskais finansējums, tostarp ES struktūrfondi, Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instruments, kā arī privātais kapitāls, kas piesaistāms, veiksmīgi attīstot publiskās un privātās partnerattiecības, kā arī citus risinājumus privātā kapitāla piesaistei. Vienlaikus norādīts, ka Pamatnostādnēs noteikto atbalsta virzienu finansēšanai var tikt piesaistīts arī citu avotu finansējums, tostarp citas ārvalstu finanšu palīdzības finansējums. Sākotnēji finanšu plānošanā netika iekļauts finansējums Latvijas simtgades pasākumu sagatavošanas procesam, tomēr Pamatnostādņu īstenošanas periodā Latvijas simtgades pasākumu finansējums bija nozīmīgs vairāku uzdevumu sasniegšanā. Pamatnostādnēs norādīts arī provizoriskais finansējums, ko iegulda citas ministrijas vai to pakļautības institūcijas. Šo institūciju budžetu plānošana ir notikusi neatkarīgi no KM, tikai iespēju robežās ņemot vērā Pamatnostādņu uzstādījumus. Tāpat atsevišķu uzdevumu (piemēram, 4. Prioritātes 3.1.4.–3.1.8.) izmaksas provizoriski varēja tikt noteiktas pēc veicamo darbu saskaņošanas ar ēku lietotāju, pēc būvprojekta tehniskā projekta aktualizācijas un būvniecības līgumcenas noteikšanas. Iespēju robežās šīs precizētās summas ir iekļautas gala izvērtējuma aprēķinos. Tiek norādīti dažādi finansējuma avoti, piemēram, kopā valsts un pašvaldību budžets, līdz ar to nav iespējams konstatēt, kāds ir finansējuma apjoms, ko iegulda katrs finansētājs. Gadījumā, ja viens finansētājs iegulda būtiski lielāku vai būtiski mazāku finansējuma apjomu, nav iespējams novērtēt iesaistīto institūciju ietekmi uz pasākuma izpildi un mērķu sasniegšanu.

Būtiskākais ierobežojums – Pamatnostādnēs paredzēts papildu piesaistāmais budžets no jaunām politikas iniciatīvām, prioritāriem pasākumiem vai citiem finanšu instrumentiem, lai gan plānotie uzdevumi un pasākumi daļēji atbilst aktivitātēm, kas tiek īstenotas no KM pamatbudžeta.

Tāpat problēmas resursu izvērtējumā saistās ar **izlietotā finansējuma uzskaiti**. Par daļu no ieguldītā finansējuma apjoma trūkst informācijas vai arī tā tika sniegta tikai par atsevišķu institūciju ieguldījumiem, lai gan pasākuma īstenošanā iesaistīti vairāki finansētāji. Vietām finansējuma uzskaitē pārklājas, norādot finansējumu gan kā institūcijas budžetu kopumā, gan pie atsevišķa uzdevuma par šaurāka pasākuma izpildi. Institūcijas ne vienmēr var izdalīt finansējumu atbilstoši plānotajiem pasākumiem, jo tie neatbilst institūcijas budžeta plānošanas principiem (piemēram, atsevišķi izdalīt izglītības aktivitātes vai tml.) un datu ieguve prasa papildus resursus no iesaistītās institūcijas puses.

Ieguldītā finansējuma apjomu ietekmē arī dažādi **ārēji faktori**, tai skaitā valsts ekonomiskā attīstība un kopējais kultūras sektoram atvēlētais valsts un pašvaldību finansējums.

Kopumā jāsecina, ka minētie aspekti liedz pilnā apjomā novērtēt ieguldīto finansējumu 2015.–2020. gadā. Tomēr sniegsim indikatīvu novērtējumu, kas daļēji atspoguļo, kuru prioritāšu īstenošana ir bijusi pamatā KM pārraudzībā, bet kuru īstenošana ir bijusi lielākā pakāpē atkarīga no citiem finansējuma avotiem un ārējiem faktoriem.

Kopējie ieguldīto finanšu resursu aprēķini liecina, ka tie bijuši 68,3% apmērā no plānotā. Ticis plānots, ka kopējie finanšu ieguldījumi visā Pamatnostādņu īstenošanas periodā būs 431,8 miljoni EUR apmērā, bet izpilde bijusi 295,0 miljonu apmērā. Jāuzsver, ka izteikti atšķirīga ir situācija katrā no Pamatnostādņu prioritātēm. Ja 1. prioritātes ietvaros īstenotajiem pasākumiem finanšu ieguldījumu izpilde ir 81,1% un 4. prioritātes ietvaros 70,5%, tad 2. prioritātes ietvaros 55,9%, bet 3. prioritātes tikai 37,9%. Līdzīgas nevienmērīguma tendences vērojamas arī katrā prioritātei pakārtoto rīcības virzienu ietvaros, kur ieguldījumu izpilde ir intervālā no 5,8% (Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība) līdz 172% (Kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos).

Tabula 3. Pamatnostādņu pasākumu finanšu resursi: plānotais un izpilde 2015–2020, EUR

Prioritātes	Plāns	Izpilde	Neizpildes apmērs	Izpildes īpatsvars, %
1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos	183 099 671,00	148 455 063,14	- 34 644 607,86	81,1
2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība	69 952 245,00	39 073 905,19	- 30 878 339,81	55,9
3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas	56 787 000,00	21 504 945,38	- 35 282 054,62	37,9
4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība	121 954 499,00	85 962 767,83	- 35 991 731,17	70,5
KOPĀ	431 793 415,00	294 996 681,54	- 136 796 733,46	68,3

Lielāki vai mazāki nekā sākotnēji plānoti ieguldījumi atsevišķu rīcības virzienu īstenošanā galvenokārt saistās ar papildu finansējuma piesaisti. Piemēram, 1. prioritātes 2. rīcības virziens uzrāda papildu piešķirumus Latvijas valsts simtgades programmas īstenošanai, kā arī ieguldījumus infrastruktūras sakārtošanā programmas “Mantojums-2018” ietvaros. Līdzīgi 2. prioritāte 1. rīcības virzienā ieguldīts ievērojami lielāks finansējums “Latvijas skolas somas” programmas ietvaros nekā sākotnēji plānots (kas bija viens no nozīmīgākajiem Latvijas valsts simtgades projektiem).

Tabula 4. Pamatnostādņu pasākumu finanšu resursi dalījumā pa prioritātēm un rīcības virzieniem: plānotais un izpilde 2015–2020, EUR

Uzdevumi	Plāns	Izpilde	Neizpildes/Pārpildes apmērs	Izpildes īpatsvars, %
1. PRIORITĀTE: Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos	183 099 671,00	148 455 063,14	- 34 644 607,86	81,1
1. Rīcības virziens: Labvēlīgas vides veidošana kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai (NAP 337; 132)	88 992 064,00	74 121 372,55	- 14 870 691,45	83,3
2. Rīcības virziens: Kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos. (NAP 337)	30 088 150,00	51 741 503,00	21 653 353,00	172,0
3. Rīcības virziens: nodrošināt Latvijas kultūras līdzdalību starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos, un sekmēt kultūras diplomātijas attīstību (NAP 337)	6 535 422,00	5 211 112,00	- 1 324 310,00	79,7

Uzdevumi	Plāns	Izpilde	Neizpildes/Pārpildes apmērs	Izpildes īpatsvars, %
4. Rīcības virziens: Cilvēkresursu attīstība un efektīva kultūrpārvaldība (NAP 339)	57 484 035,00	17 381 075,59	- 40 102 959,41	30,2
2. PRIORITĀTE: Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība	69 952 245,00	39 073 905,19	- 30 878 339,81	55,9
1. Rīcības virziens: Personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā un neformālajā izglītībā (NAP 337; 249; 248)	9 923 000,00	10 245 655,36	322 655,36	103,3
2. Rīcības virziens: Kvalitāte un izcilība profesionālajā kultūrizglītībā (NAP 291; 294; 295)	43 708 192,00	19 520 064,83	- 24 188 127,17	44,7
3. Rīcības virziens: Konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība (NAP 182; 183; 184; 186; 189; 190)	10 383 669,00	8 961 241,01	- 1 422 427,99	86,3
4. Rīcības virziens: Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība (NAP 295)	5 937 384,00	346 943,99	- 5 590 440,01	5,8
3. PRIORITĀTE: Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas	56 787 000,00	21 504 945,38	- 35 282 054,62	37,9
1. Rīcības virziens: Uzņēmējdarbības izaugsme radošo industriju sektorā (NAP 130; 131; 133; 134)	10 060 000,00	6 016 000,00	- 4 044 000,00	59,8
2. Rīcības virziens: Radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports (NAP 134)	27 947 000,00	8 424 071,38	- 19 522 928,62	30,1
3. Rīcības virziens: Labvēlīga infrastruktūra un inovāciju attīstība (NAP 134; 186)	15 650 000,00	6 798 092,00	- 8 851 908,00	43,4
4. Rīcības virziens: Sabiedrības informēšana, radošo industriju pētniecība un monitoringi (NAP 134; 133)	3 130 000,00	266 782,00	- 2 863 218,00	8,5
4. PRIORITĀTE: Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība	121 954 499,00	85 962 767,83	- 35 991 731,17	70,5
1. Rīcības virziens: Nodrošināt kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstību un pieejamību (NAP 188; 337; 415; 417; 437)	45 720 670,00	21 637 300,72	- 24 083 369,28	47,3
2. Rīcības virziens: Radošu cilvēkresursu piesaiste un radošas vides veidošana (NAP 339; 436; 437)	8 307 000,00	13 187 003,11	4 880 003,11	158,7
3. Rīcības virziens. Attīstīt Rīgu kā kultūras metropoli un sekmēt tās pozitīvo ietekmi (NAP 132; 389)	67 926 829,00	51 138 464,00	- 16 788 365,00	75,3

Dati par rīcības virzieniem, kuros ir zemāka izpilde par 40%, zināmā mērā sniedz ieskatu problemātikā, kas skar ieguldīto resursu izpildi un novērtēšanu kopumā.

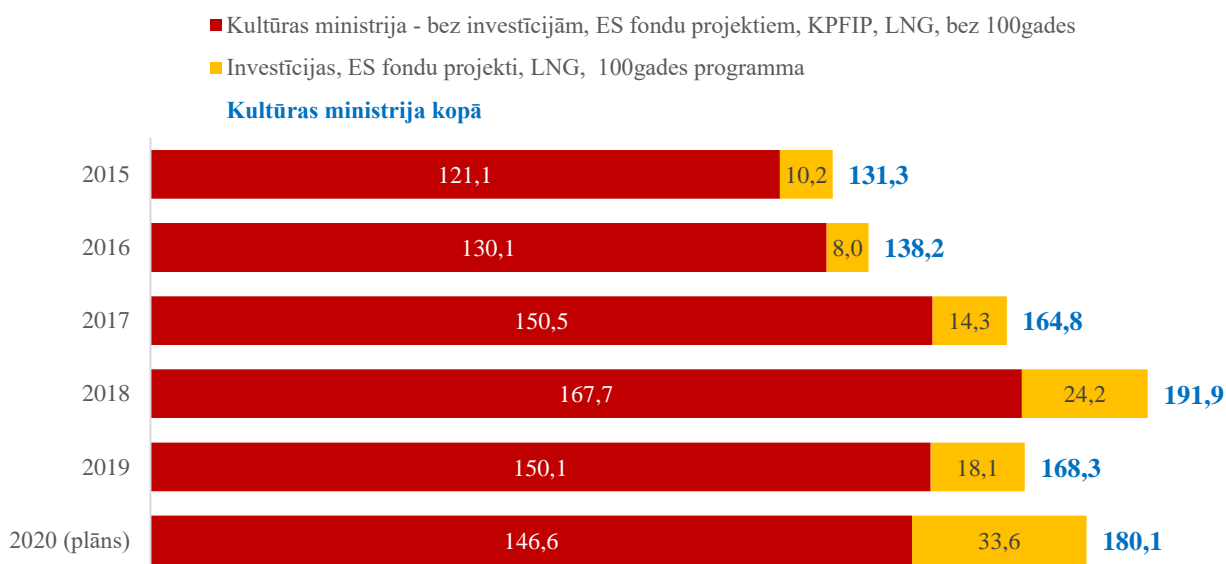
Viens no iemesliem neizpildei – **iesaistītas vairākas institūcijas**, kuru ieguldījumu nevar sistemātiski uzskaitīt. 2. prioritātes 4. rīcības virziena “Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība” katra pasākuma izpildē iesaistītas vairākas institūcijas, bet ne visas varēja sniegt informāciju par savu ieguldīto finansējumu šādā griezumā.

Otrs iemesls – **izpildē iesaistītas institūcijas, kas nav KM pakļautībā**. Vairāki rīcības virzieni, kuros nav ieguldīts pietiekams finansējums, attiecas uz 3. prioritāti “Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas”. Šīs prioritātes izpilde bija lielā mērā atkarīga no citu ministriju pakļautības institūciju finansējuma un šī finansējuma avota prioritātēm. Piemēram, rīcības virziens “Radošo industriju sektora konkurētspēja un eksports” izpilde atkarīga no EM, ĀM, ES fondu, programmas “Radošā Eiropa”, pašvaldību u.c. finansējuma.

Trešais iemesls – **nepietiekams finansējums ārēju faktoru dēļ** (valsts ekonomiskā attīstība un kopējais kultūras sektoram atvēlētais valsts un pašvaldību finansējums). Piemēram, 1. prioritātes 4. Rīcības virzienā “Cilvēkresursu attīstība un efektīva kultūrpārvaldība” 4.1.1. pasākums plānoja kultūras jomā strādājošo atlīdzības pieaugumu, nodrošinot tā atbilstību kvalifikācijai un samērojamību ar vidējo atalgojumu valstī – tas netika izpildīts nepietiekamā finansējuma no valsts un pašvaldību budžetiem dēļ.

Vērtējot finanšu ieguldījumus, papildus jāņem vērā arī Pamatnostādņu sasaiste ar KM valsts budžeta izdevumiem, jo daļa no Pamatnostādņēs plānotajām aktivitātēm tikušas finansētas kopējā budžeta ietvaros, tādēļ sniedzam informatīvu ieskatu KM budžeta izdevumos. Salīdzinoši lielāks pieaugums ir 2018. gadā, kas atbilst Pamatnostādņu izpildē konstatētajiem nozīmīgākajiem rezultātiem Latvijas valsts simtgades programmas ietvaros, kā simtgades filmu programmai, “Latvijas skolas somai” un XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki.

Kultūras ministrijas valsts budžeta izdevumi (EUR, mlj)

Tabula 5. Kultūras ministrijas valsts budžeta izdevumi pa programmām un apakšprogrammām, EUR

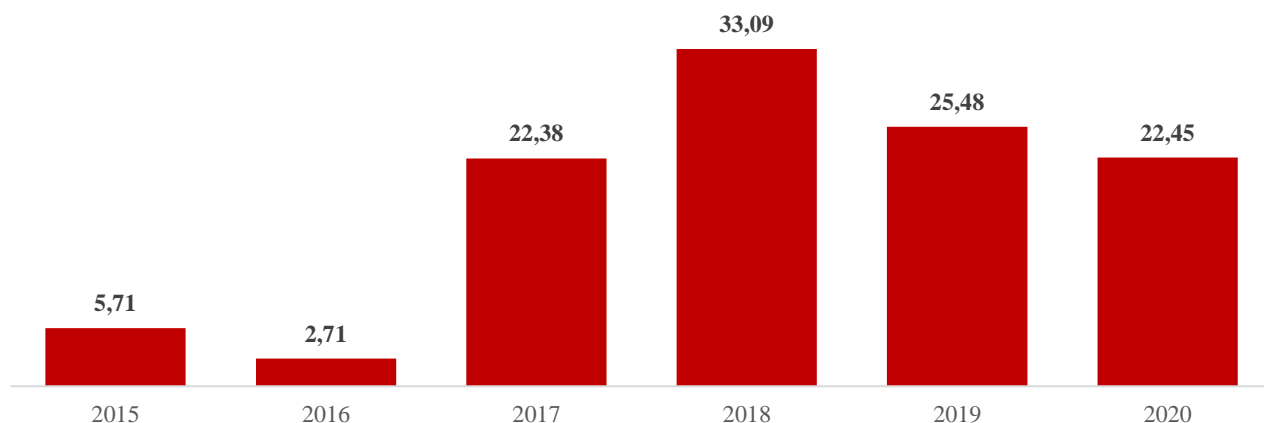
Nr.	Programmas un apakšprogrammas, apakšnozares nosaukums	2015-2017	2018-2020	Kopā
19.00.00	Profesionālā māksla kopā	94 603 410	106 338 771	200 942 181
19.03.00	Filmu nozare	19 499 168	17 027 319	36 526 487
19.07.00	Mākslas un literatūra	75 104 242	89 311 452	164 415 694
20.00.00	Kultūrizglītība	134 971 307	162 073 844	297 045 151
21.00.00	Kultūras mantojums	113 317 068	147 735 695	261 052 763
22.00.00	Kultūras projekti un investīcijas kopā	26 762 888	46 802 665	73 565 553
22.02.00	Kultūras pasākumi, sadarbības līgumi un programmas	6 369 983	6 005 627	12 375 610
22.05.00	Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma	1 256 656	1 256 756	2 513 412
22.06.00	Klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošana	206 811	-	206 811
22.07.00	Nomas maksas VAS "VNĪ" programmas "Mantojums-2018" ietvaros	9 688 227	11 422 122	21 110 349
22.08.00	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija	333 747	387 219	720 966
22.10.00	Nevalstisko organizāciju atbalsts sabiedrības jomā / Sabiedrības saliedētības pasākumi	2 876 877	3 692 628	6 569 505
22.12.00	Latvijas Valsts simtgades programma	4 860 358	21 346 283	26 206 641
22.13.00	Mediju politikas īstenošana	1 170 228	2 692 031	3 862 259
24.00.00	Informācijas tehnoloģiju attīstība un uzturēšana kultūras nozarē	1 228 944	1 278 783	2 507 727
25.00.00	Valsts kultūrkapitāla fonds	27 091 456	31 276 494	58 367 950
25.01.00	VKKF darbības nodrošināšana	1 555 854	1 866 601	3 422 455
25.02.00	VKKF programmu un projektu konkursi	25 535 601	29 409 893	54 945 494
26.00.00	Sabiedrības saliedētības pasākumi	-	2 703 116	2 703 116

Nr.	Programmas un apakšprogrammas, apakšnozares nosaukums	2015-2017	2018-2020	Kopā
26.01.00	Sabiedrības integrācijas pasākumu īstenošana	-	1 853 457	1 853 457
26.02.00	Diasporas pasākumu īstenošana	-	849 659	849 659
27.00.00	Mediju politikas īstenošana	-	1 314 718	1 314 718
62-73	ES fondi kopā	23 137 703	29 035 194	52 172 897
97.00.00	Nozaru vadība un politikas plānošana	8 867 106	9 288 809	18 155 915
99.00.00	Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem	2 700 830	25 542 504	28 243 334

Informatīvi sniedzam ieskatu arī jaunajām politikas iniciatīvām un citiem prioritārajiem pasākumiem

Jaunajām politikas iniciatīvām un citiem prioritārajiem pasākumiem papildu piešķirtais finansējums (EUR, mlj)

Kultūras ministrijai piešķirtā finansējuma apjomā, jo Pamatnostādņu uzdevumu indikatīvais finanšu aprēķins un sadalījums pa gadiem (Pamatnostādņu 5. pielikums) ietvēra galvenokārt prognozēto papildu piesaistīto finansējumu. Tādēļ šis grafiks sniedz ieskatu par prognozētā finansējuma piesaistes apmēru.

Mērķa grupu viedokļa analīze

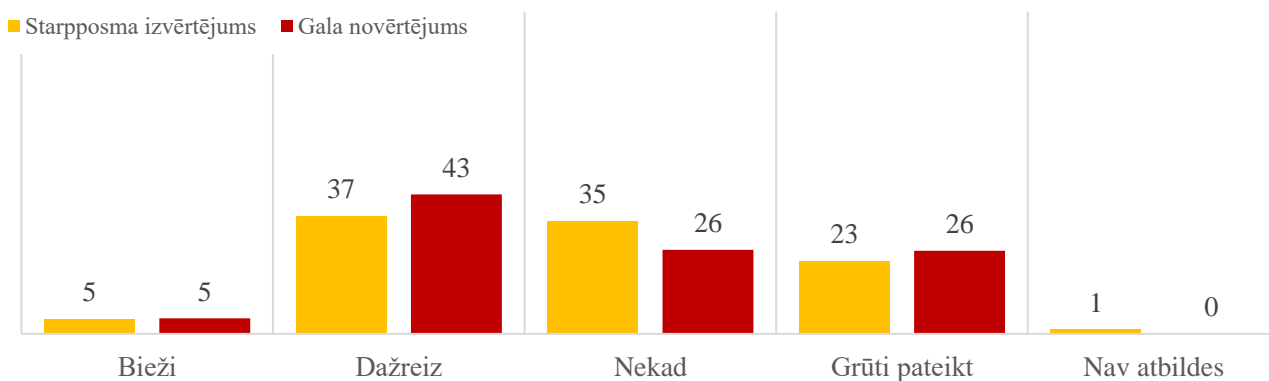
Pamatnostādņu mērķu un uzdevumu sasniegšanā bijusi iesaistīta plaša politikas veidotāju un finansētāju (kultūrpolitikas un arī citu nozaru – FM, VARAM, AiM, VM, ZM, IZM), kultūrizglītības, valsts un pašvaldības kapitālsabiedrību, privātā sektora, NVO aktoru grupa. Izvērtējuma ietvaros šo mērķa grupu viedokļi tika pētīti gan ar kvalitatīvām (individuālās padziļinātās intervijas), gan kvantitatīvām metodēm (kvantitatīva aptauja). Intervijās iegūtie vērtējumi jau izvērsti citās šī ziņojuma nodaļās. Papildus, lai aptvertu plašāku mērķgrupu loku, tika īstenota kvantitatīva aptauja. Pašreizējā elektroniskās aptaujas anketa tika izsūtīta respondentu sarakstam, kuru veido kultūras kartē <https://www.kulturaskarte.lv/> reģistrētās kultūras aktoru grupas (arhīvu, bibliotēku, kinoteātru, koncertorganizāciju, kultūras centru, kultūrizglītības iestāžu, kultūrvēsturisku vietu, mākslas salonu un galeriju, māksliniecisko kolektīvu, muzeju, NVO, pasākumu norišu vietu, pārvaldes institūciju, radošo

industriju, radošo rezidenču, starptautisko organizāciju, teātru darbinieki un mākslinieki). Aptaujā sasniegtā response iekļauj 1027 mērķgrupām atbilstošus respondentus (72% no tiem pārstāv pašvaldību iestādes, 14% valsts iestādes, 9% nevalstisko sektoru, 5% komercsektoru, 3% valsts kapitālsabiedrības vai pašvaldību uzņēmumus).

Kopumā 48% mērķgrupu pārstāvju novērtē, ka ikdienas darbā vismaz dažreiz ir izmantojuši Pamatnostādnes. Tomēr katrs ceturtais apgalvo, ka nekad nav izmantojis Pamatnostādnes. Vēl 26% nevar konkrēti atbildēt uz šādu jautājumu. Tomēr jāuzsver, ka, salīdzinot ar starpposma izvērtējumu, par 6% ir pieaudzis to īpatsvars, kuri Pamatnostādnes ir izmantojuši.

To, ka ikdienas darbā Pamatnostādnes ir izmantotas vismaz dažreiz, biežāk atzinuši bibliotēku (55% apgalvo, ka ir izmantojuši), kultūrvēsturisko vietu (64%), muzeju (64%), pārvaldes institūciju (68%) pārstāvji. Savukārt Pamatnostādnes savā darbā izteikti retāk izmantojuši valsts kapitālsabiedrību (36% nekad nav izmantojuši), nevalstiskā sektora (48%) un komercsektora (58%) pārstāvji, kā arī koncertorganizāciju (71%), teātra (38%), mākslas galeriju (83%) pārstāvji.

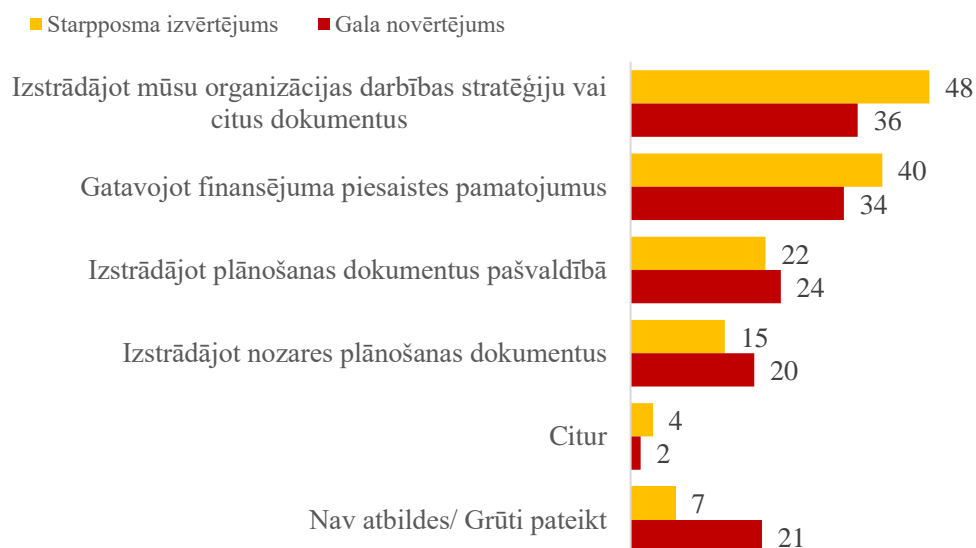
Cik bieži savā/organizācijas ikdienas darbā izmantojat Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes „Radošā Latvija” (2014–2020)?
(%; visi respondenti, n (vidusposm.) =678, n (gala) =1027)

Lai gan kopumā to īpatsvars, kuri Pamatnostādnes izmantojuši ikdienas darbā, ir pieaudzis, sniegt konkrētu atbildi par to, kādos gadījumos Pamatnostādnes ir izmantotas, varējuši ievērojami mazāk respondentu, nekā starpposma izvērtējumā (21% no tiem, kas apgalvo, ka Pamatnostādnes ir izmantojuši, nav varējuši konkretizēt, kādos gadījumos). 36% Pamatnostādnes izmantojuši savas organizācijas darbības stratēģijas vai citu dokumentu izstrādē (un tas ir ievērojami retāk, nekā vidusposma mērījumā, kur šādu atbildi sniedza 48%). 34% Pamatnostādnes izmantojuši, gatavojot finansējuma piesaistes pamatojumus (iepriekšējā mērījumā 40%). 24% Pamatnostādnes izmantojuši, izstrādājot plānošanas dokumentus pašvaldībā (iepriekš 22%). Un 20% apgalvo, ka Pamatnostādnes noderējušas nozares plānošanas dokumentu izstrādē (iepriekš 15%, tādējādi šī ir vienīgā izmantošanas kategorija, kur vērojams pieaugums).

To, ka Pamatnostādnes ir izmantotas, izstrādājot organizācijas darbības stratēģiju vai citus dokumentus, biežāk apgalvojuši valsts iestāžu un kapitālsabiedrību pārstāvji, arī nevalstisko organizāciju pārstāvji, kultūrizglītības iestāžu un muzeju pārstāvji.

Kādos gadījumos esat izmantojuši Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes „Radošā Latvija” (2014–2020) savā/organizācijas ikdienas darbā? (%; respondenti, kuri ir izmantojuši Pamatnostādnes savā/organizācijas ikdienas darbā, n (vidusposm.) =279, n (gala) = 4

Lai iegūtu plašāku un kontekstuālu mērķgrupu vērtējumu par nozares attīstību, aptaujas respondenti tika lūgti novērtēt kultūras nozares attīstību pēdējos sešos–septiņos gados. Kopumā novērojams, ka gandrīz visos anketā iekļautajos aspektos mērķgrupu viedoklis ir izteikti pozitīvs. Izņēmums ir kultūras nozares finansējums – to pozitīvi vērtē tikai 36% aptaujāto, bet kritiski 52% aptaujāto. Visbiežāk pozitīvi vērtējumi sniegti par kultūras piedāvājuma daudzveidību Latvijā kopumā (91% to vērtē kā drīzāk vai ļoti labi), kultūras jomas profesionālo līmeni (89%), kā arī kultūras līdzdalības attīstību (84%). Arī pārējos aspektos vairāk nekā 2/3 aptaujāto sniedz pozitīvus novērtējumus.

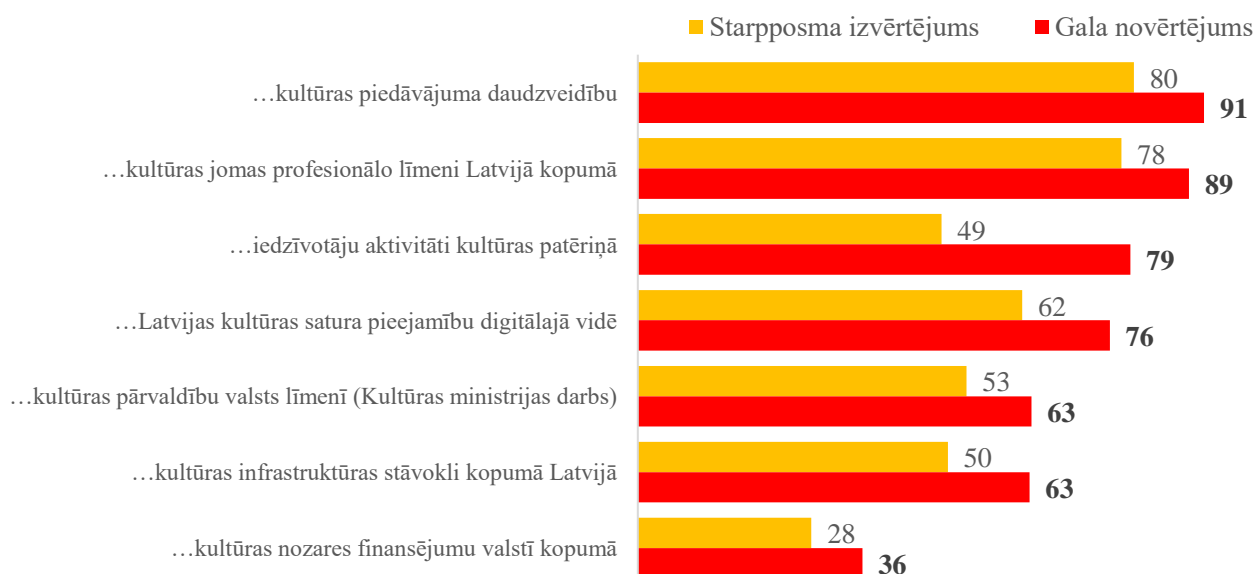
Salīdzinoši lielāks kritisko novērtējumu īpatsvars iegūts par kultūras infrastruktūras stāvokli Latvijā kopumā (26% to vērtē kritiski), kultūras pakalpojumu pieejamību ārpus Rīgas (21%), kultūras pārvaldību un KM darbu (20%), kā arī radošo industriju uzņēmējdarbības attīstību (18%). Tomēr vēlreiz jāuzsver, ka arī visos šajos aspektos vairākums aptaujāto sniedz pozitīvus vērtējumus.

Vērtējums par kultūras nozares attīstību pēdējos 6-7 gados
(%; visi respondenti, n (gala) =1027)

Atsevišķu anketā iekļauto aspektu vērtējumus iespējams salīdzināt ar starpposma izvērtējumā iegūtajiem mērījumiem (daļa tikuši mainīti gala novērtējumam). Salīdzināmajos aspektos novērojams, ka mērķgrupu viedoklis ir būtiski uzlabojies. Visbūtiskāk pieaudzis pozitīvo vērtējumu īpatsvars par iedzīvotāju aktivitāti kultūras patēriņā – ja iepriekš to pozitīvi vērtēja 49% aptaujāto, tad šogad jau 79%. Būtiski pieaudzis pozitīvo vērtējumu īpatsvars par Latvijas kultūras satura pieejamību digitālajā vidē (no 62% līdz 76%), kultūras infrastruktūras stāvokli kopumā (no 50% līdz 63%). Salīdzinoši vismazāk mainījies kultūras nozares finansējuma vērtējums (28% pozitīvo vērtējumu iepriekš, 36% šogad).

Vērtējums par kultūras nozares attīstību pēdējos 6-7 gados (pozitīvo vērtējumu īpatsvars)
(%; visi respondenti, n (vidusposm.) =678, n (gala) =1027)

Kultūras sektora pārstāvji anketā tika lūgti arī norādīt, kas pēdējos sešos–septiņos gados ir traucējis to pārstāvēto organizāciju attīstībai. Mērķgrupu sniegtajos viedokļos var izdalīt vairākas problēmjas:

1. Absolūtais vairākums kā galveno traucēkli attīstībai norāda nepietiekamo finansējumu, gan atalgojuma aspektā, gan kultūras jomas projektiem pieejamā finansējuma aspektā.

2. Iedzīvotāju intereses trūkums par kultūras piedāvājumu. Papildus šeit minams arī tāds traucēklis kā iedzīvotāju skaita kritums, it īpaši mazapdzīvotās vietās ārpus lielajām pilsētām. Tai pat laikā šeit arī jāuzsver šķietamā pretruna ar iepriekš apskatītajiem datiem par izteikti pozitīvo vērtējumu iedzīvotāju līdzdalībai un aktivitātei. Tas ļauj formulēt pieņēmumu, ka daļā no kultūras sektora vērojama tāda piedāvājuma veidošana un uzturēšana, par kuru iedzīvotājiem nav lielas intereses (pieprasījuma neatbilstība piedāvājumam).

3. Ar infrastruktūru saistīti ierobežojumi. Visbiežāk tiek norādīts uz telpu trūkumu pasākumu organizēšanai. Tāpat bieži tiek norādīts uz esošās infrastruktūras neapmierinošo tehnisko stāvokli.

4. Pandēmijas radītā ietekme. Uz to gan norāda pamatā tikai to jomu pārstāvji, kuru darbs tiešā veidā saistīts ar klātienē auditoriju.

Kā redzams, šie paustie viedokļi lielā mērā sakrīt arī ar iepriekš sniegtajiem datiem par kultūras sektora attīstības kopējiem novērtējumiem, kā problēmjas identificējot nepietiekamo finansējumu, novecojošo un nepietiekamo infrastruktūru, daļēji arī iedzīvotāju pasivitāti esošā kultūras piedāvājuma patēriņā.

Ietekmes novērtējums uz citām nozarēm/politikām

Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumu⁷⁷ VI sadaļas Izvērtēšana 35. punkts paredz, ka visos politikas plānošanas dokumenta izvērtēšanas posmos identificē politikas ietekmes objektus, konstatējot, vai politika rada:

35.1. ietekmi uz makroekonomisko vidi, uzņēmējdarbības vidi, administratīvo slogu un ar to saistīto izmaksu apjomu;

35.2. sociālo ietekmi;

35.3. ietekmi uz vidi;

35.4. ietekmi uz teritoriju attīstību;

35.5. ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem;

35.6. ietekmi uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem;

35.7. ietekmi uz tiesību normu sistēmu un Latvijas starptautiskajām saistībām;

35.8. ietekmi uz cilvēktiesībām, jo īpaši fizisku personu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz personas datu apstrādi.

⁷⁷ Ministru kabineta noteikumi nr. 737. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi, stājās spēkā 13.12.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>, skatīts 16.05.2021.

Pamatnostādņu gala izvērtējuma kontekstā būtiski ir tas, ka minētie MK noteikumi nr. 737 stājas spēkā 13.12.2014., proti, laikā, kas Pamatnostādnes jau bija apstiprinātas (Ministru kabineta 2014. gada 29. jūlija rīkojums Nr. 401). Minētais liecina, ka Pamatnostādņu izstrādes gaitā sākotnējais novērtējums neietvēra normatīvas prasības un apsvērumus identificēt Pamatnostādņu plānoto ietekmi visās astoņās minētajās ietekmes kategorijās. Tā kā Pamatnostādnēm nav pievienota anotācija, tad nav arī pavadošā dokumenta, kur tiktu atklāta minēto ietekmes veidu plānošana/neplānošana, kas rada būtiskus ietekmes noteikšanas metodoloģiskos ierobežojumus, proti, ietekme ir konstatējama, tikai pētniekiem pašiem identificējot ietekmes izpausmes gan plānošanas posmā (kas izpaužas Pamatnostādņu mērķos, rīcības virzienos, uzdevumos, plānotajos rezultātos un atbildīgo institūciju sarakstā), gan analizējot sasniegtos rezultātus. Analizējot Pamatnostādņu autoru norādes uz dokumenta sasaisti ar citiem plānošanas dokumentiem, secināms, ka dokumenta plānošanas posmā saskatīta dokumenta horizontāla sasaiste ar:

- 1) reģionālo politiku, tostarp pakalpojumu „groza” noteikšanu katram attīstības centru līmenim kultūrā, izglītībā, zinātnē un citās jomās;
- 2) industriālo politiku, tostarp inovāciju kapacitātes paaugstināšanu, atbalsta nodrošināšanu radošo industriju attīstībai un rūpnieciskā dizaina izstrādei;
- 3) zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politiku, jo īpaši saikni ar prioritārajiem zinātnes attīstības virzieniem, tostarp valsts un sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un Letoniku (vēsture, valoda, kultūra);
- 4) informācijas sabiedrības attīstības politiku, jo īpaši jomas rīcības virzieniem, kas saistīti ar sabiedrības e-līdzdalību un e-demokrātiju, kā arī kultūras mantojuma digitalizāciju;
- 5) izglītības politiku, kas paredz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmes sasniegšanai;
- 6) tūrisma politiku, jo īpaši uzdevumiem, kas saistīti ar tūrisma pakalpojumu eksporta pieauguma sekmēšanu, akcentējot Latvijas tūrisma nozarei nepieciešamo konkurētspējas uzlabošanu un ilgtspēju, kā arī ievērojot kvalitātes un sociālās atbildības pret vidi un kultūru aspektus.
- 7) politikas iniciatīvām, kas saistītas ar Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi un ieviešanu⁷⁸ ;
- 8) piekrastes telpiskās attīstības politiku, kur uzsvērts, ka piekrastes nozīmīgākā vērtība un attīstības resurss ir vienotais piekrastes dabas un kultūras mantojums.
- 9) vides politiku, kuras virsmērķis bija nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tūrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli;

---

⁷⁸ Informatīvais ziņojums „Par Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi” (izskatīts MK 2013. gada 17. decembrī).

- 10) ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām un ar to saistītu Latvijas politiku, kuras mērķi un veicamie uzdevumi ir virzīti uz to, lai veicinātu personu ar invaliditāti pamattiesību un pamatbrīvību nodrošināšanu;
- 11) ģimenes valsts politiku, kas nosaka ģimenes politikas galvenos mērķus, rīcības virzienus un sasniedzamos rezultātus;
- 12) dzimumu līdztiesības politiku, kurā noteikti galvenie dzimumu līdztiesības politikas attīstības virzieni.

Kā līdzatbildīgās ministrijas Pamatnostādņu pasākumu izpildei minētas VARAM, EM, IZM, ĀM, ZM un FM, kas norāda uz vairāku politikas iniciatīvu starpnozaru un multidisciplināro dabu, kuru ieviešanu un sasniegtos rezultātus nodrošina vairāku ministriju un padotības iestāžu, kā arī pašvaldību un NVO ieguldījumi. Politikas ieviešanā iesaistīto spēlētāju loks vienlaikus rada efektus arī sektorā, kuru šie spēlētāji pārstāv – ekonomikā, reģionos, sociālajā jomā u.tml. Šo efektu noteikšana citās jomās būtu metodoloģiski iespējama un mērķtiecīga, ja tie būtu plānošanas dokumentā paredzēti, tāpēc šī izvērtējuma ietvaros vien norādīsim uz aktivitātēm, kurās neplānotā ietekme varētu tikt ģenerēta, kā arī raksturosim ekspertu viedokļus par iespējamajām ietekmēm katrā no ietekmes dimensijām.

Ņemot vērā uzdevumu izpildē iesaistītās atbildīgās institūcijas, kā iespējamās ietekmes laukus varam nosaukt:

- **Kultūras pieejamības** nodrošināšana reģionos, dažādām mērķa grupām Latvijā un diasporā paredz KM (LNB, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas, LNA, KISC u.c. institūciju), ĀM, VARAM, kā arī pašvaldības ieguldījumus;
- **Izglītības jomu**, kurā profesionālās ievirzes izglītības, interešu izglītības, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības un profesionālās pilnveides, kvalifikācijas iegūšanas un tālākizglītības iespēju nodrošināšanā kultūras un radošajā nozarēs nodarbinātajiem līdzatbildīga ir IZM;
- **Radošo industriju** attīstība, kurā ieguldījumus kultūras un radošo nozaru materiāltehniskajā nodrošinājumā, kā arī kultūras un radošo nozaru eksportspēju un starptautisko atpazīstamību sekmē gan LIAA, gan pašvaldības;

Arī ekspertu vērtējumi ļauj konstatēt vairākas ietekmes izpausmes konkrētās ietekmes dimensijās, kuras konspektīvi raksturosim.

1. Ietekme uz makroekonomisko vidi, uzņēmējdarbības vidi, administratīvo slogu un ar to saistīto izmaksu apjomu izpaužas kā:

- kultūras un radošo industriju uzņēmēju aktīva iesaiste sociālās uzņēmējdarbības attīstībā;
- kultūras un radošo industriju uzņēmumu loma mazās un vidējās uzņēmējdarbības attīstībā, jo īpaši kultūras tūrisma pakalpojumu un reklāmas sektorā;

- muzeji un kultūras mantojuma sektors kā kultūras tūrisma un tūrisma piedāvājuma neatņemama sastāvdaļa;
- KM padotībā esošo izglītības iestāžu aktivitāte darba tirgum un videi atbilstošu speciālistu sagatavošanā, kā arī kultūras un radošā industriju sektora pašapziņas un identitātes konstruēšanā;
- mākslinieku un kultūras iniciatīvu nozīme Latvijas starptautiskā tēla zīmološanā;
- kultūras infrastruktūras renovācijas un būvniecības aktivitāšu ieguldījums projektēšanas, būvniecības un būvmateriālu nozares attīstībā u.tml.

2. Sociālā ietekme izpaužas kā:

- “Latvijas Skolas soma” iniciatīvas ietekme uz vispārējās izglītības sistēmas izglītojamo kultūras pieejamības nevienlīdzības mazināšanu un kultūras pieredzē balstītas stratifikācijas vājināšanu;
- kultūrizglītība (profesionālās ievirzes aspektā un kā interešu izglītība) paver iespēju visiem attīstīt radošumu, tā ir iekļaujoša arī sociāli mazaizsargātām grupām;
- reģionālo bibliotēku tīkla loma valsts un pašvaldību pakalpojumu sniegšanā, to pieejamībā;
- jaunas auditoriju apguves centieni, kas sekmē sociāli atstumto grupu dzīves kvalitātes pieaugumu, sociālās atstumtības un nevienlīdzības mazināšanos.

3. Ietekme uz vidi izpaužas kā:

- kultūras organizāciju, tostarp muzeju, radošo, mākslas un kultūras projektu īstenotāju, jo īpaši kultūras mediju, loma vides aizsardzības un klimatneitrālas politikas ideju popularizēšanā un vides aizsardzības vērtību komunikācijā.

4. Ietekme uz teritoriju attīstību

Pamatnostādnēs nav konkrēti definēta ietekme uz teritoriju attīstību, bet ir vairāki plānošanas aspekti, kur šī ietekme netieši tiek apliecināta. Piemēram:

- Pamatnostādņu 3. pielikums “Minimālais kultūras pakalpojumu grozs” ietver konceptuālu piedāvājumu noteiktu Latvijas teritoriju “specializācijai” attiecībā uz kultūras pakalpojumu piedāvājuma mērogu. Pielikumā norādīts diferencēts pakalpojumu grozs 1) pagastu centriem un ciemiem, 2) novadu attīstības centriem, 3) reģionu attīstības centriem (Kuldīga, Talsi, Tukums, Saldus, Dobeles, Bauska, Ogres, Aizkraukles, Cēsis, Limbažu, Smiltene, Alūksnes, Gulbenes, Balvi, Preiļu, Līvānu, Ludzas, Krāslavas, Siguldas, Valkas, Madonas), 4) nacionālās attīstības centriem (Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera) un 5) starptautiska līmeņa centriem (Rīga, Liepāja, Daugavpils, Ventspils). Pakalpojuma groza diferencēšana kā KM politiskā iniciatīva tika saistīta ar VARAM politikas plānošanu, kur Reģionālās politikas

pamatnostādņu 2013.–2019.gadam⁷⁹ 5. pielikumā plānots Publisko individuālo pakalpojumu klāsts (“grozs”) pēc apdzīvoto vietu grupām (infrastruktūra un pakalpojumi). Šajā VARAM reģionālās politikas plānošanas dokumentā kultūras pakalpojumu grozs tiek teritoriāli mērogots līdzīgi kā veselības jomā, sociālo pakalpojumu jomā, izglītības, zinātnes, sporta un jaunatnes politikas jomā. Visu politikas jomu pakalpojumu “groza” ideja noteica, ka mazākajās apdzīvotajās vietās (pagasta centrs, ciems) ir pieejami pamatpakalpojumi, katrā nākamā apdzīvoto vietu grupa ietver arī pēc ranga apdzīvošanas struktūrā zemākajām apdzīvoto vietu grupām noteikto pakalpojumu apjomu. Kā liecina KM politikas veidotāju/ekspertu spriedumi, šāda kultūras pakalpojumu groza diferencēšana Pamatnostādņu izstrādes gaitā neattīstījās konkrētu ieguldījumu izteiksmē politikas ieviešanas laikā 2014.–2020., bet politikas plānošanas līmenī aktualizēja pašvaldību uzdevumu uzņemties atbildību par konkrētu kultūras pakalpojumu nodrošinājumu līdzās veselības, sociālo, izglītības u.c. pakalpojumiem.

- Ieguldījumi kultūras infrastruktūras attīstībā reģionos un kultūras satura veidošanā jaunajās reģionālajās koncertzālēs un multifunkcionālajos centros (VKKF), kā arī “Latvijas skolas soma” iniciatīva, vērtējama kā nozīmīga ietekme uz teritoriju attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitātes, nodarbinātības iespēju, piederības teritorijai stiprināšanā.
- Kultūrizglītības iestādes reģionos veido cilvēkam draudzīgu vidi darbam un dzīvei – veido ģimenēm draudzīgu makrovīdi. Ja vide ir harmoniska (kultūrizglītības iestāžu un atmiņas institūciju tīkli), tas piesaista teritorijai arī jaunus iedzīvotājus.

5. Ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

Pamatnostādņēs plānotā kopējā ietekme uz pašvaldību budžetu bija 2 619 047 eiro ik gadu. Informācijas pieejamības ierobežojumi neļauj secināt faktisko ietekmi uz pašvaldību budžetu (skatīt nodaļu “Ieguldītie resursi un to izlietojuma efektivitāte”).

6. Ekspertu vērtējumos netiek saskatīta kāda īpaša Pamatnostādņu **ietekme uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem**, bet, iespējams, šīs ietekmes identificēšanu kavē vienotas izpratnes un definīcijas trūkums, kas tiek saprasts ar šo ietekmes veidu.

7. Saskaņā ar ekspertu spriedumiem **ietekme uz tiesību normu sistēmu un Latvijas starptautiskajām saistībām** visspilgtāk izpaužas kultūras mantojuma politikā, kur kultūras mantojuma saglabāšanas un aizsardzības tiesības ir plaši regulētas starptautisku organizāciju lēmumos, tāpēc katras konvencijas ratifikācija un ieviešana nacionālajā likumdošanā ietekmē arī šīs politikas izpaušmes starptautiskajā līmenī (UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma konvencija, UNESCO konvencija par pasaules dabas un kultūras mantojuma aizsardzību, Eiropas kultūras konvencija, Hāgas

⁷⁹ Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4525>; skatīts 20.05.2021.

konvencija par kultūras mantojuma aizsardzību bruņotu konfliktu gadījumos, Eiropas ainavu konvencija, Faro konvencija u.c.

8. Ietekme uz cilvēktiesībām, jo īpaši fizisku personu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz personas datu apstrādi, netiek konstatēta.

Secinājumi un rekomendācijas

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
Pamatnostādņu kā attīstības plānošanas dokumenta izvērtējums		
1.	Pamatnostādnes raksturo pietiekami augsta ārējā saskaņotība. Veicot plānošanas dokumentu hierarhiskās sasaistes ar citiem vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentiem novērtējumu, jāatzīst, ka tā ir pietiekami augsta, jo veidota ne tikai formāla (nosaucot dokumentus), bet arī saturiska gan vertikālā, gan horizontālā sasaiste (plānoto rīcības virzienu un uzdevumu līmenī) ar citiem, it īpaši ar hierarhiski augstākstāvošiem dokumentiem. Atzinums nav pilnībā attiecināms uz Pamatnostādņu saskaņotību ar hierarhiski zemāk-stāvošiem dokumentiem. Saikne ar kultūras un mākslas nozaru, kā arī padotības iestāžu stratēģijām ir vājāka. Nozaru stratēģijas skatāmas kā Pamatnostādnes papildinoši dokumenti.	Nākošā vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumenta izstrādes gaitā veidot ciešāku saikni (sasniedzamo rezultātu līmenī) ar nozaru politikas plānošanas dokumentiem un padotības iestāžu stratēģijām.
2.	Pamatnostādnes raksturo augsts iekšējās saskaņotības līmenis, ciktāl aplūkojam atbilstību starp sekojošiem dokumenta elementiem: virsmērķis, problēmas, prioritātes un to mērķi, rīcības virzieni un uzdevumi. Problēmu analīze noteikusi prioritāšu un mērķu izvēli. Rīcības virzieni formulēti atbilstoši mērķiem un problēmām. Zemāks saskaņotības līmenis pastāv starp rīcības virzieniem un uzdevumiem. Uzdevumu atbilstība rīcības virzieniem ir daļēja, kas rada politikas mērķu sasniegšanas riskus, jo plānoto uzdevumu izpilde tikai daļēji “nosegs” rīcības virzienus un ar to saistīto mērķu sasniegšanu. Galvenās neatbilstības izpausmes: <ul style="list-style-type: none"> – uzdevums pēc būtības atkārtoti rīcības virzienā definēto; – uzdevums atbilst rīcības virziena idejai, bet neizsmel to (ar uzdevumu nav iespējams īstenot rīcības virzienā formulēto); – uzdevums vairāk atbilst citam rīcības virzienam; – uzdevumi neatbilst rīcības virziena idejai, radot riskus, ka izpildot uzdevumus netiek īstenots rīcības virziens; – nav atbilstošu uzdevumu kādam rīcības virziena aspektam, radot riskus, ka izpildot uzdevumus netiek īstenots rīcības virziens. 	Nākošā vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumenta izstrādes gaitā veidot ciešāku loģisko atbilstību starp rīcības virzienu un uzdevumu formulējumiem.
3.	Pamatnostādņu uzdevumu izpildei definēti 14 politikas rezultāti un to sasniegšanas novērtējuma vajadzībām kopumā formulēti 35 rezultatīvie rādītāji. Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji Pamatnostādnēs grupēti atbilstoši izdalītajiem četriem rīcības virzieniem. No formālā viedokļa kategorijai “politikas rezultāti” vairāk atbilstu četrām prioritātēm/mērķiem atbilstoši definēti rezultāti, bet tādi Pamatnostādnēs nav doti. Tas, kas Pamatnostādnēs ir definēts kā “politikas rezultāti”, pēc būtības ir “darbības rezultāti”.	Izstrādājot nākamo vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentu, politikas mērķiem pakārtot politikas rezultātus, bet rīcības virzienu ietvaros definētajiem uzdevumiem pakārtot darbības rezultātus un, atbilstoši – rezultatīvos rādītājus.
Pamatnostādņu ieviešanas kontekstuālie jeb vides faktori		
4.	Globālā ekonomikas un finanšu krīze , kas minēta Pamatnostādnēs kā viens no kultūrpolitikas veidošanas vides faktoriem, ir zaudējusi savu toreizējo izpausmi un ietekmes spēku, taču vienlaikus transformējusies jaunā krīzē, ko plānošanas perioda pēdējā – 2020. gadā – izraisīja COVID-19 epidemioloģiskās drošības pasākumi. Tā radikāli ierobežoja gan kultūras un radošo nozaru organizāciju un uzņēmumu darbību, gan iedzīvotāju kultūras vajadzību apmierināšanas iespējas un pieejamību.	Nodokļu reforma paredz jaunu pieeju apzināšanu alternatīvu finansējuma avotu identificēšanā.

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<p>Demogrāfiskās izmaiņas ir vērtējamas kā kultūrpolitikas vides faktors, kura ietekme nav mazinājusies un arī 2020. gadā ir skatāms kā ilgtermiņā nozīmīgs faktors kultūrpolitikas attīstībā. Tas īpašu nozīmi iegūst kultūras līdzdalības, kultūrizglītības un kultūras piedāvājuma un pieprasījuma, kā arī kultūras un radošā sektora darba tirgus attīstībā.</p> <p>Pamatnostādņu ieviešanu ietekmēja šādi konteksta faktori: 1) izmaiņas Latvijas nodokļu politikā, kas ietekmē gan kultūras un radošajā sektorā nodarbināto atalgojuma līmeni, gan kultūras un radošo industriju uzņēmumu attīstības un konkurētspējas potenciālu (piemēram, PVN likme u.c.), gan kultūras nevalstiskā sektora attīstību, gan finansējuma plūsmu starp kultūras un citiem tautsaimniecības sektoriem sponsorēšanas, mecenātisma u.c. kontekstos; 2) administratīvi teritoriālās reformas plānošana un ieviešana, kas Pamatnostādņu ieviešanas laikā aktualizēja jautājumus par valsts un pašvaldību funkcijām, galvenajiem mērķiem un kompetencēm kultūrpolitikas īstenošanā.</p>	
Virsmērķa, vīzijas, mērķu, politikas rezultātu un rezultātīvo rādītāju sasniegšanas novērtējums		
5.	<p>Virsmērķis un vīzija</p> <p>Gan virsmērķa, gan vīzijas sasniegšanā īpaša loma bija vairākām kultūrvides attīstībai stratēģiski nozīmīgām kultūras programmām, kurās iesaistīti dažādu kultūras un mākslas jomu pārstāvji un īpašu lomu spēlēja kultūras un radošā sektora menedžments: “Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014” programma, Latvijas prezidentūra ES Padomē un tās kultūras programma un Latvijas valsts simtgades programma.</p> <p>Viena no būtiskākajām virsmērķa un vīzijas komponentēm ir kultūras mantojuma kopšana, kuras attīstībā plānošanas periodā ir sniegts būtisks ieguldījums. Kā viens no nozīmīgākajiem plānošanas perioda rezultātiem kultūras mantojuma jomā vērtējama jomas normatīvā regulējuma sakārtošanu, kas ļāva būtiski uzlabot gan materiālā, gan nemateriālā kultūras mantojuma nozaru attīstību, gan atmiņu institūciju – bibliotēku un muzeju darbu. Īpašu ieguldījumu virsmērķa sasniegšanā sniegusi Latvijas Nacionālā bibliotēka, arī citas atmiņas institūcijas, ietekmējot kultūras mantojuma saglabāšanas procesus un stratēģisko virzību. Nostiprinājusies bibliotēku kā mūžizglītības centru un publisko bibliotekāru kā digitālo aģentu darbības loma. Muzeju nozarē plānošanas periodā 2014.–2020. notikušas radikālas pārmaiņas, kas attīstīja jaunas stratēģiskas pieejas mantojuma saglabāšanā un nostiprināja šīs atmiņas institūcijas lomu mantojuma kopšanā un Latvijas kultūrvīdē kopumā.</p> <p>Virsmērķa komponente radoši cilvēki ir cieši saistīta ar otru vīzijas dimensiju, kas paredz ar kultūrizglītību saistītas aktivitātes. Vislielāko ietekmes spēku apliecinājusi viena no finanšietilpīgākajām Latvijas valsts simtgades programmas iniciatīvām Latvijas skolas soma (13 miljoni eiro 2017.–2021.gadam). Kā nozīmīga aktivitāte vērtēta kultūrizglītības pēctecības sistematizēšana un saiknes stiprināšana starp izglītības sistēmu un kultūras un radošā sektora darba tirgu. Pēdējais tiek vērtēts kā uzsākts, bet nenoslēgts process. Tāpat ar īpašu svaru vērtēta pētniecisko aktivitāšu attīstība kultūras un radošā sektora izaicinājumu jomā, JVLMA, LKA, LMA aktivitāte jaunu studiju programmu attīstībā (tostarp minēto triju augstskolu kopīga profesionālā doktora studiju programma mākslās "Mākslas"), kā arī LKA, LNB un LMA augstais zinātniskās darbības ārējais novērtējums. Atzīts arī ieguldījums kvalitātes un izcilības stiprināšanā vidējā profesionālajā kultūrizglītībā, norādot uz profesionālās izglītības kompetenču centru izveides procesa nozīmi. Ieguldījumu</p>	

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<p>cilvēkresursu attīstībā nodrošinājusi arī tālākizglītības programmu piedāvājuma attīstība KM padotības augstskolās, LNKCC, LNB un kultūras un radošā sektora NVO organizāciju darbībā. Secināms, ka minētās aktivitātes nodrošinājušas, ka Latvijā pieaug to cilvēku īpatsvars, kas attīstījuši un turpina attīstīt savu radošo potenciālu.</p> <p>Virsmērķa daļa, kas vērsta uz radošo industriju konkurētspējas stiprināšanu ir saistīta ar vīzijas trešās komponentes sasniegšanu. Plānošanas perioda sākumā veiksmīgi tika uzsākta kultūras un radošo industriju nozares attīstība, kas 2014.-2020. gadā visspilgtāk izpaudās Radošo industriju inkubatora pirmsinkubācijas un inkubācijas atbalsta programmās. Prioritātes uzdevumu un pasākumu izpildi noteica dažādu, arī ārpus kultūras sektora esošu iesaistīto pušu prioritātes un finanšu instrumentu pieejamība.</p> <p>Virsmērķa komponente iedzīvotāju dzīves kvalitāte (reģionu dimensija) sasniegšanu sekmēja radošu teritoriju attīstībā veiktie ieguldījumi, kas nostiprināja reģionālo kapacitāti kvalitatīva kultūras piedāvājuma veidošanā un kultūras pieejamības sekmēšanā. Eksperti atzīst, ka pieaugusi reģionu nozīme kultūras procesu vadībā – reģionālo koncertzāļu vai daudzfunkcionālo centru darbības rezultātā palielinājies profesionālās mākslas piedāvājums reģionālajos centros un sekmēta kultūras pieejamība. Ieguldījumi kultūras infrastruktūrā vai to projektu attīstība sekmējuši vairāku kultūras organizāciju lēcienveida izaugsmi un kultūras procesu attīstību kvalitatīvi jaunā līmenī, piemēram, īpašu impulsu muzeju nozares attīstībai devusi Latvijas Nacionālā mākslas muzeja ēkas rekonstrukcija un Muzeju krātuves atklāšana, kas nodrošināja efektīvu tehnoloģisko iespēju izmantošanu pēcrekonstrukcijas laikā un modernu vidi kultūras vērtību uzkrāšanai, saglabāšanai un popularizēšanā Latvijā un ārvalstīs.</p> <p>Galvenie šķēršļi Pamatnostādņu izpildē ir 1) mazas iespējas piesaistīt finansējumu pasākumiem, kur esošā budžeta robežās (ļoti bieži norādīts kā ieguldāmais finansējums) nav iespējams nodrošināt izaugsmi; 2) tiesību normatīvo aktu izstrādes un ieviešanas problēmas, kas saistītas ar viedokļu saskaņošanas un politisko lēmumu ietekmēšanas jautājumiem; 3) specifiskas konkrētu kultūras un radošo industriju nozaru un organizāciju attīstības problēmas; 4) nespēja piesaistīt jaunus auditorijas segmentus un auditorijas maksāt(ne)spēja; 5) ATR radītais nestabilitātes un pārmaiņu fons, kas novados provocējis neskaidrību par attīstības prioritātēm kultūrā; 6) līdzekļu trūkums tehnoloģiski inovatīvai, ambiciozai attīstībai; 7) konkurētspējīga atalgojuma trūkums, kas ietekmē kvalificēta darbaspēka piesaistīšanu; 8) vairākos darba tirgus segmentos aug kvalifikācijas prasības, kas nav samērojamas ar atalgojuma iespējām.</p>	
6.	<p>Politikas mērķiem atbilstošo politikas rezultātu sasniegšana</p> <p>Pamatnostādņu mērķu un uzdevumu izpildes konstatēšanai kopumā definēti 14 politikas rezultāti un 35 rezultatīvie rādītāji, kas strukturēti atbilstoši Pamatnostādnēs izdalītajiem četrām prioritātēm.</p> <p>Secināms, ka nozīmīgākie politikas rezultāti, kas sasniegti 1. prioritātes “Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos” ietvaros, ir saistīti ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Labvēlīgas vides veidošanu kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, kā arī jaunu vērtību radīšanai; tas visspilgtāk izpaužas tautas mākslas un tradicionālās kultūras pasākumu (kas organizēti ar valsts atbalstu) skaita pieaugumā, kā arī radīto jaundarbu (izrādes, koncerti, filmas) skaita sistemātiskā pieaugumā: 2020. gadā 374 jaundarbi (plānoto 330 vietā), tostarp 40 jaundarbi digitālā vidē. 	

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<p>– Kultūras institūciju un mediju iesaisti auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos, kas izpaužas kultūras pasākumu apmeklējumu skaita pieaugumā – tas ir būtiski pārsniedzis plānoto (izņemot 2017. gadu, kā arī 2020. gadu, kad pasākumu apmeklējumu skaits radikāli samazinājās COVID-19 pandēmijas ietekmē). 2019. gadā, tas bija 329 apmeklējumi uz 100 iedzīvotājiem gadā. Tāpat par rezultāta sasniegšanu liecina mājsaimniecību patēriņa pieaugums kultūrai un atpūtai no mājsaimniecību kopējā patēriņa izdevumiem %: tas palielinājies no 7,9% 2014. gadā uz 8,1 % 2019. gadā.</p> <p>Galvenie iemesli 1.prioritātes daļējai izpildei vai neizpildei saistās ar finansējuma trūkumu vai ar citu, ārpus KM, institūciju nepietiekamu ieguldījumu norādīto pasākumu īstenošanā.</p> <p>Nozīmīgākie sasniegtie politikas rezultāti 2. prioritātes “Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība” ietvaros ir saistīti ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konkurētspējīgas augstākās izglītība un pētniecības nodrošināšanu, kas izpaužas, pirmkārt ar grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaita pieaugumu kultūras, mākslas un mūzikas augstskolās un koledžā (pārsniedz plānoto, izņemot 2017. un 2020. gadu), otrkārt, ar zinātnisko darbu skaita (t.sk. grāmatas, raksti un publikācijas SCI, periodiskajos izdevumos) pieaugumu, kas 2019. gadā (234 darbi) gandrīz dubultā pārsniedz bāzes vērtību (110). – Personību attīstošu mūžizglītību, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā, kas izpaužas ar “Latvijas Skolas soma” projektu skaitu, kas 2020. gadā (193 projekti) gandrīz piecas reizes pārsniedz plānoto (40 projekti). – Ar darba tirgum pielāgotu profesionālo tālākizglītību, kas izpaužas ar strauji pieaugošo tālākizglītības projektu ievaros izglītoto kultūras darbinieku un kultūrizglītības pedagogu skaitu (2945 izglītotie pedagogi 2020. gadā iepretim 1300 plānotajiem). <p>Galvenie iemesli 2. prioritātes daļējai izpildei vai neizpildei saistās ar finansējuma trūkumu vai administratīviem šķēršļiem.</p> <p>Nozīmīgākie politikas rezultāti, kas sasniegti 3. prioritātes “Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas” ietvaros, ir saistīti ar uzņēmējdarbības izaugsmi radošo industriju sektorā, kas izpaužas kā radošo industriju uzņēmumu skaita pieaugums no 9893 2014. gadā līdz 14330 2019. gadā un radošo industriju uzņēmumu īpatsvars no visiem uzņēmumiem % no 6,5% 2014. gadā uz 7,5% 2019. gadā. Nozarei būtisks ieguvums ir LIAA Radošo industriju inkubatora izveide.</p> <p>Šīs prioritātes neizpildīto vai daļēji izpildīto pasākumu galvenie šķēršļi saistās ar dažādo, bieži ārpus kultūras sektora esošo, iesaistīto pušu prioritātēm un finansējuma trūkumu.</p> <p>Nozīmīgākie plānotie politikas rezultāti, kas sasniegti 4. prioritātes “Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība” ietvaros, ir saistīti ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstību un pieejamību reģionos, kas izpaužas kā digitāli pieejamo krājuma vienību (muzeji, arhīvi, bibliotēkas) īpatsvara pieaugums %. 	

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<ul style="list-style-type: none"> – Radošu un ekonomiski aktīvu cilvēkresursu piesaisti un radošas vides veidošana ārpus Rīgas, kas izpaužas kā ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums līdz 1931 (tūkst.) 2019.gadā (plānotais 2020. gadā 1722). – Rīgas kā Ziemeļeiropas kultūras metropoles attīstību un tās pozitīvā ietekme uz Latvijas līdzsvarotu izaugsmi, kas izpaužas kā profesionālās mākslas pasākumu skaita pieaugums Rīgā plānošanas periodā. <p>Šīs prioritātes neizpildīto vai daļēji izpildīto pasākumu galvenie šķēršļi saistās finansējuma trūkumu, kā arī to, ka finansētājam ir bijušas citas prioritātes.</p>	
7.	<p>Pasākumu izpilde/neizpilde</p> <p>Novērtējuma rezultātu kvantitatīvs apkopojums ļauj secināt, ka lielākā daļa (96%) no plānotajiem pasākumiem ir pilnībā vai daļēji izpildīti. No kopumā četrās prioritātēs plānotajiem 144 pasākumiem tikai trīs pasākumi (2%) nav izpildīti un trīs pasākumi (2%) zaudējuši aktualitāti.</p> <p>Analizējot pasākumu izpildi kopumā, var secināt, ka veiksmīgu izpildi nodrošina prognozējami un konkrēti finanšu instrumenti – finansējums no KM (nevis citu ministriju budžetiem) un konkrētas mērķprogrammas (VKKF) vai mērķtiecīgi budžeta piešķirumi konkrētām aktivitātēm. Problemātiska ir bijusi to uzdevumu un pasākumu izpilde, kas nav atkarīgi tikai no KM, piemēram, vairāki no 3. prioritātes “Ekspertspējīgas kultūras un radošās industrijas” uzdevumiem. Šīs prioritātes neizpildīto vai daļēji izpildīto pasākumu galvenie šķēršļi saistās ar dažādo, bieži ārpus kultūras sektora esošo, iesaistīto pušu prioritātēm un finansējuma trūkumu.</p> <p>Secināms, ka galvenie iemesli pasākumu daļējai izpildei ir saistīti ar trīs faktoriem: (1) finansējuma piesaistes problēmām: nav bijusi iespēja piesaistīt finansējumu plānotajā apjomā; vairāku pasākumu daļēju izpildi ietekmējis VKKF budžeta nepietiekamais pieaugums, kas ir būtiski mazāks, nekā plānots dokumenta izstrādes laikā; nav piesaistīts ārējais finansējums (piemēram, ES struktūrfondu līdzekļi); finansētājam ir bijušas citas prioritātes. (2) Kā atbildīgās vai iesaistītās institūcijas noteikti citi, ne kultūras nozares spēlētāji, kuru prioritātes KM var ietekmēt tikai daļēji. (3) Nav panāktas izmaiņas normatīvajos aktos, kas atsevišķos gadījumos saistīts arī ar potenciālo fiskālo ietekmi uz valsts budžetu kopumā.</p>	
8.	<p>Rezultatīvo rādītāju sasniegšanas novērtējums</p> <p>No kopumā 35 rezultatīvajiem rādītājiem 2020. gadā plānotās vērtības ir sasniegtas vai pārsniegtas 19 rādītājiem (54%), tai skaitā 8 rādītāji ir izpildīti plānotajā apmērā, bet 11 rādītāji ir izpildīti virs plānotā. 11 rādītājiem 2020. gada vērtības ir zem plānotā. Tomēr jāuzsver, ka nepilnīgai rādītāju izpildei ir objektīvi iemesli – galvenokārt tie saistīti ar pandēmijas ietekmi (piemēram, kultūras pasākumu apmeklētāju skaita kritums, starptautisko pasākumu skaita kritums), kā arī atsevišķu projektu un aktivitāšu pārtraukšanu/noslēgšanu.</p>	
9.	<p>Rezultatīvo rādītāju (definējuma) atbilstība veiktajiem pasākumiem un plānotajiem politikas rezultātiem</p> <p>Secinām, ka rezultatīvie rādītāji tikai daļēji atspoguļo plānotos un veiktos pasākumus rezultātu sasniegšanai, jo novērtējuma gaitā iegūtā informācija liecina, ka plānošanas periodā 2014.-2020. nozarē veikto pasākumu un iniciatīvu apjoms tikai daļēji atspoguļojas rezultatīvajos rādītājos un rezultātos.</p>	<p>Precizēt rezultatīvo rādītāju definīcijas atbilstoši jau starpposma novērtējumā sniegtajiem ieteikumiem, vienoties par datu avotu tiem rezultatīvajiem</p>

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
		rādītājiem, kuriem tas nav identificējams, pareizi norādīt bāzes gada vērtību, lai plānošanas perioda noslēgumā būtu korekti novērtējams progress un sasniegtais rezultāts.
Iesaistīto institūciju paveiktā novērtējums		
10.	<p>Secināms, ka būtiskākās iesaistīto pušu kategorijas, kas iegūto viedokļu skatījumā atstāja ietekmi uz nozares attīstību, kopumā ir:</p> <p>Ministrijas: Kultūras ministrija un atsevišķas citas ministrijas, kā vissvarīgākie partneri tiek izceltas divas – Izglītības un zinātnes ministrija, kas līdz ar KM nosaka izglītības un zinātnes institūciju politiku un finansēšanas politiku, kā arī Ekonomikas ministrija un tās pakļautībā esošā tiešās pārvaldes iestāde Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, kas tiek uztverta kā būtisks sarunu un sadarbības partneris kultūras un radošo industriju attīstībai.</p> <p>Valsts pārvaldes institūcijas kultūras jomā: Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Nacionālais kino centrs, Kultūras informācijas sistēmu centrs.</p> <p>Valsts Kultūrkapitāla fonds.</p> <p>Pašvaldības. Pašvaldības ir nozīmīgs sadarbības partneris daudzu kultūras nozaru politiku īstenošanā – kultūras mantojuma, kultūrizglītības, Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanas u.c. Pārskata posmā arvien pieaugoša loma bija daudzfunkcionālo koncertzāļu izveidei, tai skaitā nodrošinot profesionālās mākslas pieejamību.</p> <p>Pārskata periodā īpaša loma ir atsevišķām nacionālām mākslas un kultūras institūcijām, kas ne tikai piedāvā savam darbības profilam atbilstošus pakalpojumus un kultūras saturu, bet arī nodrošina koordinējošas un cita veida atbalsta funkcijas savā nozarē. Bez valsts teātriem un koncertorganizācijām, muzejiem, publiskajām bibliotēkām un citām kultūras institūcijām kā būtiskākās iesaistīto pušu skatījumā tiek izceltas: Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs un Latvijas Nacionālais vēstures muzejs.</p> <p>KM pakļautības kultūras un mākslas augstskolas, kas nodrošina gan profesionāļu sagatavošanu, gan zinātnisko darbību – Jāzepa Vītola Latvijas mūzikas akadēmija, Latvijas Kultūras akadēmija un Latvijas Mākslas akadēmija.</p> <p>Reģionālās kultūras un mākslas institūcijas</p> <p>Gandrīz visas reģionālās koncertzāles savu darbību uzsākušas Pamatnostādņu īstenošanas periodā, izņemot Latgales vēstniecība “Gors”, kas tika atklāta 2013.gada pavasarī: Vidzemes koncertzāle “Cēsis” atklāta 2014. gada pavasarī, koncertzāle “Lielais dzintars” Liepājā – 2015. gada nogalē, koncertzāle “Latvija” Ventspilī – atklāta 2019. gadā. Kā vienlīdz nozīmīgu reģionālo kultūras un mākslas organizāciju iesaistītās puses min Daugavpils Marka Rotko mākslas centru, kas ir daudzfunkcionāls laikmetīgās mākslas, kultūras un izglītības centrs Daugavpils cietoksnī (atklāts 2013. gadā).</p> <p>Nozaru padomes un nevalstiskais sektors</p> <p>Kultūrpolitikas veidotāju skatījumā izšķiroša nozīme Pamatnostādņu prioritāšu īstenošanā ir bijusi KM nozaru padomēm un nozaru asociācijām – nevalstiskā sektora pārstāvjiem. Nacionālā Kultūras padome kā KM sabiedriska konsultatīva institūcija kultūras nozaru un</p>	

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<p>kultūrpolitikas jautājumos – spēlējusi būtisku lomu izvirzot prioritātes, diskutējot stratēģiski svarīgus kultūras nozares attīstības jautājumus. Kultūras ministrijas nozaru konsultatīvās padomes. Tikpat būtiska loma kultūrpolitikas veidošanā pārskata periodā ir bijusi nevalstiskajām organizācijām – nozaru asociācijām un radošajām savienībām⁸⁰. Aktīvākās nozaru asociācijas pārskata periodā ir bijušas Latvijas Radošo savienību padome un Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija.</p>	
Iesaistīto pušu un mērķa grupu viedokļi par plānošanas dokumenta ietekmi uz mērķu un rezultātu sasniegšanu		
11.	<p>Secināms, ka iesaistītās puses un mērķa grupas kopumā pozitīvi vērtē kultūras nozares attīstību pēdējos sešos–septiņos gados. Iekļautajos aspektos mērķgrupu viedoklis ir izteikti pozitīvs. No 11 indikatoriem, kas novērtējumā tika izmantoti kā kultūras nozares organizācijas pārstāvju viedokļa un vērtējuma indikatori kultūras dzīves attīstībai, 10 ir vērtēti ar “labi”. Iznēmums ir kultūras nozares finansējums – to pozitīvi vērtē tikai 36% aptaujāto, bet kritiski 52% aptaujāto. Visbiežāk pozitīvi vērtējumi sniegti par kultūras piedāvājuma daudzveidību Latvijā kopumā (91% to vērtē kā drīzāk vai ļoti labi), kultūras jomas profesionālo līmeni (89%), kā arī kultūras līdzdalības attīstību (84%). Arī pārējos aspektos vairāk nekā 2/3 aptaujāto sniedz pozitīvus novērtējumus.</p> <p>Salīdzinājumā ar 2017.gada vērtējumu 2021. gada dati liecina, ka mērķgrupu vērtējums ir būtiski uzlabojies. Visbūtiskāk pieaudzis pozitīvo vērtējumu īpatsvars par iedzīvotāju aktivitāti kultūras patēriņā – ja iepriekš to pozitīvi vērtēja 49% aptaujāto, tad šogad jau 79%. Būtiski pieaudzis pozitīvo vērtējumu īpatsvars par Latvijas kultūras satura pieejamību digitālajā vidē (no 62% līdz 76%), kultūras infrastruktūras stāvokli kopumā (no 50% līdz 63%). Salīdzinoši vismazāk mainījies kultūras nozares finansējuma vērtējums (28% pozitīvo vērtējumu iepriekš, 36% – 2021.gadā). Secināms, ka mērķa grupu pārstāvju vērtējums ir saistīts/pamatots ar ieguldījumiem un aktivitātēm konkrētajos kultūras nozares aspektos. Kā galvenos šķēršļus kultūras organizāciju attīstībai nozares pārstāvji skata: nepietiekamu finansējumu (gan atalgojuma aspektā, gan kultūras jomas projektiem pieejamā finansējuma aspektā); iedzīvotāju intereses trūkums par kultūras piedāvājumu; ar infrastruktūru saistīti ierobežojumi; COVID-19 pandēmijas radītā ietekme. Secināms, ka paustie viedokļi lielā mērā sakrīt arī ar iepriekš sniegtajiem datiem par kultūras sektora attīstības kopējiem novērtējumiem, kā problēmjas identificējot nepietiekamo finansējumu, novecojošo un nepietiekamo infrastruktūru, daļēji arī iedzīvotāju pasivitāti esošā kultūras piedāvājuma patēriņā.</p>	
Pamatnostādņu īstenošanā ieguldīto resursu un to izlietojuma novērtējums		
12.	<p>Secināts, ka finansējuma atbilstību plānotajam pilnā apjomā nav iespējams novērtēt vairāku iemeslu dēļ, tādēļ iegūtie dati sniedz tikai indikatīvu priekšstatu par izpildes pakāpi. Ieguldījumu uzskaites specifika liedz pilnā apjomā novērtēt ieguldīto finansējumu 2015.–2020. gadā. Tomēr sniegts indikatīvs novērtējums, kas daļēji atspoguļo, kuru prioritāšu īstenošana ir bijusi pamatā KM pārraudzībā, bet kuru īstenošana ir bijusi lielākā pakāpē atkarīga no citiem finansējuma avotiem un ārējiem faktoriem. Kopējie ieguldīto finanšu</p>	<p>Attīstīt ticamu un iespējamu vidējā termiņa finansējuma piesaistes prognozēšanas praksi. Radīt politikas scenārijus tiem pasākumiem, kuru</p>

⁸⁰ <http://www.makslinieki.lv/rado%C5%A1%C4%81s-savien%C4%ABbas/>

Nr.p.k.	SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
	<p>resursu aprēķini liecina, ka tie bijuši 68,3% apmērā no plānotā. Tācis plānots, ka kopējie finanšu ieguldījumi visā Pamatnostādņu īstenošanas periodā būs 431,8 miljoni EUR apmērā, bet izpilde bijusi 295,0 miljonu apmērā. Jāuzsver, ka izteikti atšķirīga ir situācija katrā no Pamatnostādņu prioritātēm. Ja 1. prioritātes ietvaros īstenotajiem pasākumiem finanšu ieguldījumu izpilde ir 81,1% un 4. prioritātes ietvaros 70,5%, tad 2. prioritātes ietvaros 55,9%, bet 3. prioritātes tikai 37,9%. Līdzīgas nevienmērīguma tendences vērojamas arī katrai prioritātei pakārtoto rīcības virzienu ietvaros, kur ieguldījumu izpilde ir intervālā no 5,8% (Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība) līdz 172% (Kultūras institūciju un mediju iesaiste auditorijas paplašināšanā, veicinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību kultūras procesos).</p>	<p>neieviešanas risku paaugstina finansējuma piesaistes neiespējamība.</p>

Kopumā Pamatnostādnes raksturojamas kā nozares vajadzību un attīstības perspektīvu fiksējošs dokuments, ar kura palīdzību tiek piešķirta stratēģiska nozīme noteiktām kultūrpolitikas prioritātēm un formalizēti nozares attīstības mērķi, rīcības virzieni un uzdevumi. Pamatnostādnes kultūrpolitikas veidotāji izmanto kā politiskās argumentācijas instrumentu, tām raksturīga izteikta lēmumu leģitimizācijas funkcija. Datu uzkrāšanas problēma, kas aktualizējās gan starpposma novērtējumā, gan gala novērtējumā, var radīt būtiskus šķēršļus politisko lēmumu argumentācijā un pat veselu kultūras nozaru attīstībā, kā arī mazināt Pamatnostādņu kā plānošanas dokumenta kontroles funkcijas nozīmi. Gala novērtējums ļauj secināt, ka Pamatnostādnes plānotie politikas rezultāti ir sasniegti tiktāl, ciktāl to sasniegšanu neierobežoja finansiālie un starpministriju sadarbības šķēršļi.

Pielikums

Ziņojuma pielikumā atsevišķā MS Excel failā pievienots Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014.–2020.) plānoto pasākumu un finanšu izpildes pārskats 2015.–2020.gadā.

Pētījuma anotācija

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti	Izvērtējuma mērķis bija izstrādāt kultūrpolitikas pamatnostādņu „Radošā Latvija” (2014–2020) īstenošanas gala novērtējumu.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	Mērķu un rezultātu sasniegšanas novērtējums Ietekmes novērtējums Politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju novērtējums Iesaistīto pušu novērtējums Resursu izlietojuma novērtējums Mērķa grupu viedokļa analīze Rekomendāciju sniegšana
Pētījuma pasūtītājs	Latvijas Republikas Kultūras ministrija.
Pētījuma īstenotājs	Latvijas Kultūras akadēmija
Pētījuma īstenošanas gads	2021
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	9900,00 EUR, neieskaitot pievienotās vērtības nodokli. Finansētājs: Latvijas Republikas Kultūras ministrija.
Pētījuma klasifikācija	Padziļinātas ekspertīzes pētījums.
Politikas joma, nozare	7.2. Kultūras attīstība.
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums	Visa Latvija.
Pētījuma mērķa grupa/-as	Pamatnostādņu īstenošanā iesaistīto kultūras organizāciju un institūciju pārstāvji.
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Nē
6) gadījumu izpēte	Nē
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	Nē
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	Pašatlase.
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	1027 respondenti.
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	10
2) fokusa grupu diskusiju skaits	-
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Laura Turlaja, Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta direktore; tālr. 67330250; e-pasts Laura.Turlaja@km.gov.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Anda Laķe, Baiba Tjarve, Gints Klāsons